HAN OCH HANS HUSTRU

AV **RUNA**

TREDJE UPPLAGAN

STOCKHOLM A. V. CARLSONS BOKFÖRLAGS-AKTIEBOLAG.

Copyright by A. V. Carlsons Bokförlags-Aktiebolag, Stockholm 1919.

STOCKHOLM 1919. J. A. KRITZ OCH KURT LINDBERG, BOKINDUSTRIAKTIEBOLAG. 5495.

Förord till den elektroniska utgåvan

Första upplagan utkom 1915. Denna tredje upplaga kom 1919, fjärde upplagan 1925, femte upplagan 1937 och ytterligare nya utgåvor 1961 och 1971. Boken finns även översatt på finska (1918) och danska (1926). Boken digitaliserades i november 2013.

Bibliotekskatalogen Libris tycks antyda att *Han och hans hustru* har delar gemensamt med del 2 av *Skalunga* (del 1-2, 1919-1925).

HAN OCH HANS HUSTRU

AV **RUNA**

TREDJE UPPLAGAN

STOCKHOLM A. V. CARLSONS BOKFÖRLAGS-AKTIEBOLAG.*Copyright by A. V. Carlsons Bokförlags-Aktiebolag, Stockholm 1919.*

STOCKHOLM 1919. J. A. KRITZ OCH KURT LINDBERG, BOKINDUSTRIAKTIEBOLAG. 5495.1.

Under alldagliga omständigheter såg Gunnel för första gången Henning Garth, och icke-hade han något ovanligt slående i sitt yttre, men ändå träffade henne hans åsyn som en uppenbarelse, där han stod i segelbåten med ett glittrande hav bakom sig och handen utsträckt för att hjälpa henne ombord.

Snarare under än över medellängd var han, spenslig och oansenlig vid första anblicken, men denna kraftiga hand, som fattade hennes med detta säkra tag, tydde på styrka. Och denna direkta blick, som kom rakt ur hans personlighet in i hennes, då deras ögon möttes för en sekund, förvandlade denna sekund från likgiltighetens till ödets.

Det magra ansiktet med snarare en urhålk-ning än en fyllnad till kind gav dock intryck av hälsa tack vare den mörka hyns friskhet.

Varken skägg eller mustascher tillätos dölja munnens karaktärsfulla och känsliga linje eller den tvära något framskjutande hakan. Markerade ögonbryn under en intelligent, själfull6

panna skuggade de behärskande ögonen. Hårfästets kraftiga linje liksom hela det omedgörli-ga klippta håret, som

reste sig uppåt vid tinningarna, gav honom en prägel av lejonkraft.

Hans namn hade hon ej uppfattat vid presentationen, och vad han var, fick hon reda på senare, men vad hon genast kände, det var, att hon mött en utpräglad personlighet, som tog makten över hennes. Hon hade aldrig erfarit något sådant förr och kände sig som i en underbar dröm.

Det var ett helt sällskap i segelbåten, men hon märkte, att han gav henne bästa platsen, och när helst hon såg bort till den spänstiga gestalten vid rodret, mötte hon hans direkta blick och tyckte sig se däri ett intresse, som ytterligare stegrade hennes eget.

Henning Garth visste mer om Gunnel än hon om honom, när de första gången möttes, ty Gunnel hade våren förut publicerat ett häfte noveller, och Garth hade läst dem.

De voro originella, mycket realistiska och skrivna med talang, dessa noveller, och det var därför med ett visst nyfiket intresse han i hennes första blick mötte den unga kvinnosjäl, som diktat dem.

Han hade tilltalats av somt i dem och stötts tillbaka av annat, men det föll honom ej in att självmant ge henne vare sig sitt beröm eller7

sitt klander. Han lät henne ej ens veta, att han läst hennes bok, iitan ville, henne ovetande, iakttaga henne för att se, hur mycket hon var ett med sitt förstlingsverk. Och han fann henne identisk därmed. Hon tycktes honom sitta där framför honom i båten som en livslevande novell, och hon tog hans intresse så, som aldrig något skrivet kunnat göra.

Det första han lagt märke till, var hennes ögon, sammandragna av ansträngning att se, ty hon var tydligen ganska närsynt. Men när hon kommit nära och fått se honom, där han stod med ena foten på båtrelingen och den andra på bryggan, färdig att hjälpa henne ombord, hade hennes ögon vidgat sig och strålat till av artig vänlighet. Hur obetydlig än anledningen var till strålen i hennes blick, så hade denna haft en förunderlig skönhet och på ett besynnerligt sätt rört honom.

Det var något särskilt med hennes ögon. Hennes blick tycktes ständigt söka något bortom det hon såg på, blott när hon fick syn på någon eller något, som tog hennes intresse, strålade den till av tillfredsställelse, elektriserande och snabbt, för att i nästa minut återtaga det där trånande uttrycket. Detta i förening med det febrilt livliga sättet, det hastiga talet, det lilla "korta skrattet, den snabba andhämtningen tycktes honom tyda på en själ, som ej funnit sitt fäste.8

Vad sökte hon, vad såg hon efter? Visste hon ens själv av, att hon trånade efter något?

Henning Garth log åt sig själv, då han plötsligt blev medveten om sina funderingar och märkte, vart de buro i väg med honom.

Vad var det för en sorts berusning, som gripit honom?

Han såg åter på Gunnel, nu med kritisk blick för att se efter, vad det kunde vara, som så fängslade honom. Hon var ju bara en helt vanlig ung flicka, där hon satt i sin ljusa bomullsklädning, barhuvad i solen för att bli solbränd.

Solbränd hade hon för resten redan lyckats bli med en solbränna, som kom henne att se ut, som om hon hade feber.

Fast hon nu hade mössan av, hade den, medan den satt på, tryckt ned håret i pannan så, att det låg tillplattat och litet oredigt där. Det var tunt och silkesfint med ringlande småhår och fick en matt glans i solen. Uppsättningen förtog ej huvudets karaktär, det var ej en hårskog, man såg, utan ett människohuvud med själ i linjer och form.

Hon hade glömt eller försmått att burra upp sitt hår, när hon tog av mössan, hon satt självsvåldigt och grinade ogenerat i solen. Hon lade ej an på sitt utseende, men ändå fängslade hon med det. Hon var ingen vanlig ung flicka ändå,9

tänkte han. Hennes yttre hade en obeskrivlig charm, och det bästa med den var, att den tycktes komma inifrån. Hon hade själ, och han längtade att utforska den.

2.

Deras första seglats blev ej deras sista. Det dröjde ej heller länge, förr än de av en tyst överenskommelse lagade sig nndan annat sällskap och foro ut ensamma.

De seglade i alla vindar och även utan vind. Ty vad gjorde det dem, om seglen hängde slaka och båtens glidande över vattnet var så långsamt, att det knappt märktes? Ute på havets stiltje kommo de varandra nära. Intet störde dem, intet drog deras uppmärksamhet bort. Garth satt lättjefull med armen över rodret och höll i det slaka skotet. Blott då och då en blick utåt havet för att se, att ingen vind kom överraskande på, eller en blick uppåt seglen för att se, att den fläkt, som fanns i luften kom i dem, för övrigt var han obehindrad att studera skiftningarna i det livliga flickansiktet.

Och för Gunnel fanns intet utom himmelen över och havet omkring honom, som satt där10

vid rodret och såg på henne med sin omedvetet behärskande blick och talade med henne som med sin like ntan att själv ana, huru mycket över henne han stod. Ty, stode ban ej över henne, hur kunde hon då känna sig så lyftad i hans sällskap1? Eller var det kanske en underbar makt på färde här ute, en makt som grep dem båda, kringsvepande dem i en sky av skimmer och höjande dem båda? Ty kanske kände han för henne samma ödmjukhet, som hon för honom. Hon tyckte sig skönja något sådant i hans blick ibland och i hans sätt.

Gunnel hade av andra fått veta, att han var lektor i svenska, filosofi och kristendom och att han brukade läsa med konfirmander.

Hans båda första ämnen, svenskan och filosofien, var hon glad åt, men det tredje, kristendomen, hejdade henne. Ty hon kände kristendomen blott som en fiende till livsglädjen.

Befanns lektor Garth vara en sådan, som såg synd i allt, då hade de snart talat ut.

Men hon ville först se, hur sträng han var, innan hon å sin sida fördömde fördömaren. Det kunde ha sitt intresse att studera honom.

Och aldrig hade hon givit sig så helt åt ett studium, som hon gav sig åt studiet av Henning Garth.11

3.

Händelsevis slapp det ur lionom, att han läst hennes noveller.

Det lyste till i hennes ögon, och hon had genast om hans kritik. Litet hlyg blev hon nog, när hon hett om den, men kände sig ganska säker ändå.

Hon visste, att hon skrev bra, det kände hon med sig, och både enskilt och offentligt beröm hade stärkt hennes självtillit. Hon misstänkte ej, hur pass bortskämd hon redan blivit. Omedvetet beredde hon sig på sötman av hans gillande, kanske beundran! ---

— Somligt tilltalade mig, annat stötte mig, sade han med sin karaktäristiska rättframhet.

Hon hajade ofrivilligt till.

— Vad kunde väl stöta er i dem? utbrast hon förundrad.

— Jag söker alltid andan i ett verk, sade han dröjande.

Han satt och såg på henne med sin lugna, iakttagande blick, och hon hade en känsla av att han såg hos henne mer än hon själv var medveten om. Men eget nog var denna känsla mer behaglig än oangenäm. Hon kände instinkt-likt, att om han än dömde, så låg det något12

så välgörande i hans dom, att hon ej skulle vilja undandraga sig iden.

— Andan i mitt verk? upprepade hon både road och förlägen.

Inte hade hon under skrivandet eller sedan heller haft en tanke på anda. Men naturligtvis måste det vara ande i hennes verk, hennes egen ande. Aldrig hade hon reflekterat över, hurudan den var. Skulle nu hennes eget verk, kritiserat av denne man, uppenbara för henne av vilken anda hon var?

Så oväntat intressant det blev, detta samtal!

Han nämnde en av novellerna, en över vilken hon var synnerligen stolt, ty den var till formen fulländad och till innehållet fri och överdådig.

— Andan i den är självsvåldets, sade han.

För att mildra sitt stränga omdöme log han

mot henne sitt sällsamt tjusande leende, som strålade fram i hans drag likt förskönande solsken över ett fjällandskap.

— Självsvåldet kan vara älskvärt, men det urartar lätt till hållningslöshet. Tagen på allvar, efterlevd i verkligheten skulle den novellen så urarta.

Hans rättframhet förnekade sig ej, men hans sätt och tonfall mildrade kritiken och gjorde den befriande i stället för nedtryckande.13

— Vem skulle väl komma på den idén att efterleva mina noveller?

Hon skrattade åt en sådan föreställning.

Men han skrattade ej däråt.

— Den är så medryckande skriven, sade han. Den har liv. Är därför ett utsäde.

Hon skrattade åter sitt korta, febrila skratt. Aldrig hade det fallit henne in att betrakta sina noveller som ett utsäde! Hon visste inte, om hon kände sig mest simickrad eller besvärad av att han tog henne så på allvar.

Men han fortfor:

— Jag kan förstå, att ni själv blev så fängslad av ämnet och inspirerad av den vackra form, det i er fantasi iklädde sig, att ni glömde ansvaret.

— Ansvaret?

Hon såg undrande på honom.

— Författarens ansvar för den verkan verket kan ha på publiken, förklarade han.

Han talade om detta ansvar som en naturlig och självfallen sak och. förutsatte tydligen ej annat än, att hon kände det. Men aldrig hade tanken på ett sådant ansvar fallit henne in. Nu skämdes hon över detta och frestades till att låta honom förbli i sin goda tro om henne.

Men hans rättframhet höjde också henne till uppriktighet.

— Det enda jag tänkt på, när jag skrivit, har14

varit att följa min lust att skriva och att vinna författarrykte. Inte ett ögonblick har jag känt ansvar.

Han betraktade henne med den där (direkta blicken, som hon både älskade och »kyggade för, och så smålog han.

— Ni gör er sämre än ni är, sade han blott.

Det var tydligt, att han tyckte om henne för

det. Självkritik, även om den är överdriven, var något, som han förstod att uppskatta.

— Jag försäkrar---började hon, men

hejdade sig.

Vad kunde hon väl våga försäkra med den där på en gång prövande och idealiserande skarpblicken i sin1?

— Ansvarskänslan ligger djupare rotad i vårt väsen än vi i allmänhet själva känna, hörde hon honom säga. Och jag tror, att särskilt från begåvningen är iden oskiljaktig.

Men nu flammade hon upp. Hur kunde han så hugga i sten?

Hon nämnde namnet på några stora begåvningar, vilkas alster tydde på allt annat än ansvarskänsla.

Hon var så viss på att hon måste ge sig inför dessa slående bevis.

Men han såg obesegrad ut.

— Vad är väl det mest utmärkande för dessa genier som människor, om vi se på deras per-15

sonligheter? Är det inte disharmoni? Och varifrån kommer väl den om ej just från en våldförd ansvarskänsla?

— Disharmonien kan bero på så mycket annat.

— Knappast. Ansvarskänslan är Guds lag i hjärtat, ingen gör ostraffat våld på den. Den är vår högre naturs naturlag, vårt andliga adelskap. Den som bryter den, förnedrar sig och blir bitter och olycklig. Man skyller det gärna på alla andra hellre än på sig själv, skyller helst på Gud.

Människans adelskap, Guds lag i hjärtat! Aldrig haide någon talat på detta sätt om dessa ting med henne. Oemotståndligt drogs hon till honom av denna eld i hans inre, på samma gång som den ingav henne en sorts fruktan.

Man hade berömt realismen i hennes författarskap, och hon hade trott, att hon anslagit dess fulla ton. Men här hörde hon ett anslag så mycket högre och fullare, att hennes egen klang förtonade däri. I honom, som satt där tyst och tankfull, sedan han talat, mötte henne för första gången idealismen som realitet. Hittills hade hon trott den vara blott en dröm.16

4.

En dag hände det dem, att faran kom över dem oväntat och våldsamt därute på vattnet, långt från land.

En orkanlik stormby vräkte båten på sidan, så att den tog in vatten utefter hela relingen och så När gått omkull.

Hade Henning Garth varit mindre rådig och mindre snabb i vändningarna än han var, hade ej mer varit att säga om dessa två, än att de tillsammans slungats ut ur denna tillvaro för att kanske i en annan fortsätta det påbörjade studiet av varandra.

Men nu var Garth både rådig, stark och snabb och lyckades vända båten så, att den kunde susa med stormen. Det var öppet vatten långt framåt och inga grund. Det blev en spännande seglats, en långfärd på kort tid med stormens fart.

Ej ett ljud hade kommit över Gunnels läppar vid kantringstillbudet, fast hon fullt förstått faran, och ej ett ord hade Henning heller sagt. Men då den omedelbara faran var överstånden, sökte deras blickar varandra med en ömsesidig känsla av samhörighet.

Ingendera sade något, förr än de landat.

— Det var nära, att vi blivit kvar därute,17

sade då G ar th och räckte ut handen för att hjälpa henne ur båten.

— Det hade ingenting gjort, svarade hon och tog hans hand, fast hon lätt kunnat hoppa i land utan stöd, men hon tyckte om denna beröring mellan deras händer, så till och med, att hon såg fram mot den för var gång de nalkades land.

Hon gav honom ej tid att svara något på detta, utan gick genast från bryggan dem till mötes, som kommo nedskyndande, fulla av lättnad vid åsynen av de hemkomna.

Garth steg ned i båten igen, och medan han beslog seglen, funderade han intensivt på vad hon kunnat mena.

5.

— Ringaktar ni livet?

Det var Garth, som plötsligt frågade så, nästa gång han var ute med Gunnel.

Hon skrattade till litet, mest böjd att ta frågan lätt, men det ville sig inte riktigt inför hans allvar.

— Inte har väl döden så stor betydelse, man

2. — Han och hans hustru. 5495.18

går bara från den ena tillvarelseformen in i den andra, sade hon med sin självsvåldiga sorglöshet.

— Tillblivelsen är då inte en så lätt sak, att den kan bagatelliseras, sade han och såg uppåt seglet för att se, om vinden fyllde det.

— Tänk bara på hur mycket vånda och smärta varje människas inträde i den här tillvarelseformen kostar, fortfor han. Och som det är en annan, som utstått det för min skull, är det bara ännu mera skäl att sätta värde på tillvaron, än om jag lidit mig hit själv.

Han talade så naturligt och var så absorberad i sin tanke, att han ej genast märkte rodnaden, som steg upp på hennes kind och djupnade.

Den var lätt och flyktig först och skulle strax ha förgått igen — som den brukade — om hon inte kommit att tänka på, hur innerligt dum den måste förefalla honom. Han skulle tro, att hon var pryd, och det var hon då minst av allt. Hans uppfattning var så fin, och den hade träffat hennes lättsinniga ringaktning av livet sorn en förebråelsé. Men det var ej för den hon rodnat utan för medvetandet om, vad hon känt i dödsfaran därute på havet. Hade de blivit kvar därute, skulle de ha fått följas åt i döden. Det hade varit nog för henne. Men för honom skulle det tydligen ej ha varit det, och därför ville hon för ingen del, att han skulle ana, vad hon känt.19

Då var det bättre att låta bonom tro, att hon ringaktade livet.

Han kom att se på henne, märkte hennes rodnad och tänkte efter, vad ban sagt. Det hade inte fallit honom in, att det låg något otillbörligt däri, men hon tycktes ta det så, och i så fall---

Hon märkte hans undran och såg vart det bar hän och skyndade sig att förekomma en mer än onödig avbön, som skulle ha varit dem båda ovärdig.

— Ni har givit mig en läxa, sade hon nervöst. Jag har hittills tagit livets gåva alltför lätt, och det är oförsvarligt.

Rodnaden djupnade under det hon talade, men hon sänkte ej blicken, ban skulle få läsa i den, att hon nu delade hans syn på saken.

Han gladdes åt vad ban såg. Nyss förut i sin ringaktning av livet hade hon synts honom omogen, nu tyckte han sig se henne mogna, och att hon tog intryck av hans ord gjorde honom högtidligt lycklig.20

10.

Då de gjorde upp kamratskapet för livet, föreföll idem allting möjligt och lätt. Nog kände båda, att där funnos väsentliga olikheter mellan dem, men vad betyda dessa inför kärleken?

Är ej kärleken störst av allt? Och var väl någonsin en kärlek mer hel och tvivelfri än deras? Där fanns ingen tvekan hos någondera av dem.

Och så tog förlovningstiden vid efter iden korta, ljusfyllda tidrymd, under vilken käxleken närmat dem till varandra.

7.

— Du överskattar mig ohjälpligt, du kära, förälskade tok! Hur ska det gå med din kärlek, när du lär känna mig

sådan som jag är? sade Gunnel ömt och muntert, men med en liten tillsats av verklig oro.

Han skrattade lycklig.

— Det är klart att vi inte på långt när känna varandra än. Men det är just det intressanta att tränga in i varandras personligheter och göra upptäckter.

Hans ögon lyste varmt förväntansfulla.21

Det riktigt sved till i henne, när hon såg det, och hon, som annars brukade vara rätt stolt över sig själv, kände sig nu bara så förunderligt ödmjuk.

— Bered dig inte bara på ljusa upptäckter! varnade hon.

— Känner du ingen oro för de upptäckter du å din sida ska komma att göra? frågade ban.

Hon skakade på huvudet.

— Ingen alls.

Hennes oinskränkta tillit rörde honom djupt, och han kände det förädlande i den.

— Vi ska hålla i med att älska fram det bästa hos varandra, Gunnel min! sade han innerligt.

8.

Och hans kristendom! Hur fann hon den i sitt närgående studium av honom? Som livsglädjens fiende eller vän?

Det visste hon ej, hon visste bara att hans kristendom var så ett med honom, att hon ej gärna kunde älska honom och vara avog mot den.

Hur hade hans kristendom så kunnat bli hans liv, att den osökt röjde sig i hela hans väsen,22

utan att han tycktes tänka på att röj a den V Den var själva den atmosfär han levde i.

Hon var nyfiken och ville gärna fråga honom, men 'drog sig för det, ty han var förbehållsam om sitt inre liv.

Varför1? Var han rädd för att hon ej skulle förstå honom, och fruktade han, att hon i oförstående ovarsamhet skulle såra honom i detta hans innersta, ömtåligt känsligt som en nerv?

9.

— Du vill veta vad jag tror?

Han sade det långsamt, högtidligt, och hon ville ej med ett ord bryta den betänksamma tystnad, som följde.

Hon hade ej kunnat stäfja sin nyfikenhet, ty den var ju något vida mer än det. Var det ej hennes rättighet, ja, hennes skyldighet att lära känna honom i grund? Därför hade hon vågat frågan.

Vågad var den, ty hon fruktade, att svaret skulle komma att sätta hennes kärlek på prov. Hon, som var pulserande liv och frihet, visste intet värre än torra lärosatser. Hittills hade han förskonat henne från dem. Nu hade hon självmant genom sin fråga frammanat dem.23

Hon stålsatte sig nu mot vad komma måste, beredde sig till inre kamp för att ej förlora sin älskade ur sikte i hans läras torra stränghet

De voro ej på havet vid detta tillfälle utan i skogen. Men havet var nära, det utbredde sig framför dem oeh suckade mot klippstranden där nere under dem.

Skogen var vindpiskad och lågväxt. Men de små träden, som vredo sig upp ur jorden med en energi att klamra sig fast, erbjödo oväntat bekväma sittplatser.

Gunnel satt på en tallstam, som vridit sig lagom högt över marken för att bilda en länstol med sits och lutande ryggstöd. Fötterna höll Gunnel på en ormlik rot, som i höjningar och bukter ringlade sig ut från trädet.

Med ryggen stödd mot denna rot i en av dess höjningar halvlåg Henning Garth med benen utsträckta på marken. Högra, armen låg kring stammen av ett träd. I vänstra handen höll han en obeaktad cigarr, som gav ifrån sig en tynande rökstrimma, utvisande att den höll på att slockna.

Garth kände svårigheten att formulera sin tro i ord, i korta, tydliga satser. Och ändå var han van att lägga denna tro i undervisning.

Men Gunnel var ingen lärjunge, och detta var ingen lektion.

Han hade ej trott, att det skulle vara så svårt24

att öppna sitt innersta för henne. Han, som var känd för vältalighet, sökte nu efter ord. Tanke-vecket mellan hans ögonbryn djupnade.

Då Gunnel såg det, undrade hon, om hon borde ångra sin fråga, men så fick hon se honom plötsligt ljusna

Han vände sig till henne, och aldrig hade hon sett hans ansikte sådant.

— Tag min tro koncentrerad i ett namn, i en person, så har du den i hela dess längd och bredd, höjd och djup, i stora drag och i detalj!

Han gjorde ett kort uppehåll, och så sade han namnet.

— Jesus Kristus.

— Men det namnet innefattar så mycket, invände hon. De mest skilda religioner stödja sig på honom. Hur tror du på honom? Vem var han?

— Var? Jag tror på honom, som är!

Han hade vänt huvudet nu och såg ej på hen-nt utan utåt hatet. Och hon följde riktningen av hans blick med oreflekterad förväntan. Han hade talat så om honom, som är, att hon i hastigheten väntade få se honom därute i ljusrymden över vattnen.

— En tid av mitt liv, fortfor Garth, som nu fann ord, sedan han brutit isen, under min konfirmationstid och närmast efter var jag hos Kristus på saligheternas berg. Min lärare an-25

såg- bergspredikan som bibelns kärna och ingav oss sin kärlek till den. Jag levde av den och försökte ärligt leva efter den. Det gick stapplande, och jag kom i nöd under en sjukdom, då alla trodde jag skulle dö. Min lärare kom till mig, och då ban såg min ångest, blev bergspredikan ej längre nog, ban förde mig till Golgata.

Och där blev jag sedan länge.

Det slaktade Lammet, som borttagit världens synd, var mitt allt. Jag ville dö hans död från världen och min självviskhet. Jag led hans lidande och gick hans marterstig var passionstid och andades befriad i hans uppståndelse varje påskdag.

Men den Kristus, som levat och dött på jorden, är så långt tillbaka i tiden. Jag hade läst om och om igen allt om hans liv och lära, om hans död och uppståndelse, och kunde det utantill. Det var fullbordade fakta. Det hade hänt för så länge sedan. För min skull visserligen, så att jag ju hade gott av det, hade en grund att bygga på. Men vad skulle jag bygga på den grunden? Kraften och frimodigheten, glädjen i byggandet sveko mig.

Jag hade sett så länge endast tillbaka. Äntligen vände jag mig och såg framåt.

Och då! Då mötte han mig på nytt, min korsfäste Herre Kristus. Densamme och dock — förnyad.26

Jag mötte honom i Johannes syn på Patmos. Och jag fick se honom levande, sådan han nu är, i helig vithet, med ögon av eldslågor och med en röst som bruset av stora vatten. Och jag fick höra honom tala ur härligheten, där han för oss sitter på Guds högra hand.

»Frukta icke. Jag är desn förste och den siste och den levande; jag var död, men se, jag lever i evigheternas evigheter och har nycklarna till döden och dödsriket.»

Då blev kärleken förnyad i mig.

Det blev som en skapelse i mig.

Han, som var, som är och som kommer, han är min frälsning och salighet, min tro, mitt liv. —

Andlös lyssnade Gunnel och märkte ej, att tårar stigit upp i hennes ögon.

Hon hade ej ett ord till svar på det givna förtroendet, men hon skrinlade det i sitt hjärtas allra heligaste.

Hon hade fruktat en torr lärobyggnad, men han hade ställt henne inför en levande personlighet, en älskad Gud.27

10.

Under de följande dagarna var Gunnel tyst, förstämd ocli nedslagen.

Han försökte muntra upp henne, men det ville ej gå, och det brukade annars vara lätt.

— Hur är det, Gunnel! frågade han ömt.

Och då brast hennes tystnad, och allt hennes

bekymmer kom fram.

— Du har förkrossat mig med den där glimten du gav mig av ditt inre. Jag skulle aldrig ha bett om den, den bländar mig. Jag är dig ovärdig, ovärdig. Jag är tanklös och världslig, känner ingenting av det, som besjälar idig. Hur skulle vi kunna bli ett?

— Ah, älskade, kärleken övervinner allt.

— Men jag kan inte leva av din erfarenhet och har ingen egen. Du skall fordra, att jag följer dig, och jag skall ej kunna. Försökte jag, så bleve det hyckleri.

Hon var så upprörd, att orden knappt blevo förståeliga.

— Älskade, jag skall ingenting fordra av dig, hyckleri minst av allt.

— Det är ett svalg mellan oss. Jag har nog anat det, men först nu ser jag ned i det. Du skall fordra, att jag skall komma över det till din sida — men jag kan inte.28

— Skall inte du fordra, att jag kommer över till din?

— Nej, aldrig det! undslapp det lienne nästan med fasa.

— Varför inte?

— Du står på rätta sidan.

— Om du inser det, vill du då inte komma över till min sida?

Han tyckte hon måste bli övertygad nu, så logiskt klart som det var, ty att någon skulle kunna se och erkänna det rätta utan att genast också åtminstone vilja det, föll honom ej in, så brinnande var hans egen rättfärdighetstörst.

Men hon stelnade, något inom henne satte sig till motvärn.

— Det är så mycket på min sida om svalget, så mycket skönhet och frihet och annat, som jag inte vill lämna, mumlade hon och såg på honom med vaknande trots, som väntade hon förebråelser, vilka hon beredde sig att tillbakavisa.

Men han förebrådde ej.

— Du skall följa din lust. Ej förr än den förändras, kan du komma över till mig.

— Du talar, som om den skulle komma att förändras. Men om den aldrig gör det? frågade hon nästan utmanande.

— Så skall jag ändå aldrig ta till tvång.

— Lovar du att inte lägga minsta band på29

min frihet1? frågade hon, alltjämt litet misstänksam.

— Det lovar jag under förlitande på, att du å din sida självmant tar hänsyn till vad min ställning som kristendomslärare kan göra lämpligt eller olämpligt för min hustru.

— Såsom vad till exempel?

— Det skall din taktkänsla säga dig, icke jag.

Annat svar gav han henne ej. Hon tyckte,

att han med denna frihet band henne mer än med bestämda bud och förbud. Bröte hon nu det minsta mot honom som kristendomslärare, måste hon känna sig taktlös — det värsta hon visste.

Men detta bekymmer hörde framtiden till, och Gunnel sköt bort det. För närvarande kände hon en stor lättnad efter att ha fått tala ut, vad som tyngt henne.

Nu visste han, var han hade henne. Han visste, att, huru pietetsfullt hon än omhuldade det förtroende, han givit henne, hade det dock ej omvänt henne. Hon hade fruktat, att han kanske invaggat sig i någon sådan förhoppning. Efter vad hon nu sagt, skulle han ej gärna kunna göra det.30

10.

— Vad är det, Henning?

— Vad det är?

Han försökte se omedveten ut.

— Ja, du är upprörd för något. Vad är det? Tro inte att du kan dölja något för mig!

— Det är---

Han höll på att säga »ingenting», men hejdade sig. Då slog han om och försökte skämta.

— Psyke måste stjävja sin nyfikenhet. Det är ibland klokast att inte lysa på Amor med lampan.

— Åh, försök inte! Du är ingen gud, vi äro lika dödliga båda två, och jag tänker lysa på dig så mycket jag vill.

De gingo en smal stig i skogen, hon litet före honom. Nu vände hon sig om och lade skrattande händerna på hans axlar och såg på honom med ögonen lysande av skiftande känslor, mest överdåd.

— Fram med det nu! kommenderade hon.

Hon var bedårande, när hon såg så där ut, en

flammande själ.

Han försökte kyssa henne.

Men hon höll honom på armslängd ifrån sig.

— Åh nej du! Du vill tysta mig med kyssar, men det ska inte lyckas!31

Då fogade han sig och stod stilla.

Men det lätta trycket av hennes händer på hans axlar, hennes livfulla ansikte så nära hans, hennes glittrande uttrycksfulla blick i hans förvirrade honom, det snurrade runt för hans ögon.

— Låt vara, Gunnel! mumlade han överväldigad.

Det kom en undran i hennes blick, så blev den skygg och öm. Hon släppte sitt tag, vände sig tyst om och började gå igen.

Han följde efter med blicken fängslad vid hennes ståtliga och dock så flickaktiga gestalt.

Hennes gång var kanske det för henne mest karaktäristiska, den speglade hennes sinnesstämning och var växlande som den. Var hon glad och upprymd, då blev gången dansande och elastisk. Var hon i beslutsamt och energiskt lynne, då gick hon, som om hela världen hört henne till. Var hon vek, fick hennes gång något så mjukt och smekande. Men var hon ur jämvikten, då blev den osäker, och var hon blyg eller medveten om sig själv, då blev den stel.

Där hon gick framför honom nu, gick hon, som om hon varit osäker om vägen, fast den var tydlig. Och hon snubblade över trädrötterna, som om hon ej sett dem. Men hennes hållning hade dock en påfallande stelhet.

Just detta litet bristfälliga hos henne gjorde hans ömhet för henne intensivare, och det kän-32

des i hans bröst som om det skulle sprängas, när han med henne för sin ögon tänkte på några brev, som han mottagit samma dag med anledning av förlovningen.

»---Bären icke ok tillsammans med

otrogna!»--hade en av hans vänner ansett

sig förpliktigad att citera. »— ---Jag har läst

hennes noveller, men ej funnit vad jag hoppats finna, och jag betogs av oro för dig. Se till, att du ej utsläcker Anden, som du nu har i så rikt mått---».

En annan hade varnat mera milt:

»---Du har väl handlat välbetänkt och

ej förhastat? Dina känslor äro så starka under den behärskade ytan, och de ha brunnit så odelade hittills för det heliga — skola de kunna göra det fortfarande, om hon ej brinner av samma elid? Men kanske gör hon det, fast du ej berörde hennes andliga ståndpunkt med ett ord, när du omtalade för mig din förlovning, och den — ståndpunkten menar jag — är väl ändå det viktigaste---».

Dessa båda brev från närstående vänner hade upprört Garth.

Så de dömde hans Gunnel, som de ej kärude! Ej under, att han harmades och upprördes! Ett pinsamt medvetande om att deras omdöme ej skulle mildras — snarare motsatsen — då de lärde känna henne, vässade udden och gjorde smär-33

tan intensiv. Men ju plågsammare han kände dessa varningar ooh omdömen, desto intensivare blev hans ömhet för hans så hårt bedömda älskling.

Åh, hur han ville skydda henne, tro på henne, älska fram hos henne evighetslivet, som så förhastat frånkändes henne!

Hon snubblade till och skulle kanske ha fallit, om han ej fattat om henne bakifrån.

Han höll henne kvar. Hennes nacke vilade mot hans axel, och solen lyste genom trädkronan över hennes uppåtvända ansikte.

Han såg allvaret i hennes skälvande leende, kände hur han älskade henne och tänkte, att dem Gud förenat med en kärlek som deras, dem få människor ej skilja åt.

Hans manliga drag styvnade av en plötslig beslutsamhet.

— Gunnel, vad hindrar att vi gifta oss redan i denna månad?

Hans röst var sträv och sträng, och han omslöt henne, som om det gällt att skydda henne mot osynliga fiender.

Hon andades hastigt.

— Så snart?

— Ja, jag vill det. Vill inte du?

Hon tvekade. Detta plötsliga förslag, framställt så där abrupt och kärft, kom över henne som frost över en blomstergård.

8 — San och hans hustru. $*fts.34

— Den här tiden före är så poetisk, viskade hon skyggt med ett tvekande leende, ty hon kände sig osäker, det var något så vredgat över honom.

— Poetisk!

Han slängde bort uttrycket med harmset förakt.

— Vi leva inte en novell, Gunnel, vi leva livet!

Hon kände sig så liten och försvinnande inför hans lågande kraft, och hon greps av iden och rycktes med. Det var ljuvligt att ge efter med hängivenhet.

— Som du vill, älskade! viskade lion.

12.

Det var först efteråt, när hon befann sig ensamt i sitt rum på kvällen, som Gunnel kom ihåg, att hon aldrig fått veta, vad det var, som upprört honom. Det hade han lyckats förtiga genom att ta henne med storm med talet om bröllop redan.

Men hon ville veta, vad som oroat honom, ty hans disharmoni hade varit för påfallande för att kunna härröra av en obetydlighet.

Vid närmare eftertanke undrade hon, om det ej var detta — vad det nu var — som kommit35

honom att så oväntat yrka på ett snart giftermål. Han hade ej gjort det med kärlekens ömma en-trägenhet, utan vredgat, med kärv stränghet, som om det gällt att trotsa någon.

Hon funderade skarpt på vad eller vem, som rört upp honom.

Hon själv hade ej gjort det, det kände hon, ty hans kärlek för henne hade varit om möjligt mer skälvande öm än någonsin.

Men ändå måste det på något sätt ha haft med henne att göra, ty blott det, som tog tag i hans ömmaste, kunde uppröra honom så. Och hans ömmaste det var ju hon.

Hon ja — och ett till, hans Gud.

Hon rynkade pannan i grubbel, där hon satt halvt avklädd på sängkanten och mekaniskt upplöste håret.

Det hade varit något av konflikt i hans sinnesstämning i kväll.

Hade hans Gud och hon kommit emot varandra?

Det var inte möjligt. Hon ville ju alls inte stå honom i vägen i hans inre liv, och det hade hon tydligt sagt honom. Hon hade den djupaste vördnad för hans gudsliv, och det visste han.

Men hon levde det ej.

Kunde det ha blivit honom svårt?

Det var dock ingenting nytt för honom, det hade han vetat från första början.36

Nej, det var intet mellan dem, som upprört honom. Det måste ha kommit utifrån.

Hennes gissning svävade trevande hit och dit och rörde så plötsligt vid sanningen.

Han hade förstås vänner och bekanta. Tros-förvanter. Att hon ej genast tänkt på dem! De hade naturligtvis varit framme.

Förlovningen var nu eklaterad, och människor dryftade den. Och aldrig är man mer utsatt för kritik än då man förlovar sig, det är ju en känd sak. Naturligtvis hade någon skrivit och ogillat hans förlovning. Det finns ju så mycket trångbröstat folk. Och ju trängre, ju mer dömande.

Hon smålog för sig själv.

Stackars älskade Henning, nu förstod hon!

Men att han skulle bry sig så mycket om, vad folk sade! Hon hade trott honom stå över sådant.

Det gjorde henne riktigt gott att upptäcka en liten svaghet hos honom, fast hon nog skulle ha föredragit, att det varit en annan än svagheten för vad folk säger.

För sin del tog hon aldrig ringaste hänsyn till sådant, snarare tyckte hon om att chockera, och hon lovade sig själv att uppfostra honom i det fallet.

— Jag undrar vad styggt de sagt om mig!

Hon skrattade för sig själv.37

— Ty om mig måste det ha varit, annars skulle det aldrig ha tagit honom så.

Och hon genombävades av öm stolthet över att veta sig så älskad.

13.

— Henning, ha dina vänner gratulerat dig med att skriva stygga saker om mig?

— Hur skulle de kunna det? De känna dig ju ej.

Hans korta, avklippande ton undgick henne ej, och hon hade nog märkt, hur han ryckt till för frågan.

Hon skrattade, och det glänste spjuveraktigt i hennes ögon.

— De kunde ju ha läst mina noveller och inte tyckt om andan i dem, framkastade hon ill-parigt.

Han skrattade, men hon såg också, att han rodnade under solbrännan.

— Nu ser jag, att jag träffade huvudet på spiken! triumferade hon.

— Jag hoppas mina vänner också ska bli dina, sade han med ett ömt allvar, vilket så när avväpnat henne.

Men hon reste på fjädrarna igen.38

— Jag befarar, att de komma att finna mig alltför hednisk, sade hon skrattande med självsvåldig sorglöshet.

— Jag hoppas du inte ska finna ditt nöje i att chockera dem med att visa dig sämre än du är, sade han i samma ton som förut.

— Det behöver jag minsann inte, jag är dålig nog som jag är, log hon muntert.

— Du är omöjlig, när du sätter till!

Han infångade och kysste henne. Det var sättet att skyla över olikheten, så snart den stack sig upp emellan dem.

— Kan jag inte få läsa deras brev? bad hon inställsamt.

— Vilkas?

Liksom om han ej vetat vad hon menade!

— Dina vänners, envisades hon.

— Brukar du visa de brev du får?

— Du ska få läsa alla dem jag fått om vår förlovning.

Hennes begäran bekymrade honom, ty den var ju så rättmätig, men ändå ville han ej uppfylla den.

— Du skulle missförstå en del, sade lian slutligen, ytterst besvärad.

Men hon hade ingen misskund.

— Du kan ju förklara de svårbegripliga passagerna.

Hennes skämtande sätt gjorde honom ännu39

mer obenägen att villfara hennes begäran och reste också inom honom en litet sårad känsla emot henne.

— Du skulle driva gäck med dem.---

och — de äro i alla fall mina verkliga vänner — --och mena väl.

Detta var en annan sak. Leendet dog på hen-nes läppar, hennes ögon vidgade sig och mörknade, och hon drog sig ur hans famn.

Han misstrodde hennes takt!

— Blev du ond, Gunnel?

Hans bekymmer djupnade.

— Åh nej, svarade hon stelt. Det är bara det, att jag tror inte dina vänner kimna bli mina, då de skriva till dig om mig, så att du inte kan visa mig det.

— Du skall få läsa alla brev jag fått, lovade han halvt förtvivlad, ty nu såg han ingen annan utväg.

— Nej, tack, jag bryr mig inte alls om dem. Behåll dina vänner och deras brev för dig själv!

Och med den snärten lämnade hon honom hastigt, sprang in på en liten sidostig och försvann.

Hans första impuls var att följa efter, men han behärskade den och fortsatte ensam sin väg.

När han efter en lång promenad kom hem, tog han alla gratulationsbreven, överst de båda närmaste vännernas och bar dem till Gunnels rum.40

Ingen svarade, när lian knackade, men dörren var olåst, varför han gick in och lade breven på hennes skrivbord.

Han fick ej se henne på hela dagen. Hon lagade så, att de ej sammanträffade på restaurangen, men ban hörde, att hon varit där och ätit, innan han kom.

Efter kvällen gick ban ensam ned på strandklipporna till stensoffan, där de brukade sitta om kvällarna då det var lugnt, alldeles nere vid vattnet.

Det var nu rätt långt lidet på hösten och kvällarna började bli mörka. Stjärnorna blinkade i rymden över havet, och aftonstjärnan speglade sig och skar en lång, dallrande ljusstrimma i vattnet.

Garth tänkte på Gunnel och på hennes barnsligt obehärskade vrede, då hon sprungit ifrån honom i skogen. Han kunde ej le åt den, ty därtill gjorde den honom för ont.

Hans längtan efter henne värkte i honom, där han satt så ensam, och han undrade, hur länge hon ämnade straffa honom med att förbli osynlig.

Då hörde han lätta steg på klippan tätt bakom sig och sprang upp.

Det var verkligen Gunnel, som kom emot honom i skymningsljuset, det lätta prasslet av hennes klädningskjol smekte hans öra, då han41

sträckte ut armarna ock hjälpte henne utför klippavsatsen ned på deras soffa.

Redan det första ögonkastet hade övertygat honom om att av det egensinniga barnet, som sprungit ifrån honom i skogen, fanns nu intet hos henne. Det var den unga kvinnan, som kom till honom.

— Jag bar mig dumt åt, viskade hon blygt.

Han kysste de skälvande läpparna om och om

igen.

— Vad jag saknat dig!

Och han tryckte henne hårt intill sig.

När de sedan sutto hand i hand på stenen, vände hon en sorgsen blick mot honom, och aldrig hade trånaden i den varit intensivare.

Men hon sade ingenting.

— Har du läst breven? frågade han.

— Ja.

— Vad tänker om dem?

Hon smålog, fast gråten skälvde kring läpparna.

— Inte är det för den dömda att döma sina domare.

— Gunnel!

Hela hans inre uppreste sig mot de omdömen, som hon böjde sig för med denna fina, sårade stolthet.

— De ha rätt, vi äro ej av samma anda, du och jag, sade hon med för henne ovanlig stillhet.42

Trots hennes lugn var det febrila i hennes utseende mer starkt än annars. Ögonen brunno som stjärnor, och det lågade i hyn.

Han såg utåt havet, som blänkte i skymningen, och han pressade hårt hennes hand i sin.

— Låt oss se i stort, Gunnel! Äro vi ej barn av samme Fader? Har ban ej skapat oss båda och återlöst oss? Är inte hans anda allt omslutande, allt genomträngande? Du liksom jag lever, röres och har din varelse i honom, även om du inte ännu själv har det klart för dig. Han älskar dig — skulle jag då inte också få göra det?

— Somliga av dina meningsfränder tänka inte så.

— Men det är inför Gud vi stå, du och jag, och inte inför människor, sade han häftigt.

— Vi stå tyvärr inför människor också, de anse sig kunna ha mycket att säga om oss, sade hon med en anstrykning av vemodig humor.

Hon iakttog honom förstulet, undrande hur mycket av hans vänners uppfattning i grunden var hans egen, ty vore det bara mot deras och ej mot sin egen han stred, skulle han väl då strida med detta pinsamma allvar?

— Vi bry oss ej om vad människor säga, sade han trotsigt och drog henne intill sig.

— Inte gör jag det, det har jag inte ett ögon-43

blick gjort. Men du tycks göra det — mer än jag trodde, viskade bon litet förebrående.

— Jag är en samvetsmänniska, och de vädja till mitt samvete, erkände ban. En sådan vädjan kan jag aldrig slå bort utan vidare. Jag måste pröva mig själv inför den.

Så var det då, som bon trott, anfall inifrån ocli ej blott utifrån han haft att möta! Stackars älskade Henning, som hon vållade sådan strid!

— Har du prövat?

— Ja.

— Och funnit?

— Att Gud inte skulle ha ingivit mig denna oändliga kärlek till dig, om han ej menat något med den.

— Och vad tror du, att ban menar med den?

— Att jag skall älska dig till honom.

— Är du inte rädd, att jag ska dra dig bort? frågade hon efter en stunds tystnad.

— Skulle min Gud inte vara starkare än du?

Han var så lugn och säker nu, hade vunnit

klarhet. Det gick ej att dra upp en allmän regel för fall som detta, varje särskilt fall måste bedömas särskilt.

Äter en stnuds tystnad, så hördes hennes röst igen i dunklet och stillheten, där de sutto slutna intill varandra.

— Men jag är rädd, att du ska dra bort mig.44

— Jag dig? Varifrån? frågade han överraskad.

— Från sannfärdigheten. Den är hela min religion — än så länge. Jag har inte mer, men vid det jag har, klamrar jag mig fast, annars drunknar jag.

Han svarade ej, bara tryckte henne fastare intill sig.

— Jag är rädd, fortfor hon, att kärleken till dig skall komma mig att inbilla mig och dig och

kanske andra, att jag är---sådan som du

är — utan att dock innerst verkligen vara det. Förstår du, att jag är rädd för det?

— Älskade, jag förstår, svarade han djupt rörd. Vi ska hjälpas åt att akta dig.

— Skall du också förstå, att fruktan för självbedrägeri skall kunna komma att göra mig — hur ska jag uttrycka det? — värre i det yttre, än jag annars skulle vara? Dina vänner komma att döma mig och beklaga dig, då de se det, men du, du skall förstå?

Hon såg bedjande upp till honom, och aldrig hade han sett så djupt allvar i hennes ögon. Den blicken och de orden lade han på minnet, de skulle hjälpa honom att i framtiden förstå henne rätt och ej döma för strängt.45

10.

Efter det förtroliga samtalet med Gunnel på klippan invid vattnet hade Garth en sömnlös natt, ty självprövningen inför det steg, han stod i begrepp att taga, blev skarp och allvarlig. Han hade uppkallats till den först genom sina meningsfränders brev, som väckt hans harm och motsägelse, och nu också genom Gunnels ord, som upprört honom djupare än han kunnat visa henne.

Om han känt någon tvekan inför deras giftermål, så hade det varit blott för sin egen skull, det hade ej fallit honom in annat än att blott han kunde vara i fara — om nu någon fara alls förefanns — ty han var ju den, som hade ett andligt liv att förlora genom umgänget med en, som icke hade det.

Men nu hade Gunnel oväntat talat om sin religion och faran av att förlora den. Och med vilken utmanande ödmjukhet hon talat om den! Han kände sig djupt förödmjukad över upptäckten, att han omedvetet ansett sig som den yppersta av dem, därför att han kände Gud mer än hon. En sådan kännedom borde ju blott än mer göra honom till hennes tjänare. Hans ömhet för henne växte i himmelshöjd, när han tänkte på vilken egoism och vilket högmod han gjort sig skyldig till gent emot henne.46

Han skärskådade sin kärlek till henne, uppkallande den analyserande filosofen inom sig att hjälpa kristen.

Det första han fann var, att hans kärlek var varm av känsla. Och han erkände, att känslan är mer förvillande, ju ljuvare den är.

Men om än hans kärlek var fylld av känsla, så bestod den ej blott clärav. Den bestod av vilja också.

Och hurudan var lians kärleks vilja? Var den självisk?

Han tänkte ärligt efter. Visst begärde han henne för sig så, som brudgummen begär sin brud. Men med lättnad konstaterade han den impuls, som fattat honom, när hon viskat till honom om sin fara att förlora sannfärdigheten, impulsen att avstå ifrån henne, om hon verkligen skulle kunna löpa någon risk i äktenskap med honom. Ja, ju noggrannare han skärskådade sig själv, desto tydligare såg han, att det just var denna oro för henne, som nu gjorde hans prövning av deras ömsesidiga förhållande så djupgående. Visade ej det, att hans kärleks vilja var i grunden osjälvisk?

Men hon skulle ej behöva löpa någon risk som hans hustru. Ingen sträng fordran, intet trång-sint oförstående å hans sida skulle lägga band på hennes frihet eller döma henne. Han förstod henne nu och skulle vakta på sig själv, så att47

detta kärleksfulla förstående ej förslöades. Gjorde lian det, så fanns intet skäl att följa impulsen att ge henne fri, då hon ju ej heller själv begärt sin frihet.

Han erinrade sig vad som först väckt hans intresse för henne. Det var det där sökande, otillfredsställda, trånande uttrycket i hennes blick, som ständigt tycktes se efter något bortom de synliga tingen. Han hade ej studerat det länge, förr än han trott sig förstå, att det var hennes eviga andes hunger efter Gud. En längtan att klargöra detta för henne och att leda henne till honom, som hon trådde till utan att veta det, hade varit den makt, som först drivit honom att söka hennes sällskap.

Sant är ju, att varje människa kan antagas gå omkring med denna andliga hunger. Varför hade lian då rörts så mäktigt just av hennes?

Han förklarade detta på två sätt. Dels var denna hunger mer i ögonen fallande hos henne än hos de flesta, dels hade den fallit just honom i ögonen och rört vid hans hjärta. Och hade det ej skett så, emedan lian var den Gud utsett att bringa henne vad hon" hungrade efter? Man måste passa för att kunna hjälpa varandra. Icke vem som helst skulle kunna räcka henne livets bröd så, att hon kunde ta emot det. Vem som passar att hjälpa den eller den, det ser Gud48

och sammanför just den hjälpare med den hjälp-behövande, som lian passar för. Och nu hade Gud så sammanfört honom med Gunnel, därför att lian var den, som häst kunde hjälpa henne. Han kunde ej annat än se saken så, och han älskade att se den så.

Han hade också sett den så från hör jan.

Därför hade han också med tveklös frimodighet sökt henne.

När så höjeisen kommit, närmande dem till varandra på ett särskilt sätt och under samvaron hastigt utvecklat sig till stark, ömsesidig kärlek, vad hade de väl då kunnat göra annat än att taga det steg, de tagit?

Han hade så hänförts av kärleken, att han följt den utan tvekan, nästan utan reflexion, tills den förenade dem med varandra. Att nu, sedan bekännelsen om kärlek och löftet om trohet växlats mellan dem, svika denna bekännelse och bryta detta löfte av feg oro för att genom hennes inflytande förlora tron, vore ej blott omanligt utan också okristligt handlat, tänkte Garth, upprörd vid blotta tanken, att hans vänner med sina varningar möjligen avsett något sådant. De tänkte ej alls på Gunnel, dessa varnare. Vilken verkan måste väl ett sådant fegt handlingssätt å hans sida ha på henne, vilken låg uppfattning skulle det ej bibringa henne av hans tro och av hans Gud, till vilken han ville föra henne! Nej49

och tusen gånger nej till ett sådant handlingssätt! Han misstrodde ej Guds kraft att bevara honom som sitt redskap till att vinna Gunnel.

Även om han nu för resonnemangets skull skulle antaga, att hans frieri till Gunnel varit oöverlagt och förhastat, ja ett misstag, vore det ej ändå, även i ett sådant fall hans plikt att stå vid det och bära följderna, övervinnande dem i Guds förlåtande kraft!

Tackande Gud för det resultat han i sin självprövning kommit tiU. lade han förtroendefullt sin och Gunnels

framtid i hans hand och kände sig lugn.

15.

Så blevo de då gifta. En kort sommar hade inrymt deras kärleks upprinnelse och deras förlovnings paradis.

Om sitt giftermål skrev Gunnel i sin dagbok helt kort:

— Nu har jag nått över det höga fjället och ser den värld, som utbreder sig på andra sidan, den värld min make och jag skola gå ut i hand i hand.

4. — Han och hans hustru. s49s.II1.

Med en mjuk rörelse lade Gunnel armarna om sin mans hals. Hon väntade att på det sättet lätt få honom god igen.

Men hon misstog sig. Hans bistra min mildrades ej, den snarare hårdnade, och han löste hennes händer, som hon sammanknäppt bakom hans nacke. Sakta, men bestämt förde han undan dem och släppte dem.

— Det vore bättre, att du toge hänsyn till mig, sade ban kort.

Kränkt i sitt innersta och upprörd stod hon där med brännande kinder och bortvänt ansikte och kände, hur obarmhärtigt han såg hennes häpnad och förödmjukelse.

Men stolheten tvang henne till självbehärskning.

— Hur menar du? frågade hon lågt, för att röstens skälvning skulle bli mindre märkbar.

— Det hade jag hoppats, att din takt skulle säga dig.

Han såg skarpt på hennes nedböjda huvud, så vände han sig tvärt om och lämnade rummet.54

Hon stod kvar, upprörd av stridiga känslor.

Då de gift sig, hade allt synts dem möjligt och lätt. Olikheten mellan dem hade förefallit som ett intet i jämförelse med deras allt uppslukande kärlek till varandra.

Men under den ständiga och intima samvaron började olikheten så småningom göra sig gällande bredvid, ja i själva kärleken.

Vad som föranlett det nyss skildrade uppträdet mellan dem var egentligen blott en småsak, som dock genom att göras till en principfråga växte i betydenhet. Gunnel brukade emellanåt gå på teatern, och Henning gick ibland själv med, om det var något upphöjt och fint, som gavs, annars gick lion med någon av sina vänner, och han misstyckte det ej. Men föregående afton hade hon sett en mycket omtalad och omoralisk pjes. Hon hade på förhand vetat, att den var tvetydig, men att iden skulle vara så dålig, som den var, hade hon ej väntat. Nu hade hon, full av indignation, berättat pjäsens innehåll för sin man, väntande att han skulle stämma in i hennes harm över dess moraliska uselhet och oförtjänta framgång.

Men till hennes bestörtning hade hans harm vänt sig mot henne, och han hade förebrått henne, att hon velat se en dålig pjäs.

Hon hade känt sig litet skyldig inför det rättmätiga i hans förebråelse och velat ge ett stumt55

uttryck däråt med sin smekning på samma gång som försona honom. Men han hade gjort sig rak och styv och tagit hennes armar från sin hals, och med ett kallt glitter i sin blick hade han iakttagit hennes förödmjukelse vid att bli avvisad.

Hennes kinder brände av skam vid minnet härav, och med barnslig hetsighet lovade hon sig att ej smeka honom självmant mer.

Hennes försonliga stämning hade alldeles slagit om, och hon kände ej nu den ringaste benägenhet att ge efter för honom. Han hade fordrat en djupgående bot hos henne, en väsentlig förändring, men denna hans fordran kände

hon sig nu ur stånd att uppfylla. Sin fulla frihet ville hon behålla.

Vad ont hade hon väl gjort? Sett en dålig pjäs. Vad mer? Inte blev hon dålig på det! Hennes sedliga känsla hade ju reagerat starkt emot den. Det visste han, och nog borde han känna henne nog för att inte behöva frukta, att hon skulle kunna ta intryck till skada av något omoraliskt.

Men han hade blivit ond och förebrått henne. Och varför? Inte var det för hennes skull. Nej, det var bara den där fega hänsynen till vad folk skulle säga, som drivit honom. Den hänsynen hade hon redan under förlovningstiden märkt och beslutat bekämpa. Nu var ett tillfälle56

att göra detta. Hon måste stå på sig mot honom. När han kom hem igen, skulle han inte återfinna den smeksamma, ödmjuka, eftergivna Gunnel, som han så kärvt avvisat, han skulle finna en kvinna, som visste vad hon ville oeh stod på sin rätt till full personlig frihet.

2.

Under det Gunnel stred med sina känslors uppror inom hemmets väggar, gick Henning till skolan med händerna i rockfickorna, energiskt stretande mot blåsten, som drev vassa snöflingor i ansiktet på honom.

Det var snöstorm. På de vita gatorna hopade sig drivorna så ojämnt, att man ibland kiev i djup snö, ibland gick över bara stenar. Det klappade i skyltarna, och hela snöskred ven ned från taken och virvlade upp frän gatan.

Detta väder passade för Garths sinnesstämning, som blivit disharmonisk genom uppträdet med Gunnel. Han var ond både på henne och på sig själv.

Minnet av den plötsliga förändringen i hennes ansiktsuttryck, när han gjort sig fri från hennes omfamning, pinade hans bättre jag på samma gång som något visst grymt inom honom57

fråssade däri. Han hade förstått, att han skulle

såra henne med den handlingen, och han hade sett efter det bestörta uttryck, han också fått se.

På samma gång som han ångrade detta, försvarade ban det. Hon hade blivit bortskämd av hans svaghet för henne och trodde på oinskränktheten av sin makt över honom Men nu hade han visat både henne och sig själv, att han var stark nog att motstå hennes charm, om han ville, och i det medvetandet reste sig lians manliga självkänsla stolt och stärkt.

Han hade med förtroende till hennes smaks renhet och hennes takt lovat henne full frihet. Men nu ansåg han, att hon svikit detta hans förtroende genom att med vett och vilja gå och se en usel pjäs. Den handlingen hade träffat honom som ett slag på örat. Tanken att hon kunnat sitta och se den där smörjan till slut upprörde honom. Det hjälpte inte, att hon ogillat pjesen, det tycktes honom, att den stänkt något av sin smuts över henne i alla fall.

Att tvinga hennes inre liv varken kunde eller ville han, men med avseende på hennes yttre liv var det dock hans plikt och rätt att fordra ett och annat.

Han hade hoppats, att hon under den dagliga samvaron så småningom skulle komma honom närmare också i inre måtto. Med hela sin själ längtade han att få uppleva den dag, då hon det58

gjorde. Men den tycktes honom nästan mer avlägsen nu, än när de gifte sig. Ibland under förtroliga samtal hade det slagit honom, hur oförstående hon var för den tro, han brann av längtan att se henne dela. Komme hon någon gång till tro, då skulle de yttre frågorna lösa sig av sig själva. Men till dess måste han ju, hur motbjudande det än var, fordra, att hon böjde sig för vissa principer. Det vore väl till exempel inte för mycket begärt, att hon skulle låta bli att se dåliga teaterpjäser. Det var hon skyldig sin egen värdighet som kvinna och sin ställning som hans hustru. Detta skulle han säga henne, när han kände sig säker på sig själv. Nyss hade han varit ond och häftig, då var det bäst att bara gå sin väg, som han gjort. Men när han kom tillbaka, då skulle han vara lugn och då skulle de ha ett sakligt samtal och göra upp sitt mellanhavande på nytt.

Nu var han vid skolan och sköt undan tanken på Gunnel för tillfället, men den förblev där dock som en känslans

underström och gav fart och liv åt hans undervisning.

Han höll en filosofilektion, full av eld och genialitet. Kanske gick den över gossarnas andliga nivå, men det var sådan medryckande kraft i läraren, att han spände de unga sinnenas förmåga till det yttersta och kom dem att andligen växa under den timmen.59

Sedan gick han hem till Gunnel.

Han gick med händerna i rockfickorna och den spensliga, men starka gestalten smidigt höjande sig mot vinden, från vilket oväntat håll den än kom farande.

Tanken på Gunnel var åter överst och hade blott vunnit i intensitet av att ha varit undanskjuten för andra tankar.

Han såg henne för sig, sådan hon brukade komma emot honom vid hans hemkomst, febrilt hastig, full av liv och känsla och med den där elektriserande blixten av lycka i sin trånande blick.

Han undrade, om hon skulle komma emot honom så i dag. Han trodde det knappast, de hade ej skilj ts som vänner.

Garth fick ta i med all sin kraft mot stormen, då han vände om hörnet nära sin port. — Hå!

Det var en lättnad att få stanna och dra andan inne i farstun och skaka snön av sig.

Sedan gick han tankfull uppför trapporna.60

10.

Inne i vardagsrummet satt Gunnel vid sitt skrivbord och börde sin man komma, men sprang ej upp för att skynda bonom till mötes, som bon annars brukade.

Hon bade ej satt sig vid skrivbordet, förr än bon kunde vänta bonom bem, och fast bon såg ut att vara fördjupad i sitt arbete, var hon det ej.

Han kom in.

En glimt halvt öm, halvt road lyste till i hans ögon, då ban såg henne sitta böjd över skrivbordet till synes omedveten om hans hemkomst. Fast ban genomskådade hennes manöver, visade han det ej, utan gick fram och lade handen på hennes axel liksom för att påkalla hennes uppmärksamhet.

Hon såg upp, men utan att möta hans blick. Det var en egenhet hos henne att ej kunna se den person i ögonen, som hon hade något groll emot.

— År du redan hemma? utropade hon i den dubbla avsikten av synas överraskad och ge honom det intrycket, att tiden gått fort för henne i hans frånvaro.

— Hörde du mig ej! frågade han som i förbigående, men inom sig undrande, om hon skulle gå så långt i sitt likgiltighetsspel som att rent ut narraß.61

Det gjorde hon dock ej, hon lämnade hans fråga obesvarad.

— Är det inte svårt att gå på gatorna i den här stormen? frågade hon för att säga något.

— Nej, svarade han och satte sig på stolen, som stod bredvid skrivbordet med ryggstödet mot väggen.

Han kunde se henne i ansiktet och iakttog henne noga. Hon undvek envist att se på honom.

— Jag var ond, när jag gick ifrån dig. Kan du förlåta mig det, Gunnel?

Hon var ej beredd på detta och rodnade häftigt. Hennes med möda tillkämpade värdighet hotade att överge henne.

Han satt tyst och väntade på svar, och hon visste inte, vad hon skulle svara, ty det han bad om förlåtelse för, var ej det, som mest sårat henne.

— Du har väl alltjämt samma skäl att vara ond, framslungade hon till sist och tummade nervöst på pennan, hon höll i handen.

— Du erkänner då, att jag hade skäl att bli ond?

Frågan stack henne som ett bevis, att han inte menat uppriktigt med sin bön om förlåtelse.

— Du tycker dig väl ha det, snärtade hon till.

— Tycker inte du, att jag hade det då?

Hans lugna frågor upprörde henne. Hon bet62

sig i läppen för att ej förlora herraväldet över sig själv, och det dröjde några ögonblick, innan hon förmådde svara. Hans oawända blick, som hon kände utan att möta, ökade ytterligare hennes nervositet.

— Jag hade bara begagnat den frihet vi en gång för alla kommit överens om, att jag skulle få ha, och som jag inte tänker låta ta ifrån mig, svarade hon slutligen fort och febrilt.

Han sammandrog ögonbrynen, så att vecket mellan dem djupnade, och lade sin hand över hennes för att hålla den stilla och hindra den att leka så oroligt med pennskaftet.

— Det är just om den friheten jag skulle vilja tala med dig nu, i fall du är lugn nog att höra på mig och försöka sätta dig in i, hur jag menar, sade han och såg prövande på henne.

— Jag är alldeles lugn, försäkrade hon.

Men hennes utseende motsade orden så slående,

att han måste le.

— Du är allt annat, sade han.

Den lilla rättframma anmärkningen stack henne, och leendet, som hon märkte, fast hon ej såg på honom, upprörde henne ytterligare. Han hade hjärta att le, då hon var färdig att brista i gråt!

Hon ryckte till sig handen, som han höll under sin, och, ur stånd att behärska sig längre, reste hon sig hastigt för att skynda ut ur rum-63

met, men hann ej till dörren, innan hon kände sig omsluten av hans armar och kvarhållen.

Hon kämpade för att komma loss, men det var lönlöst.

— Gunnel! sade han lugnande och ville kyssa henne.

Det var höjden av förödmjukelse! Trodde han, att hon hungrade efter hans smekningar? Hon brast i våldsam gråt och darrade av harm och förödmjukelse.

— Gunnel!

Hennes häftiga gråt förskräckte honom. Han förde henne till soffan och knäböjde själv bredvid henne.

— Gunnel, älskade, vad är det? Vad har jag gjort dig?

En ny gråtparoxysm svarade honom. Han väntade, tills hon blev något lugnare, och upprepade då sin fråga.

Hon var så upprörd, och därför kom det fram, som hennes stolthet beslutat ej låtsa om.

— Du tycker du kan avvisa mina smekningar, när de inte behaga dig, och så ta dem med våld, när det faller dig in!

Han blev blek inför denna framslungade anklagelse, och hon kände, hur hans hand, som höll hennes, skälvde till. Hon märkte att pilen träffat, och det eggade henne.64

— Du njöt av att avvisa mig, det såg jag i dina ögon. Åh, jag skall aldrig smeka dig mer!

Det gjorde henne riktigt gott att få såra honom, det låg en slags upprättelse däri, men ändå kände hon sig så eländig.

Hon väntade, att han skulle säga något, försvara sig, anklaga henne för överdrift. Men han sade ingenting. Han släppte hennes hand och steg upp.

Gick han?

Hon såg förstulet upp. Nej, han lämnade ej rummet. Han stod med ryggen åt henne och såg ut genom fönstret.

Hur verkade väl det, hon sagt, på honom?

Varför skulle han också ha gjort henne så utom sig? Varför kunde han inte ha låtit henne få gå undan och lugna sig i fred? Nu hade ett så hetsigt uppträde kommit emellan dem. Kunde det väl nånsin utplånas?

Hon kunde tillåta sig att se på honom nu, eftersom han stod med ryggen åt henne och ej märkte hennes blick.

Den käcka, vackra nacken, den spensliga gestalten med sin bestämda och kraftiga hållning, full av livaktighet även i stillhet som nu — åh hon älskade honom och kände sig sjuk av sorg över de bittra ord, som fallit. Men hon kände sig också sjuk av förödmjukelse över sin hundaktigt trogna, beroende kärlek, som bara drog65

henne till honom ännu starkare, sedan han visat sig i stånd att bli ond på henne. Hur skulle hon väl kunna uppehålla någon värdighet gent emot honom, då hennes förrädiska kärlek bara lade henne för hans fötter, så snart hon försökte sätta sig över honom 1

Han vände sig om så plötsligt, att hans blick hann skjuta rakt in i hennes, innan hon hann se undan.

Förvirrad dolde hon ansiktet i dynan igen.

Hon hörde, hur han kom över golvet och satte sig bredvid henne.

Hon bävade för vad han skulle komma att säga, och greps av en intensiv ånger över det häftiga utbrott, som blottat det, vilket bäst utplånats av att aldrig låtsas om. Och vart hade den värdiga målmedvetenhet, varmed hon ämnat hävda sin rätt, tagit vägen?

— Skall du aldrig kunna förlåta mig, att jag var så där stygg? frågade ban sorgset.

Han förnekade då ej, han erkände! Hon hade tänkt, att den tillfredsställelse, glimten i hans öga röjt, hade varit för honom omedveten. Men nu förstod hon, att han varit medveten om den, och därmed växte hennes förödmjukelse, tyckte hon.

— Du älskar mig ej, utslungade hon bittert och smärtsamt.

— Du vet bättre än så, Gunnel,

0. — Han och hane hustru, mm.66

Hain® sorgsna röst hade ett övertygande lugn, som inverkade på henne mot hennes vilja, vilken för tillfället var sjukligt snedvriden.

— Man kan inte njuta av att ens för ett ögonblick såra och förödmjuka den man älskar, sade hon med en blandning av kvidan och hårdhet.

— Jo, det kan man. Därför att man är så sammansatt.

Hon blev så häpen över detta oväntade påstående, att hon såg upp, glömsk av att gömma sitt ansikte.

Han lutade sig fram mot henne och fortfor:

— Vad du än säger för att såra mig, så vet idu hela tiden, att jag älskar dig. Och ändå ville jag såra dig, då jag gjorde det. Jag till och med njöt av att göra det. Men det bevisar inte, att jag skulle ha upphört att älska dig, utan bara att min kärlek liksom jag själv är sammansatt av ont och gott. Allt är inte rent i den. Synden, den är med i allt. Även det bästa och renaste i livet behöver daglig rening.

Han talade lågt, men sjudande. Det var för honom brinnande allvar. Han led i sin evighetsvarelse.

En djupare ånger över vad han gjort henne kunde hon aldrig ha begärt. Den skrämde henne, och hon tyckte, att den sköt över målet.

— Skall du kunna förlåta mig, Gunnel, och hjälpa mig?67

Det var mer än försoning' efter ett kärleksgnabb, det var något av försoning från synd i hans fråga. Hon kände sig oförstående och omogen och visste inte, vad hon skulle svara.

Men hon hade blivit stilla och blygdes över sina stormande lidelsefulla känslor som över idel barnslighet.

Hon lade blygt sin hand i hans.

— Du vill vara med mig i striden för vår kärleks renbet, Gunnel?

Han såg på henne så allvarligt och prövande och så ödmjukt, att hon tvangs att svara och att i sitt svar visa sig just sådan hon var.

— Jag förstår så litet av det där, stammade hon förlägen. Jag förstår inte att ta kärleken religiöst. Jag har aldrig tänkt på synd i den.

Han log sorgset.

— Men du har känt den nu, älskade, du har känt synden i min och sårats djupt av den.

— O, säg inte så! had hon.

I sin upphetsning nyss för blott en halv timme sedan skulle hon ej ha trott det möjligt att nånsin bli så fullständigt försonad, som hon redan nu var.

— Jag ska inte mer gå och se några omoraliska pjäser, Henning, lovade hon och såg på honom med ett litet frambrytande leende.

— Och jag ska aldrig mer låta reta mig till68

att pina dig med vett och vilja, lovade han och besvarade hennes leende.

Ingendera hade sagt något av det, de var på sitt håll beslutat säga, men de hade kommit till den önskade uppgörelsen ändå, och deras kärlek hade tagit ett vingslag uppåt.

4.

När Gunnel efter sitt giftermål omsider återupptog sitt författarskap, märkte hon, att hon undergått en förändring. Hennings inflytande gjorde sig gällande på så sätt, att hon ofrivilligt betraktade sina egna tankar och stämningar med hans ögon. Då hon märkte detta, gjorde hon allt för att rycka sig lös ur denna osjälvständighet. Hon sköt envis bort tanken på, vad han skulle tycka, och försökte glömma honom under de stunder, hon satt vid skrivbordet. Hon lyckades med dessa ansträngningar så pass, att hon verkligen blev fri i sin diktning, men han var ändå med, när hon skrev, på så sätt att han blev själen i hennes inspiration och gav liv och intensitet åt skildringen. Det var hennes egen kärlek till honom, som andades i den kärlekshistoria, hon diktade, och gav flen desis gripande verklig-hetspräe-el. Så livligt tänkte hon sig in i fasan av att bli behandlad av Henning så, som hjältin-R9

nan i hennes roman blev behandlad av sin hjälte, att hennes skildring av den unga kvinnans själsstrider och öde gjorde intryck av verklighetsskildring.

Det diktade livsödet slutade med hjältinnans självmord. Gunnel hade ej från början tänkt låta det gå därhän, men under berättelsens gång blev hon själv så identisk med sin hjältinna, led hennes kval så verkligt, kände med henne världen så tom och livet så outhärdligt, som hon skulle ha känt det, om hon bedragit sig så grundligt på Henning, som hennes hjältinna bedragit sig på sin älskade. Det blev därför som om hon sökt lisa och ro åt sig själv i sin hjältinnas självmord, och det blev med sårad kärleks intensitet, som hon sedan fråssade i hjältens för

sena ånger.

Under de timmar, hon skrev, levde hon så helt i sin föreställnings värld, att den ej helt och hållet dunstade bort, då hon återgick in i verklighetens. Hon log åt det själv, men kunde ej fullständigt frigöra sig från en inbillningens känsla av, att Henning gjort henne orätt och vållat henne lidande. Men inte visade lion detta i sitt sätt och inte lät hon den inbillningen få någon makt över henne, därför blev hon förvånad, då Henning en dag frågade, om hon vore missnöjd med honom.

— Nej, visst inte. Varför frågar du det?70

— Det käns, som om du vore sårad, men jag vet ingenting med mig.

Han såg uppmärksamt och litet oroligt på henne och letade ärligt i sitt samvete efter något fel, lian möjligen kunnat begå mot henne.

Hon brast i skratt.

— Jag ska säga dig vad det är. Jag är som värst i skrivtagen. Och du har väsentlig del i det jag skriver. Men du uppför dig mycket illa där.

Han såg både road och bestört ut.

— Målar du av mig! Men varför gör du mig till en usling?

— Jag målar inte alls av dig, du är dig inte ett dugg lik. För resten är hjälten ingen usling, fast hjältinnan bedrar sig på honom. Hjältinnan är heller inte alls lik mig.

— Men hur kan du då säga, att jag har del i det du skriver?

— Hjältinnans kärlek till sin älskade är min kärlek till dig.

— Blir det färdigt snart? Du läser väl upp det för mig då?

— Ja, snart.

När det blev färdigt, läste hon sitt manuskript för honom under några kvällar.

Han hörde på med stigande intresse, men sade ingenting om det lästa. Han ville höra slutet först, innan han kom med något omdöme.71

Under dagarna, då de talade om andra saker, hade båda dock mest hennes bok i tankarna, och emellanåt ertappade hon hans blick fäst på henne med ett uttryck, som om ban såge henne i en ny dager.

Sent en kväll åtskilligt över midnatt slutade hon manuskriptet.

Han hade haft mycket att göra den dagen och var ganska trött och skulle som vanligt tidigt upp följande morgon, varför de ämnat läsa bara en liten stund. Men så snart hon velat upphöra, hade han bett henne fortsätta. Tredje gången hon gjort försök att avbryta läsningen, hade han till och med blivit otålig.

— Läs på! Jag måste få höra slutet i kväll, annars kan jag inte somna.

Hon smålog, stolt över hans otålighet, som ju var det bästa betyg åt hennes berättartalang. Sedan läste hon romanen till slut utan vidare avbrott.

Han hade längesedan glömt sin trötthet och levde helt i hennes berättelse. Men den hade försatt honom i en dyster och upprörd stämning. Han var så fången i det livsöde, vars utveckling han följt till dess tragiska slut, att han glömde, att det blott var en fantasiskapelse.

— Kunde hon inte ha funnit en annan utväg än självmordet? Någon kunde väl ha kommit i tid för att rädda henne!72

Gunnel log, då hon såg, hur tagen han var, alldeles som om det nyss lästa varit verklighetsskildring. Det leendet väckte upp honom, så att han kom ihåg, att Gunnel ju var ansvarig för hjältinnans tragiska slut. Och han såg

boken som hennes verk.

— Den romanen är ett väldigt uppsving. Man skulle kunna tro, att mångårig författareverksamhet låge mellan den och din första bok, så stora framsteg har du gjort.

— Det ligger mer än så mellan de båda böckerna, sade hon med fin insinuation, och hennes blick fullbordade meningen och lät honom förstå, att detta något var han och deras kärlek.

Han drog henne till sig, och under en stund, sade ingendera något.

— Kunde du inte finna någon bättre utväg än självmordets för din stackars Ellen? frågade han sedan.

— Hon fann ingen annan, svarade Gunnel.

— Men du? Kan du inte se någon annan? Tänk efter!

Gunnel tänkte efter, men så skakade hon på huvudet.

— Människor begå ofta självmord, då de bli förtvivlade. Det kan ju inte verka onaturligt, att jag lät Ellen göra idet.

— Inte onaturligt. Det har jag heller inte sagt! Just den där beskrivningen på hennes för-73

tvivlade självtillstånd och död är hemskt naturlig. Men jag ser en högre uppgift i en författares kali än att bara kopiera en dyster verklighet. Det finns ljus, som kan lysa upp mörkret, och nog bör väl en författare se som sin uppgift att låta åtminstone någon stråle från det ljuset falla in hans verklighetsskildring. Den behöver inte förlora i verklighetstrogenhet för det, ty det ljus, jag menar, är det verkligaste som finns.

— För dig är det det, men du glömmer, att det inte är så för mig, sade hon sakta.

Hennes svar gjorde honom tydligen ont. Han såg på henne, som hade han svårt att fatta en ståndpunkt som hennes. Den iver, varmed han nyss talat, övergav honom.

— Är det möjligt, att du inte alla ser något av det ljuset? frågade han sorgset.

— Jag ser det ju i dig. Men jag förstår det inte.

Det kostade henne alltid ansträngning att vara uppriktig, när hon såg, hur ban längtade efter samförstånd i det andliga, men hennes fruktan för hyckleri stärkte henne.

— Vad tycker du om min bok på det hela taget? frågade hon efter några ögonblicks tystnad. Tror du den kommer att göra lycka?

— Vad menar du med att göra lycka?

— Om den kommer att slå an, om den kommer att gå?74

— Det tror jag den kommer att göra.

Hon ordnade manuskriptet, så att bladen lågo jämt, oob ban satt tankfull i sin stol och såg på. Plötsligt såg bon på honom med ett litet leende.

— Vad menar du med .att göra lycka? frågade hon.

— Nytta.

—Tror du, den kommer att göra det då? frågade hon inställsamt.

— Jag vet inte egentligen, hur den skall kunna det, svarade han rättframt, men alldeles utan någon dömande skärpa.

Hon rodnade, och hennes ögon rödkantades som alltid, då hon kände sig träffad.

— Är den så dålig då, tycker du?

— Nej, visst inte dålig. Men den ger ingenting. Den har ingen högre syn på verkligheten, den lyfter inte blicken över jorden en enda gång.

— Kan ingenting vara gott, som inte det gör?

—• På sitt sätt kanske, jag vet inte. Men mig förefaller det som arbete utan mål, salt utan sälta...

— Är du inte litet ensidig nu?

•— Intet litet, utan mycket, svarade han och log ett kraftigt litet leende, som visade, att han ej blygdes över den ensidigheten.75

11.

Garth hade rest sig från sin plats ocli talade medryckande ord.

Han såg ut »om den förkroppsligade intelligensen, besjälad av entusiasm, där han stod och talade, och det fanns ej en av hans åhörare, som ej eldades av hans låga.

Samlingen omkring honom bestod uteslutande av män, till största delen kristna studenter. De hade slutit sig tillsammans i en rörelse med ett högt och vittomfattande mål. Alla dessa unga män, som nu lyssnade till Garth, kände sig vara medlemmar av ett folk. Ur detta sitt folk kände ide sig ha blivit utkorade till en särskild kallelse för sitt folk. »Sveriges folk ett Guds folk.» Det var deras lösen, ooh att förverkliga denna lösen var deras kallelse.

Garth hade ej varit med i deras rörelse från början, men han hade dragits med in i den, så snart ban hört om den, och nu gick han upp i den med liv och själ. Han höll eldande föredrag ooh skrev i deras tidning uppsatser, gnistrande av genialitet och fyllda av ande. Det var som om rörelsen fått vingar, sedan ban kommit med i den. Och dock ansåg han sig mera som en understödjande vän till rörelsen än som ledare.

Han kände det som en förmån att få möta76

dessa unga entusiaster på deras sammankomster och att få samarbeta med dem i tal och skrift. Om de kände sig eldade av honom, kände han sig ej mindre eldad av dem. Ett vedträd brinner dåligt ensamt, men flera tillsammans bli en dånande eld. Som en väckelsens vårdkase i Sveriges land skulle deras sammanslutning brinna.

Värmd och med vidgat bröst lämnade Garth sammankomsten den kvällen. Handslag, som inneburit mycket, hade han fått ooh gifvit, och de kändes i hela hans varelse. Hans blick var lysande av återskenet från det stora målet, som de talat med varandra om. De hade ej varit lämnade åt sig själva därborta på mötet. De hade alla förnummit hans närvaro, som i kristendomens första hjältetid skakat rummet, där lärjungarna varit församlade. Nu hade ej rummet skakats, men väl de själva. Och i den Andens skakning hade allt oväsentligt fallit undan ooh blott den stora huvudsaken stått levande för dem alla.

Uppfylld av dessa erfarenheter kom Garth hem till sin hustru. Och han började tala med henne om det, som fyllde hans hjärta.

Alltid intresserad av det, som intresserade honom, lyssnade hon nu med livlig uppmärksamhet. Hans entusiasm tilltalade henne.

Men den förmådde ej rycka henne med. Och77

hon kände undran inför idet som besjälade honom. Målet, som syntes honom så stort och verkligt, gjorde på henne intryck av ett svärmeriets ideal. Hur skulle väl en handfull studenter kunna omvända ett helt folk? Och till vad skulle de omvända ett folk, som ju redan var döpt till kristendomen? Hon ville ej erkänna det ens för sig själv, men hon förstod ej hans hänförelse.

Det hjälpte ej, att hon dolde denna brist på förståelse under ett intresserat lyssnande, det hjälpte ej, att hon log sympatiserande mot hans entusiasm och med all sin vilja försökte låta sig hänföras av honom. En dämpande kyla smög sig över honom, och den livliga skildringen förlamades, och så tystnade ban, sam om ban ej haft mer att säga. Med bedrövelse märkte hon detta och grep nervöst det första bästa ord, som föll henne in, för att visa

honom att hon ville vara med honom.

— Hvad jag önskar att ni skulle lyckas! utbrast hon, men fann själv sitt utrop så trivialt, att hon rodnade.

— Men du tror inte, att vi ska det? sade han i frågande ton och med ett halvt förläget leende, ty han såg, hur bon liksom med bägee händer försökte fasthålla förståendet mellan dem, men det brast för henne — och han tyckte synd om henne.78

Då övergav hon varje uppstyltat försök och steg till sin vanliga sanningsenlighet.

— Ert mål är så högt — men, är det inte väl högt? Kan ni uppnå det?

— Ingen av oss väntar att nå det i ett tag, ja inte under vår livstid. Men ta vi bara ett steg emot det, iså är det vårt — i Anden, i löftet.

Han talade åter med den där lugna, men brinnande kraften, som tilltalade henne, fast hon ej förstod den. Hon funderade över hans ord, som om han talat på ett främmande språk. Han märkte det.

— Du förstår mig inte? Mitt enda sätt att förverkliga idealet är att förverkliga idet i nuet, så långt jag förmår. Hela min livsgärning blir ej mer än en länk i kedjan. Länken ensam är ingenting, men i kedjan blir den en del av den. Kedjan är idealet. Min hela livsgärning som mest en länk i den. Förstår du mig?

— Ja.

Hon smög sin hand i hans och slöt sig intill honom med en ångestfull känsla, som om något hotat att skilja dem åt.

Voro deras livsgärningar länkar i samma kèdja?

Han hade ett ideal, en Grud, i vilken hela hans väsen uppgick. Han var inpassad i en kedja, som gick genom tid och evighet.79

Medan hon! Vad levde hon för? Sin lycka med honom. Sin framgång som författarinna. Var hon bara en onyttig länk, som låg där ensam? Skulle hon aldrig kunna passas in i samma kedja som ban?

6.

Garth hade mycket att göra under vintern. tJtom sitt lektorat och sina konfirmander hade ban en flickskola, där han var rektor och undervisade i studentringarna. Hans begåvning och personlighet voro sådana, att man tävlade om att få honom med i föreningar, styrelser och andliga företag. Och, som han ej gärna sade nej, blev han ganska överhopad av extraarbete. Men han älskade att utgiva sig i sin Guds tjänst och arbetade med glädje, ty den första kärlekens eld brann alltjämt på hans hjärtas altare,

Garth gjorde aldrig något försök att draga Gunnel med i sina intressen. Han var så rädd att utöva tvång på henne, att han snarare gick åt den motsatta ytterligheten och höll sin inre värld stängd för henne.

Utan inflytande på hennes själsliv kunde han dock ej bli, därtill var hans personlighet för80

stark. Trots sitt fjärilßlätta och -något ytliga sinne kunde hon ej undgå att ta intryck av hans allvar. Nöjet, som förut kanske varit väl mycket huvudsak för henne, blev mer umbärligt, och hon började drivas av ett begär att göra nytta i världen. Hon hade ju redan en tvåfaldig uppgift, hemmet och författarskapet. Det förra skötte hon lätt under kärlekens inspiration. Det senare hade hon hittills mest tagit som ett nöje och som ett medel till att bli känd och uppburen. Men under den dagliga samvaron med en man med Garths livsuppfattning kände hon kravet att också gagna med sitt författareskap. Sedan det manuskript, hon läst upp för Henning, blivit tryckt, började hon på ett nytt arbete, och det blev en brett anlagd, social roman, avsedd att tjäna arbetarklassen och kvinnorna, vilka framställdes som samhällets styvbarn, offer för sekelgamla orättvisor och oförskyllda lidanden.

Huvudsakligast för att få stoff till sin roman, slöt sig Gunnel till rösträttskvinnorna och till dem, som arbeta på det sociala arbetsfältet, och hon gjorde många nya bekantskaper, som intresserade henne och vidgade hennes horisont. Hon tog också mycket intryck både av dem och av de mänskliga förhållanden hon studerade, och detta

gav sin prägel åt hennes bok. Hon skrev den under indignationens inspiration, Hon upp-81

rörde sig så över samhällets orättvisor, att hon själv blev orättvis. Men det märkte hon ej och skulle ha blivit mycket uppbragt, om någon sagt henne att så var.

— Du tycks vara i farten med någon ny bok? sade Garth, då han en eftermiddag kom in i hennes rum och fann henne så fördjupad i sin skrivning, att hon ej märkte hans inträde.

Hon såg upp med en glänsande, absorberad blick och log, halvt frånvarande.

— Ja, den brer ut sig och blir så mäktig, så jag vet inte, hur jag ska orka med den, sade hon med ett litet lyckligt skratt och sträckte på sig, stolt över den osynliga börda hon trots dess tyngd med lätthet liksom lyfte på de spensliga axlarna.

Mer än nånsin såg hon ut som en flammande själ.

— Vad handlar din nya roman om?

— Om en mängd människor.

— Om mig bland andra?

— Nej, du är inte i den alls.

— Jaså, jag duger inte till inspiration längre? Jag har blivit gammal och van nu, är det så?

Han försökte dölja sin missräkning under en skämtande ton.

Hon märkte både försöket och misslyckandet och blev så stolt och öm.

6. — Han och hans hustru. 3465.82

— Åh, du går med håven! utbrast hon, och hennes ögon strålade vackert. Jag ska' väl lägga något i den då. Kom!

Hon drog hans huvud till sig och sade sakta och innerligt:

— Inspirationen kommer och går. Kärleken förblir. Du är min kärlek.

— Det var äkta guld!

— Är du nu nöjd, din tiggare?

— Ja, som en kung i sitt rike.

7.

Gunnel satt vid sitt skrivbord och skrev på sin sociala roman. Solskenet låg varmt över hennes behagliga gestalt och lyste i silkeshåret, som tycktes ringla sig lockigare, ju ivrigare hon tänkte.

Från sin plats vid fönstret hade hon utsikt över tak ooh skorstenar och mycket himmel, ty våningen låg fem trappor upp i ett modärnt hus i nedre Vasastaden och var full av sol. Gatbull-ret ljöd dämpat hit upp, och rymden var nära.

Gunnels inspiration förde henne dock under skrivandet genom mörka gränder och upp i överfyllda hus och rum, där det myllrar av människor. Såg hon ibland upp från sin skrivning83

ooh möttes av rymdens blå utanför fönstret, såg hon denna rymd som en symbol av framtiden, i vilken allt snedvridet skall vara vridet rätt. Men i den dag, som är, gäller det att vrida det snedvridna rätt, och ett försök i den vägen var det hennes nya bok skulle bli.

Med den för henne karaktäristiska hastigheten reste hon sig plötsligt och gick in i Garths rum och började leta i hans portfölj efter en notis, som hon sett honom klippa ut och lägga in där. Det föll henne nämligen in att införa i sin sociala roman en episod, anknytande sig till denna notis.

Mellan portföljens blad låg ett påbörjat manuskript, skrivet av Hennings hand. Gunnel läste i förbigående några

meningar, fängslades ofrivilligt, tog upp papperet och läste det till slut. Det var början till en religiös uppsats, förmodligen till någon tidskrift, och den handlade om kärleken till Gud. Denna kärlek kallades här den första kärleken, som gör de första gärningarna. Det ligger i tiden en tendens, som besmittar även de utvalda, skrev Garth, tendensen att låta kärleken till nästan undantränga kärleken till Gud. Ooh är ej det orsaken till att så mycken verksamhet bär föga frukt? Kärleken till Gud är dock det första budet, kärleken till nästan det andra, som är detta likt. Sättes det andra budet främst och får skymma bort det84

första, då blir följden den, att kärleken förkolnar och verksamheten för nästan — om än aldrig så ivrig och i sig själv god — förlorar sin välsignelse. Kristi efterföljare varnades för faran att av de modärna samhällsförbättrarna, som blott se nästan men icke Gud, lockas bort från det första budets första kärlek och första gärningar.

Färgen steg på Gunnels kinder under läsningen, och hennes bröst hävde sig oroligt, Hon undrade om Henning tänkt på henne, när han nämnt de modärna samhällsförbättrarna och varnat för dem. Hon kände igen sig och sin verksamhet i hans beskrivning, och hon upprördes som av en sårande anklagelse.

Han varnade sina meningsfränder för sådana som henne. Måste det ej betyda, att han för sin egen del kände hennes inflytande som en fara?

Tankfull stod hon med hans ofullbordade uppsats i handen och stirrade på de dömande orden, skrivna av den välkända handstilen.

Den var ej vacker, hans stil, men karaktäristisk, med stora, kantiga, ojämna bokstäver utan lutning. Läslig var den, orden kommo henne till mötes från papperet, utan att hon bemödade sig om att läsa dem.

Med en hastig rörelse stack hon in papperet i portföljen och gick tillbaka till sitt rum.

Men här satt hon länge med pennan i handen utan att skriva.85

När hennes inre så oväntat rörts upp av Henning-s ord om den första kärleken, hade ett minne från hans och hennes första kärlekstid stått fram för henne med plötslig tydlighet. Det var minnet av den gången, då han gav henne den första inblicken i sitt gudsliv. Hur hade hon ej då gripits av det förtroende, han givit henne! Hon mindes, hur hon skrinlagt det som en relik i sitt hjärtas allra heligaste.

Hur förhöll hon sig väl nu till detta förtroende'? Hade hon ej låtit damm och spindelväv hopa sig över det, och hade hon ej till och med tappat nyckeln till det heliga skrinets rum?

Hur hade hon väl känt det nyss, när hon åter mötte denna hans absoluta gudshängivenhet, som en gång imponerat så mäktigt på henne, att hon längtat kunna förstå och dela den? Nu hade den upprört henne och väckt hennes harm, ja ännu värre — hennes medömkan. Hon fann honom trång och hans livsåskådning opraktisk och fanatisk, och hon ville ej längre komma över till hans ståndpunkt, även om hon kunnat. Därhän hade alltså deras förhållande utvecklat sig, de hade växt isär i stället för att växa samman! Vems var felet, hans eller hennes? Kanske ingenderas. De voro båda offer för en andens naturlag.

Hon tänkte intensivt, där hon satt och lekte med pennan i stället för att skriva med den.86

Men hon tänkte ej på sin sociala roonan utan på Henning och sig själv. —

Samma dags afton, då Garth suttit vid sitt skrivbord i arbete en längre stund, kom Gunnel in.

Han satt tillbakalutad mot skrivstolens ryggstöd och läste igenom sin nyss färdigskrivna uppsats. Gunnel såg över hans axel, att det var samma artikel hon på förmiddagen läst i halvfärdig kladd.

Han var helt uppe i vad han skrivit. Men han märkte henne genast. Lutande nacken mot det höga ryggstödet vände han ansiktet litet åt sidan upp mot henne och såg på henne med en frågade, ännu halvt frånvarande blick.

— Stör jag dig? frågade hon.

— Jag höll på att läsa igenom en bit, som jag just fått färdig. Du vet hur det är då, sade han med ett urskuldande

småleende.

— Då ska jag gå igen, sade lion, men han lade hastigt handen på hennes arm, som vilade på hans stols ryggstöd.

— Nej, nej, sade han hjärtligt. Jag vill aldrig, att du ska gå ifrån mig.

Alltså stod hon kvar.

— Jag läste en halvfärdig kladd till det där i förmiddags, bekände hon.

— Jaså, du går och snokar i mina gömmor, då jag är ute!81

Han hotade henne lekfullt med knytnäven.

— Jag sökte en notis, men hittade det där oeh läste det.

Hans blick frågade henne vad hon tyckt om det.

— Hade du mig och mina vänner i tankarna, då du skrev om världsförbättrarna, som bara se nästan men icke Gudi

— Medvetet tänkte jag ej på dig och dina vänner, svarade han.

Plötsligt sköt hans blick rakt in i hennes på ett sätt, som var honom eget och varigenom han liksom grep tag om en annans innersta.

— Kände du dig träffad av min definition på en modärn världsförbättrare?

— Ja, svarade hon och stramade till.

Hans blick djupnade, och han tog den ej från hennes ansikte. Den besvärade henne, men hon var för stolt att låtsa om det.

— Står det inte i bibeln, att, om man inte älskar sin broder, som man ser, kan man inte älska Gud, som man inte ser1? frågade hon med samma litet stolt utmanande röst, varmed hon nyss utsagt sitt ja.

— Jo, svarade han.

Hon inbillade sig, att det låg något av överlägsenhet i hans väntan på fortsättningen av hennes argument, som om han väntat, att hon skulle trassla in sig.88

— Sätts inte då i det ordet kärleken till nästan först1? frågade hon i ännu kortare ton.

Han skakade på huvudet.

— Därför att Gud möter mig i min broder, skall jag älska min broder. Så också där står första budet främst. Det står alltid främst — och illa går det att älska, om jag skjuter undan det ens för det andra, som är det likt.

Men hon ville ej ge sig.

— Jag tror ändå, att det är för att ni troende — som du tycker om att kalla er — ensidigt fördjupat er i kärleken till Gud och försummat människokärleken, som er kristendom kommit i misskredit hos så många tänkande människor.

Hon talade hetsigt och med mer skärpa än hon ville.

Han log som åt något alltför barockt påstående.

— Åtminstone är det då inte något försjunkande i kärleken till Gud, som vållat skadan! sade han.

— Ensidigt försjunkande, menar jag, förtydligade hon.

— Den kärleken kan inte vara ensidig.

Detta lugna, säkra påstående förbluffade henne, och hon sjöd av motsägelse.

— Hur kommer det sig då, att det inte finns89

ensidigare människor till än — — — än — riktigt ultra religiösa"?

Han höjde på ögonbrynen, men svarade ingenting.

Hennes upphetsning dämpades av hans tystnad, och hon skämdes litet över den.

— Varför svarar du mig inte? Är du ond? Har jag sårat dig? frågade hon nervöst.

Han räckte ut sin hand, och hon satte sig på armstödet till hans stol.

— Allt, som ger sig ut för att vara kärlek till Gud, är det inte. Döm inte arten efter avarten! sade ban.

— Jag är den sista, som borde göra det, som dagligen har dig för mina ögon, sade hon varmt och lade armen om hans hals. Du får inte tro, att jag menade dig.

— Det brister mycket hos mig, det vet jag nog, men jag vill åtminstone vara ärlig, sade han.

— Vill du verkligen?

— Tvivlar du på det?

— Inte på din vilja. Men — vore du verkligen så ärlig, som du vill vara, skulle du inte kunna vara emot så mycket berättigade krav, som ligga i tiden.

— Som till exempel?

— De undertrycktas frihetskamp.

— Jag vet inte, att jag är emot den.90

— Du är emot socialismen.

— Jag kan inte inse, att socialismen är något frihetsparti, trär tom avslöjar det sig alltmer som ett tvångsparti.

— Du förstår den inte alls!

— Jag gör väl inte det då, efter du säger det.

Hon märkte, att hon åter blivit för het, och teg några ögonblick för att lugna sig.

— Det är bara under kampen det måste vara tvång, när socialismen har segrat, då blir det frihet för alla, sade hon sedan mindre hett, men mycket bestämt.

— Tror du? frågade ban lugnt och tillade som för sig själv: »I skolen förstå sanningen, och sanningen skall göra eder fria.»

— Kanske socialismen just har den sanning, som skall göra människorna fria.

— »Var och en, som gör synd, ban är syndens träl---Om nu Sonen gör eder fria,

så ären I verkligen fria.» Spegla socialismen i det ordet!

— Hur vet du, att inte Sonen är just i socialismen?

— Vill socialismen befria människorna från deras synd?

— Från de maktägandes egoism, som väl är synd om någott91

— Sonens lärjungar börja striden mot sin egen synd. Gör socialismen det?

Hon visste inte vad bon skulle svara. Det var inte lätt att disputera med honom, som såg allt från en annan synpunkt och talade en annan andes språk.

Hon tog armen från hans hals och reste sig.

—• Yi kunde disputera i oändlighet om det här utan att komma till något resultat, sade hon med ett litet skratt halvt harmset, halvt sorgset. Nu ska jag inte störa dig längre. Fördjupa dig du igen i din dom över oss syndare,

som bara se nästan och inte Gud!

Det sista sade hon med en blick på hans manuskript, som han lagt ifrån sig på skrivbordet.

Hon tänkte gå, men han tog hennes hand och höll henne kvar.

— Gunnel, förstår du mig verkligen inte alls?

Hon såg i hans blick den där brinnande längtan efter hennes själ och andlig gemenskap, och det gjorde henne ont. Men hon log litet.

— Så länge vi leva och älska, kan du ju hoppas att vinna mig till sist.

— Du tror inte det själv, da vill det inte, sade ban sorgset.

— Vad hjälper det mig i längden att spjärna emot? Om du har tro som ett senapskorn, såhär92

du ju löfte om att besegra värre berg än mig till sist.

Allvarligt och forskande såg han in i hennes ögon och läste kärlek där, men innerst inne i dem log det som av ömt gäckeri.

8.

Garth hade gudagåvan att kunna verka under inre lyftning. Men det kom också i hans liv tider, då den lyftande kraften svek, då hans inre liksom förtorkade och verksamheten kändes som en rodd i motström. Hans arbete var dock av den art, att ban måste hålla på med det dagligen och stundligen, oberoende av det inre tillståndet. Därför, när detta svek, kändes arbetet övertungt.

Hur upptagen än Gunnel var av sitt, märkte hon dock, att hennes man var nedstämd, och hon frågade efter orsaken.

Han syntes obenägen att upplysa henne.

— Det tjänar inte något till att tala om det, sade han.

Men med detta undvikande svar nöjde hon sig ej.

— Du kan ej hjälpa mig. Du har aldrig känt det bekymmer, som trycker mig. Jag tror inte93

du ens skulle anse det verkligt, om jag talade om det.

Hade han trott, att han skulle kunna avspisa henne med ett dylikt svar, misstog han sig grundligt.

Hans förbehållsamhet sårade henne så djupt, att han såg sig tvungen att övervinna sin motvilja för att öppna sitt inre utan utsikt att bli förstådd.

— Mitt andliga liv är torrt och kraftlöst, och Gud är skymd, sade han ansträngt.

Hon såg undrande på honom, både häpen och förlägen över denna oväntade bekännelse.

Som han förutsett, förstod hon honom ej.

— Aldrig trodde jag, att du kunde känna så, sade hon osäkert.

Han smålog sorgset, men sade ingenting.

Fast han på hennes begäran öppnat sig för henne, kände hon sig utestängd från hans förtroende, ty vad hjälpte det, att han gav henne det, då hon ej kunde förstå det?

Han såg på klockan och reste sig.

— Det är möte hos Bratt i kväll, jag tror jag går dit, sade han håglöst.

Garth och några av hans intimare meningsfränder brukade samlas i varandras hem ibland till förtroliga möten. Gunnel hade aldrig varit med och ej heller visat något intresse för saken.

— Varför har du dem aldrig här i ditt hem?94

frågade hon nu litet blygt i känslan av sin försumlighet härvidlag och följde honom ut i tamburen.

— Skulle du inte ha något emot att de komme hit? frågade han.

— Är det för min skull du inte bett dem hit?

Han krängde just på sig ytterrocken och behövde därför ej anses ha hört hennes fråga. Men hon gav sig ej så lätt. Hon lade händerna på hans axlar, så att ban måste möta hennes blick.

— Skäms du för mig inför dem eller för dem inför mig? frågade hon.

— Ingendera delen.

— Varför bar du då inte bett dem hit?

— Jag visste ju inte, hur du skulle tycka om det.

— Du kunde ha frågat mig.

Han smålog litet.

— Ja, det kunde jag ju. Jag frågar dig nu: har du något emot, att jag ber dem samlas här någon gång?

Hon såg förebrående på honom, och hennes känsliera ögon rödkantades.

— Så styggt du frågar, om jag har något emot det! Du tycks inte kunna förutsätta möjligbeten, att jag skulle vilja det.

— Vill du det? frågade ban bo tf är digt.95

— Ja, jag vill det. Är det damer med!

— De, som äro gifta, ha sina hustrur med.

— Alla utom du!

Han kysste henne och ville gå, men hon höll kvar honom med sina händer på hans axlar.

— Ha de då alla utom du gift sig med »systrar i tron»?

Åter log i hennes ögon det där ömma gäckeriet, som han lagt märke till på sista tiden.

— Ja alla utom jag, svarade han och försökte med allvaret i sin blick få fatt på gäckeriet i hennes.

— Stackars min älskling, vad de måtte döma dig! Att ide ej utesluta dig ur sin krets för din ogudaktiga hustrus skull!

Nu logo också hennes läppar liksom hennes ögon.

— Är du så där gäckande, kan jag inte be dem hit, sade han med ömt och litet sårat allvar.

— Jag skall nog veta att uppföra mig anständigt.

Han såg (dröjande på henne.

— Vill du vara med, om de komma hit?

— Om jag får. Blir ni inte störda i anden av en sådan utböling som mig?

Han brydde sig ej om att svara på den frågan.

Han tog hennes händer från sina axlar, kysste dem först den ena och så den andra, och lämnade henne sedan.96

Hon stod tankfull kvar. Det gjorde henne så ont att se honom nedstämd. Hon kände sig färdig att be hans Gud ta bort det där, som skymde, och komma honom nära igen. Men hon tyckte sig inte ha rättighet att bedja. Hon var ju alltid så mån om att inför sin man ställa sig utanför, att hon väl måste se till, att hon också verkligen höll sig

utanför.

9.

Garth brukade alltid vara den mest givande på de förtroliga sammankomsterna, därför väckte det en viss förstämning, att han satt tyst i afton. Han satt med sänkt huvud, hörde nog vad som sades, men det gjorde intet intryck på honom.

Plötsligt höjde han i en paus huvudet. Man såg, att han ämnade tala, och alla lyssnade förväntansfullt. Men han kom bara med en kort fråga.

— Jag skulle vilja höra er mening om, vad man kan göra för att bli varm igen, då man känner sitt inre svalna?

Det var allt, men den frågan gav samtalet ny fart, det blev förtroligare till och med än97

det brukade vara. Garth fick svar. Både ban ocb de andra värmdes.

Alldeles fritt från missljud blev dock ej samtalet. En av de närvarande, känd för skoningslös sanningsskärpa, talade om bärandet av ok tillsammans med otrogna som en orsak till avsvalnande. Han nämnde ej Garths namn, men alla förstodo, att det var han, som menades, och Garth själv stramade till. Han upprördes av denna fördolda dorn över Gunnel, och som alltid vid sådana tillfällen blev hans ömhet för henne intensiv.

Han besvarade genast inlägget.

— Våra naturer äro så olika, sade han. Den ene är sådan, att ban trycks ned av ett ok, som bara tjänar till att ytterligare spänna en annans kraft.

Han tystnade, och då han tänkte tillbaka på sitt gifta liv, märkte han, hur uppfostrande det varit att ha nödgats leva sin kristendom dagligen inför en icke troende, som han längtade vinna. Det hade skärpt hans ärlighet, hans självkritik, och det hade gjort honom mer beroende av Guds kraft än något annat kunnat göra. Men detta kunde ban ej säga ens i denna förtroliga krets, ty det hade ju varit att dra fram Gunnel, därför teg han. Det kunde ju också tänkas, att man ej skulle ha trott honom. Som han själv sagt: naturerna äro så olika; och han erkände

7. — Han och hans hustru. 8496.98

också, att kanske icke mången skulle som han ha drivits närmare Gud i ett sådant äktenskap som hans, utan bort från Gud. Hur det kom sig, att det blivit en sporre till intensivare kristet liv hos honom, kunde han ej säga, han visste bara att det var så.

10.

— Nå? frågade Garth.

En av de förtroliga sammankomsterna hade hållits i hans hem, och Gunnel hade varit med. Nu hade gästerna gått, och de två voro åter ensamma.

Gunnel log ett litet stolt leende med en ansats av spydighet.

— Jag tror de kom med tanken att omvända mig, sade bon.

— Varför tror du det?

Hon stod med ryggen åt honom och ordnade med sakerna på bordet, så att han kunde ej se hennes ansikte, men han förstod hennes sinnesstämning av tonfallet i hennes röst.

— De kunde inte gärna ha menat någon annan än mig med talet om nödvändigheten av att ta steget ut till exempel. Då de alla naturligtvis anse sig ha tagit ut det.99

— Man går minneann inte den långa vägen till fullkomning med bara ett steg, anmärkte Garth.

Gunnel rörde sig nervöst och skrattade till litet, ett halvt harmset, halvt sorglustigt skratt åt något, som hon ej tänkt tala om, men nu plötsligt beslöt låta honom veta.

— Det var en av dem, jag minns nu inte vad han hette, som frågade mig efteråt under teet, om jag var Guds barn.

— Vad svarade du? frågade Garth.

Hon lade märke till något besvärat i hans röst, och, då hon vände sig om, såg hon, att han rodnade litet.

— Jag låtsades inte höra, svarade hon högdraget och tillade genast i annan ton: Tycker du om det där sättet att gå på folk?

— Nej.

— Gud ske lov för det! utbrast Gunnel. Kan du inte säga det åt den där herrn? Du vet nog vilken det var, gör du inte?

—• Jo, jag kan förstå vem det måste ha varit. Men varför skulle jag säga något åt honom om hans sätt att gå till väga? Det är bara min smak, inte mitt samvete, som stöts av det.

— Jag kan bara säga, att jag stöttes bort av det, förklarade hon med kläm.

— Från vad? frågade han lugnt.100

— Från kristendomen, svarade hon alltjämt i stridslynne.

— Kände du dig annars dragen till den i kväll då?

Hon tyekte det låg ironi i hans fråga och överlägsenhet i hans dräpande lugna sätt, och hon upprördes.

— Ett är säkert, förklarade hon med hetta, jag är aldrig mer med på ett sådant här möte. Om du har dem här någon mer gång, går jag bort.

— Jag ska aldrig ha dem här mer, förklarade Garth ej utan skärpa.

Hon såg hastigt och litet osäkert på honom.

— Är du ond på mig nu? frågade hon.

— Inte ond, men besviken.

— Vad hade du väntat dig? Trodde du, jag skulle bli omvänd?

Han dröjde litet med svaret,

— Jag kan inte hjälpa, att jag tycker det är litet småsint av dig att inte kunna se annat än bristerna, sade han slutligen. Allt, som talats i afton, var sanning, men du har bara fäst dig vid det enda ovisa, som sagts.

— Om man tvärt får ett slag för huvudet, är det inte ursäktligt, om man fäster sig mest vid det?

— Det är inte värt att resonera mer om den här saken, sade han avkyld. Vi få finna oss i101

att inte förstå varandra i det väsentliga. På vardagslivets bro kan vi mötas över svalget, som skiljer oss.

— Överdriver du inte nu? Är det ett svalg mellan oss, bara för att jag inte kan sentera sådana här möten?

Hon försökte bagatellisera saken, men lyckades ej.

— Du vet mycket väl, att det ej är möten eller inte möten det är frågan om. Du vet lika väl som jag, att åtskillnaden mellan oss är en inre och att den går djupt, sade han mena sorgset än bittert.

Hon svarade inte och tyckte, att allt blev grått i grått. Bara vardagslivets småting förenade dem; så snart endera ville fira högtid, måste den andra vara utesluten. Var det verkligen så, eller målade han bara ut det så i sin missräkning över att hon ej blint underkastade sig honom och hans meningsfränder, erkännande deras andliga överlägsenhet?

Hon kände sig trotsig och uppbragt. Han fick hålla sig till sina vänner bäst han ville, hon skulle hålla sig till sina. Kunde de inte leva i samma andliga livssfär, finge de väl leva var i sin ännu mer utpräglat än hittills och mötas

blott i vardagslivets trivialiteter, som han föreslagit!102

11.

Efter den där möteskvällen slöt sig Gunnel mer helt till sina nya vänner oeh började taga mer verksam del i deras sociala arbete. Hittills hade hon mest varit iakttagaren, som sett för att lära och få stoff, men nu ville hon verka också direkt genom sin personlighet och ej blott genom sitt författareskap.

Hon tänkte på de två buden: kärleken till Gud och kärleken till nästan. Det första kunde hon inte hålla, därför slog bon sig på det andra. Garth satte det första budet främst, ansåg det som grunden och förutsättningen för det andra. Men hon kunde ej följa honom i detta, och de hade öppet och ej utan smärta och bitterhet kommit överens om, att de i detta måste gå skilda vägar.

Men hennes liv behövde ej mer än hans vara utan idealitet för det. Hon ville skaffa det ett innehåll, som skulle kunna mäta sig med hans. Hon ville ej leva själviskt för blott personlig lycka, bon ville leva för andra.

Med sin verksamhet ville hon överträffa Hennings och hans meningsfränders, och hon valde därför att arbeta på det fält hon ansåg, att de försummade: det sociala. De gjorde nog mycket för den fattige individen men ingenting för klas-103

sen, därför slöt hon sig till dem, som arbeta på klassens höjande.

Henning och hans meningsfränder tänka mest på själarna. Ge de en gåva med den ena handen, så ge de gärna en traktat med den andra. Gnnnel ville lämna de fattigas övertygelse i fred för att blott hjälpa dem i jordiskt och världsligt avseende. Hon tyckte det var så o-praktiskt att lägga huvudvikten vid evigheten, då man ju ingenting kan veta om den. Hon ansåg det därför mera värt att t. ex. ge de fattiga en stunds oskyldig förströelse eller en lektion i något allmännyttigt ämne, än att genom predikan, andliga sånger eller traktater väcka ett övergående känslosvall eller ett ovisst evighetshopp hos dem.

Därför slöt hon sig till sådana, som arbeta socialt på icke kristlig grund.

Tillsammans med några andra likatänkande sociala entusiaster bildade hon en klubb för ungdom, anordnade samkväm, läsrum med lånbibliotek m. m.

Med sitt intagande sätt och sin febrila entusiasm blev hon snart själen i dessa samkväm, klubbens ledamotsantal växte och dess verksamhetsområde utvidgades.

Med liv och själ gick hon upp i sitt nya arbete och förstod också att inspirera andra för det.

Hon kände sig upprättad inför sin av Hen-104

ning och hans vänner sårade självkänsla. De fingo döma henne så mycket de ville och sörja över henne — andra hyllade henne nu, och hon visste med sig, att hon gjorde nytta i samhället.

Hon hade sin Gud nu, liksom Henning hade sin. Hon dyrkade sin verksamhet. Hon älskade dem, alla dessa unga arbetare och arbeterskor, som kommo om aftnarna för att få vederkvickelse eller kunskap och som sågo upp till henne och livades av hennes intagande personlighet. Hon satte sig in i deras förhållanden och tankegångar och var å deras vägnar lika socialistiskt klassmedveten som de röda bland dem. Arbetarklassens höjande, det var den stora, modärna idé lion nu ville leva för.

Garth var ej glad åt hennes ökade verksamhet utåt, ty den berövade honom mycket av hennes sällskap, men han satte sig inte emot den. I sitt stilla sinne hoppades han dock på sommaren.

Han hade för ferierna hyrt en liten stuga i skärgården, och dit flyttade Gunnel och ban ut, så snart skolan slutat.

Syrenerna stodo i blom, och alla fåglar sjöngo, och nätterna voro ljusa. Man kunde ej vara annat än lycklig härute, och allt som fanns av gemensamhet, gjorde sig dubbelt gällande. Garth och Gunnel drogos åter till varandra oemotståndligt och varmt som under den första tiden.105

De voro också ensamma med varandra nu, ingendera kade sina för den andra antagonistiska vänner omkring sig.

Gunnel skrev ivrigt på sin sociala roman, som nalkades sin fullbordan och intresserade henne mer än allt annat för närvarande.

Garth å sin sida var sysselsatt med utarbetandet av en religiös avhandling, som upptog hans intresse.

Emellan arbetstimmarna företogo de segelturer och promenader tillsammans. Ibland språ-kade de livligt, men långa stunder kunde de gå tysta eller sitta tigande i segelbåten, upptagna vardera av sina tankar. Även under denna tystnad och trots olikheten i de tankar, de tänkte, hade de en känsla av kamratskap, som värmde dem. De arbetade ju båda med tanken, och bådas begär var att gagna.

— Och du skall få se, sade Gunnel en gång i en vek och förtrolig stund, att, då vi mötas vid slutmålet, ska vi finna, att det varit mer överensstämmelse i våra olika strävanden än vi trott.

12.

Garth levde ett rikt och lyckligt inre liv under denna sommar, och kanske just dess avskildhet gav det ökad intensitet.106

Under de långa, ensamma arbetsstunderna, som han vanligen tillbringade i någon barrdoftande skogsbacke invid glittrande vatten, fingo tankarna sprudlande liv, blevo djupa och hoppfulla. Han sökte och fann sin Gud kännbarare än någonsin, fick liksom genom uppenbarelse tränga in i hans djuphet. Han tänkte fruktbärande över människolivet i profetians ljus, och ibland såg han förlåten till det heliga och hemlighetsfulla fläkta. Det var en förlåt, bakom vilken det outsägliga fanns.

I vad han skrev under dessa erfarenheter göt sig en andekraft, som måste komma att sporra både honom själv och dem, som läste honom, till högre liv.

När han efter arbetsstunden kom tillsammans med Gunnel, kände han det vemodigt att ej kunna säga ett ord till henne om det han upplevde i sitt inre. Hon skulle ej ha förstått det.

Men genom den tystnad, han nödgades iakttaga om dessa heliga erfarenheter, djupnade dessa blott och vunno i kraft.

Ju lyckligare han var i sitt liv med Gud desto mer ont gjorde det honom om Gunnel, som var främmande för allt sådant, och denna hans •aedömkan tog sig uttryck i innerligare ömhet mot henne.

Gunnel var å sin sida mera meddelsam om det hon var uppe i. Hon kunde diskutera än en frå-107

ga, än en annan, som hon ville behandla i sin bok. Om hon än ej alltid kunde påräkna sin mans sympati, behövde hon aldrig befara, att han ej skulle kunna förstå, ty det, som upptog henne, var ej sådant, att det fordrade ett särskilt sinne för att kunna fattas.

— Det är så bra att resonera med dig, då får jag samtalen i boken mycket mer naturliga. Jag får motpartens argument riktigare, än om jag själv skulle fantisera ihop dem.

— Jaså, du ger mig den äran att få representera motparten!

— I somt så.

— Jag blir väl antagligen duktigt nedsablad, eller hur?

— I de fall, där jag tycker du har orätt naturligtvis. Ibland blir du vederlagd i samtalen, ibland genom händelser.

— Diktar du händelser, eller tar du dem ur verkligheten?

— Ibland det ena, ibland det andra. Men det tror jag, jag kan säga, att även de diktade händelserna ha sannolikhet och äro psykologiskt konsekventa. Åh, det är härligt att dikta! Ens egen värld, där allt går som man vill! Man känner sig som en liten gud!

Och Gunnel sträckte, full av livsfröjd, armarna över huvudet och log. Hennes hår glänste som guld i solen, och ögonen glittrade som mörk-108

blåa sjöar en solig sommardag. Hon sträckte lättjefullt på sin smidiga gestalt, men det låg en stämning av skaparenergi ocb segervila över henne.

Garth betraktade henne tyst och fann henne mer bedårande än någonsin.III1.

Då hösten kom, började Garth sina skolor, och Gunnel återtog sitt sociala arbete. Hennes roman var färdigskriven och under tryckning, och därför kunde hon nu ägna sig mer odelat åt sin sociala uppgift. Med tillfredsställelse såg hon fram mot en vinter av idogt arbete bland samhällets styvbarn, som hon kallade arbetarklassen. Hon såg ideelt på sin gärning och var stolt att känna sig kallad till den. Kamraternas beundran och glädje över att ha henne med i arbetet stärkte henne i en känsla av att vara så gott som oumbärlig.

Men det hade ej lidit långt på hösten, förr än något inträffade, som strök ett streck över hennes planer.

På en sammankomst blev Gunnel plötsligt illamående. En kvinnlig läkare, som var närvarande, följde henne hem. De hade ett samM, som gjorde det klart, vad illamåendet betydde.

Upptäckten träffade Gunnel som ett slag, hon hade ej haft en tanke ditåt.

— När det ej blivit på så länge, trodde jag112

inte det skulle bli alls, sade hon med en röst,

som om hon talat om en olycka.

—• Det är ju bara allt skäl att glädjas, sade den kvinnliga läkaren leende och med något milt tillrättavisande i tonen.

Glädjas! Det var något, som ej föll Gunnel in. Hon behärskade sig dock inför doktorn, som tydligen ej gillade hennes sätt att ta sitt öde, men så snart denna gått, gav Gunnel sig över och storgrät. Hon hade flera skäl att uppröras över det, hon nu underkastades.

Mer än en hade kallat henne ett livande solsken och sagt, att hennes personlighet gav feststämning åt de samkväm hon deltog i, att ingen talade så medryckande som hon o. s. v. i den stilen. Ingen annan kunde fylla den plats, hon fyllde, så väl som hon. Det hade man sagt "henne, och hon visste med sig, att det var så. Och nu! Nu måste hon för lång tid lämna den platsen, där hon kunnat gagna de många, bara för att föda ett barn till världen -— något som vilken obegåvad kvinna som helst kan göra. Hon ville det inte alls, men det gavs ingen undflykt.

Hon fasade också för illamående och plågor. Det hade hon alltid gjort, men hittills hade hon inte prövat på mycket i den vägen. Hon hade ju väl vetat, att hon utsatte sig för risken av »lekamliga bekymmer» genom att gifta sig, där-113

för skulle hon heller aldrig ha gjort det, om icke den stora kärleken kommit och tvingat henne.

Med hemlig glädje hade hon sett tiden gå allt längre, utan att något tecken till, att hon skulle hli mor, visade sig. Och hon hade upphört hysa farhågor för den saken, då slaget plötsligt drabbade henne.

Hon grät bittert, där hon låg på sin soffa. Det kändes som om livet plötsligt blivit ett trångt fängelse utan sol och luft, och den tid, som förestod, föreföll henne omöjlig att genomleva.

I detta tillstånd fann henne Garth, då han kom hem på middagen. Först blev han förskräckt att finna henne sjuk, men då han fick veta orsaken, övergick hans förskräckelse i stor glädje.

Denna glädje stack Gunnel som självisk känslolöshet mot henne.

— Det är gott och väl för dig att vara glad, som inte behöver ha det minsta obehag och inte behöver avbryta .ditt arbete eller någonting! Det är gräsligt orättvist ställt för kvinnan på allt vis här i världen, men allra värst i äktenskapet. Allt lidandet på hennes lott, medan han går totalt fri!

Hon borrade ned ansiktet i kudden och gav vika för en ny gråtparoxysm.

Han satt tyst, slagen med häpnad över detta

8. — Han och hans hustru. 5495.114

oväntade utbrott. Han bade ej förutsatt annat än, att hon måste vara lika glad som han om inte ännu gladare över vad som skulle givas dem. Hennes sätt att ta saken blev därför för honom en bitter missräkning, oeh hon sjönk i hans ögon. Men det var något, som han ej kunde finna sig i, att hon skulle göra. Han försökte därför med all makt sätta sig in i hennes belägenhet och förstå henne. Varefter han lyckades härmed, mildrades han mot henne och kunde känna medlidande.

Han tog en av hennes händer. Hon försökte rycka den till sig, men han höll den fast i ett lugnt och stadigt grepp, och då lät hon honom behålla den. Om några ögonblick kände hon hans läppar mot sin hand och darrade till för det ömma, bevekande tonfallet i hans röst.

— Gunnel, älskade!

Hon hade känt sig ensam och övergiven i ett djup av förtvivlan, där hon förlorat allt herravälde över sig själv. Men plötsligt stod han nu bredvid henne där, stödjande. Det hade ej känts så, då han först kommit, hans glädje hade bara stött henne djupare ned i eländet och kommit henne att känna sig än mer ohjälpligt ensam. Men med dessa två ord och det innerliga tonfallet kom han till henne och tog om henne så, att hon kände hans närvaro som en tröst och ett stöd.115

Hon svarade dock ingenting, och han visste ej vad han skulle säga mer, ty han fruktade att blott ytterligare uppröra henne i den nervöst ömtåliga sinnesstämning, vari hon befann sig.

Om en liten stund, då hon föreföll lugnare, försökte ban tala till henne igen.

— Gunnel, älskade, kan det inte lätta lidandet för dig, om du tänker på att det har en övergång och ett resultat. Du lider inte förgäves, utan för ett stort ändamål. Kan inte det hjälpa dig att bära lidandet?

Det gjorde henne gott att höra hans röst och känna sin hand i hans, men hon var dock ej i lynne att låta honom veta, att han var henne till hjälp. Hon var tvärt om i lynne att vilja plåga honom med sin plåga, och själva hans kärleksfullhet stärkte henne ytterligare i detta oresonliga begär.

— Inte är det något ovanligt stort detta. Det sker ju varenda minut överallt i världen — och hur ofta blir det något bevänt med någon av alla, som födas hit under elände och pina? Det känns så gränslöst onyttigt. Och jag, som hade så mycket nyttigt arbete!

Han svarade henne blott med att tyst smeka henne. Men denna smekning lugnade henne ej, som han menat, utan eggade henne blott till fortsatt klagan.116

— Inte kan jag nu fortsätta med föreläsningarna, jag tänkt hålla i vinter på arbetarnas klubbaftnar och som intressera mig så.

— Det kan du väl inte, medgav han. Men med åtskilligt annat kan du nog fortsätta.

— Inte med mycket. För resten intresserade mig de där klubbaftnarna mest av allt arbetet. Och sedan, när den här olyckstiden är över, klagade hon, då blir jag så bunden, så då kan jag heller ingenting göra.

Han stelnade vid detta ord, och hans hand släppte ofrivilligt hennes, ömhet och deltagande för det lilla liv, som nalkades och hälsades så ovälkomnande, intogo honom. Hans hjärtas helgedom uppläts och vidgades för barnet, som skulle komma, och han önskade, att han redan nu kunnat omge det med sin faderskärlek för att göra det skadeslöst för moderns själviskhet.

Men ville han göra något för det barn, han redan ömmade för, måste han göra det för dess mor.

— Det är långt till den tiden än, Gunnel. Om du kunde ta bara en dag i sänder, så skulle det gå mycket lättare för dig.

Han försökte tala vänligt, men hon märkte dock en skillnad i hans röst, och en undran vad hon kunde ha sagt, som stött honom, genomfor henne. Men hon var alltför upptagen av sin olycka, som hon ansåg det, för att län-

ge fundera över skiftningarna i käns känsla. Hon fortfor med sin klagan och gav oresonliga svar på hans trösteförsök.

Med all makt höll han fast tanken att hon var sjuk och i sitt nervösa tillstånd ej fullt tillräknelig, ty annars hade han förlorat tålamodet med henne, och det var något han föresatte sig ej under några förhållanden kunde få ske under den tid, som nu förestod.

Den ovillighet, varmed Gunnel blev mor, verkade hos hennes man en alltmer tillväxande ömhet för det kommande barnet, och utan att han själv märkte det — så naturnödvändigt gick det — överflyttade ban på barnet, redan innan det var fött, det ömmaste och finaste av sin kärlek till Gunnel.

2.

Lampljuset föll bakifrån från vänster på boken, som Garth läste högt ur. Han läste väl och hade en ovanligt vacker och böjlig stämma, det skulle ha varit en njutning att höra honom läsa vad som helst, men som det nu var en utsökt fin och välskriven bok, blev njutningen för de två, som lyssnade till honom, fullständig.

Gunnel låg på soffan. En skärm stod mel-118

lan henne och lampan, så att hon låg i skumrask. Hennes intresse fängslades av läsningen, så att hon för stunden åtminstone glömde det tillstånd, hon ansåg så olyckligt.

Den tredje i rummet var doktor Hilma Grot, den kvinnliga läkaren, som följt Gunnel hem från den sammankomst, där denna blivit illamående.

Bekantskapen mellan henne och Gunnel hade efter detta tillfälle fort vuxit till vänskap. I sin nervöst nyckfulla sinnesstämning tålde Gunnel knappast någon annan av sina vänner än Hilma Grot, men henne hade hon ständigt behov av. Som doktor Grot gärna gick dit, där hon kände sig efterlängtad, var hon bliven en ofta sedd gäst i det unga lektorshemmet.

Hon var den första vän som Gunnel och Garth hade gemensamt, de höllo båda av henne lika mycket, och båda kände i lika hög grad den hjärtevärme och trevnad och det välgörande lugn, som med henne steg över tröskeln till deras hem.

Hon var undersätsig och bred och hade ingen gratie i sin lilla hårda, muskulösa figur. Hennes ansikte var runt och ganska fult Men hon hade en klokt iakttagande och god blick i sina små blågrå ögon och kring munnen ett mysande drag, som tydde på hjärta och humor. Storsint och självförgäten var hon och119

besjälad av ett lugnt ocb levande intresse för allt vad människa beter.

Under denna vinter, då Gunnel var för Gartb hans första omsorg, för vilken han åsidosatte allt utom sitt ordinarie arbete, dock utan att lönas med den framgång, han kunnat förtjäna för sitt outtröttliga tålamod, var doktor Hilma Grot en ovärderlig bundsförvant. Bara hon visade sig, kände han ett kraftigt hjälpande tag om sin börda, och hans mod att bära den förnyades.

I hans sällskap var Gunnel retlig, fordrande och full av självbeklagande. Men så snart Hilma kom, blev hon annorlunda.

Det tycktes som om hon funne lisa i att plåga sin man. Han undrade ibland, om hon var medveten härom och plågade honom med flit, eller om hon ej kunde hjälpa det. Men hur det än var med den saken, gjorde han aldrig något försök att draga sig undan, utan ägnade troget Gunnel all sin lediga tid. Ofta stannade han för hennes skull hemma från kyrkan om söndagarna, ty han märkte, att ensamheten skadade henne. Hon var alltid nedstämd ända till dysterhet och stundom också bitter, när hon varit lämnad ensam, i synnerhet var detta fallet, om han varit ifrån henne av någon annan orsak än det nödtvungna arbetets. Det var som om hon ej unnat honom en stunds vila från henne och hennes plåga.120

Ibland i hennes bättre stunder baade det, att han kunde få se ett uttryck i hennes ögon, som tydde på ett stackars självsarga t inre, och det träffade honom som en stum bön om att ban ej skulle tröttna på henne. Han tog vara på dessa glimtar och gömde dem i minnet, ty de höllo hans ömhet vid liv och var den enda uppmuntran han fick i sitt till synes otacksamma värv att söka hålla hennes mod uppe.

Fast Gunnel var helt annorlunda även mot sin man i Hilma Gröts närvaro, visade hon dock tillräckligt humör mot honom även då, för att den skarpsynta doktorn skulle förstå vad Garth hade att bära. Hon såg också hans tålamod och gjorde vad hon kunde för att lätta hans börda. Ett medel var att komma ofta och ge sig tid hos dem. Ett annat var att draga Gunnels intresse från henne själv. Att söka trösta henne direkt, gjorde bara det onda värre, och att prisa hennes man hade varit en mycket ovis taktik, och den hade den kloka lilla doktorn heller aldrig försökt.

Under det Garth läste, låg Gunnel med sysslolösa händer och hörde på. Det var som om hon bundits av en oförmåga att ta sig något för, hon kunde bara vänta på att tiden skulle gå. Hennes väntan var för full av otålighet för att ge henne ro till något arbete.121

Doktorn däremot satt och virkade på en liten yllekjol.

— Jag har fattiga patienter, och många av dem ha barn, hade hon svarat, då Gunnel skrattande frågat henne, vad hon skulle med den där lilla kjolen att göra.

Hon hade ett särskilt sätt att säga barn, det lät som en varm och glad smekning, ett uppskattande av barndomens söthet. Garth hade sett upp och smålett mot henne utan att göra sig reda varför, och Gunnel hade — också utan att reda upp varför — känt hennes tonfall som en omedveten förebråelse.

Garth läste numera alltid högt om kvällarna, och det hade blivit vana, att Hilma kom för att höra på. Det hade blivit en så given sak, att hon väntades, att hon alltid telefonerade återbud, då hon var hindrad att komma.

Garth valde lektyren efter Gunnels smak, dock något reglerad av hans. Ty han hade i sikte det inflytande hennes andliga näring under denna viktiga tid måste ha på den kommande.

Gunnel själv tycktes ej tänka på den saken, hon tycktes ej alls känna sitt ansvar.

En dag, då Garth fann henne motståndslöst hängivande sig åt förtvivlan över sitt tillstånd, talade han allvarsamt med henne om hennes ansvar för det liv, som danades genom henne.122

Ett dylikt motståndslöst hängivande åt dystra sinnesstämningar kunde ju ej annat än inverka menligt på barnets psyke.

— Du måste tänka på det, Gunnel, och betvinga dig själv, slöt han.

Han hade ej talat med benne om detta förr, och hennes häpna blick visade bäst, hur främmande hon hittills varit för denna hans uppfattning.

Hen svarade ingenting, och han fortfor mycket milt, rädd att möjligen ha låtit för sträng.

— Skulle det inte hjälpa dig, tror du, att arbeta för barnet? Vore det inte tid att börja sy på utstyrseln till exempel1?

— Den har jag redan beställt, svarade Gunnel.

— Tänker du inte sy den själv? frågade han förvånad, ty det hade han alltid trott vara en blivande mors stolthet och glädje att göra.

— Jag tycker det är tråkigt att sy. För resten ger jag ju nu en fattig sömmerska förtjänst, och på den tid, som skulle gå åt till sömnad, om jag sydde själv, kan jag med skrivning förtjäna mycket mer än till sylönen.

Hon hade onekligen rätt i detta resonnemang, men det kylde honom icke dess mindre. Han saknade å sitt barns vägnar modersömhetens pietet.123

11.

— Hilma, det säger jag dig, att det här eländet ämnar jag aldrig mer ntsätta mig för.

Det var förmiddag, Garth var i skolan, och Hilma hade tittat upp för att finna Gunnel översiggiven och upprorisk mot sitt öde.

Hilma höjde litet på ögonbrynen liksom frågande och såg på Gunnel.

— Henning får finna sig, det har jag sagt honom, fortfor Gunnel som svar på de höjda ögonbrynens tysta fråga.

Hilma sade fortfarande ingenting. Hon tog bara en av Gunnels smala, fina händer i sin lilla korta, breda näve. Det var ett så rart handtag, och Gunnel kände det och lät villigt sin hand ligga kvar i det. Men hennes lynne lugnade sig dock ej.

— Varför svarar du ingenting? frågade hon otåligt.

— Vad skall jag svara? Det där är ju en sak mellan dig och din man.

— Du kan gärna säga ut vad du tänker. Jag vet det i alla fall. Du tycker jag är ryslig.

Hilma log litet och såg med sin barmhärtiga blick in i Gunnels oroliga ögon.

— Tycker du det själv? frågade hon.124

Gunnel blev slagen av frågan, men ville ej besvara den.

— Du tycker jag är onaturlig, fortfor bon. Ocb självisk. Du tycker, att jag pinar livet ur min ängel till man. Ty att du tycker ban är en ängel, det märker jag nog.

— Jag tror inte, att han är mer än man, svarade den lilla doktorn lugnt och tillade med en glimt av godsint humor: Fast du tänker behandla honom, som om han vore en ängel.

Gunnel skrattade till, halvt förlägen, halvt road.

— Du kommer då alltid så dräpande med dina små svar, sade hon.

Gunnels sinnesstämning hade alltid haft lätt att slå om, men denna vinter var den mer hastigt växlande än eljes, och hennes tanke flög som en orolig fågel från ämne till ämne, även då den envist kretsade kring henne själv.

— Vet du av, att min man är ett helgon? frågade hon tvärt och fäste på sin vän en outgrundlig blick.

— Jag visste inte, att det fanns helgon annat än i legender, sade denna.

— Jo, det finns. Henning är ett.

— Jag måste väl tro dig, eftersom du påstår det så bestämt.

— Har du lätt för att tro, Hilma.125

Gunnels blick var med ett forskande uttryck fäst vid doktorns ansikte.

— Jag tror vad jag vet.

— Ingenting annat"?

Hilma höj de litet på ögonbrynen — en hos henne uttrycksfull gest, i vilken hon kunde inlägga mycket olika betydelse.

— Vem kan tro annat? sade denna gest så tydligt nu, att hon ej brydde sig om att låta läpparna säga detsamma.

— Henning tror mycket mer än han kan veta. Har du ej märkt det? Han tror på Gud, på himmel och helvete. Vad säger du om det?

— Han vet det väl, eftersom han tror det, som du säger.

— Hur kan lian veta det? Inte har han sett Gud. Inte har han varit i himlen och ännu mindre i helvetet. Han —--

Hon avbröt sig tvärt.

— Varför talar jag om Henning och hans tro, då det är dig och din tro jag ville tala om. Du — hon såg på sin vän med ett brinnande begär att få veta — du är näst Henning den mest kristna människa jag vet, av ditt väsen och ditt liv att döma. Men är du en kristen? Tror du som Henning t. ex. Förlåt mig, Hilma, att jag frågar så här närgånget! Men det är inte närgånget. Det är för min egen skull. Ser du, jag är otillfredsställd med mig själv126

och med hela min värld för närvarande. Jag skulle vilja bli bättre. Men jag vet inte, hur jag skall kunna bli det. Hennings tro är för hög för mig. Därför skulle jag vilja veta din tro. Något säger mig, att den måste vara enkel och storslagen och barmhärtig som du själv. Säg mig vad du tror, Hilma!

Hon var i sitt upprörda, febrila tillstånd och hade något obeskrivligt intagande över sig.

Den lilla doktorn såg på henne med sin varma, vida människokärlek i blicken.

— Jag tror, att vi äro här för att älska och hjälpa varandra, sade hon enkelt.

Gunnel såg på henne och tog ett djupt andetag.

— Är det allt? frågade hon.

— Tänk efter, om ej allt är i det.

Gunnel tänkte efter och tyckte, att det blev stort och enkelt.

— Men Gud? Och kärleken till Gud? sade hon.

— Är ej Gud i allt?

Ett ögonblick såg Gunnel befriad ut, men så kom en skugga i hennes blick.

— Inte är han i min otålighet till exempel?

Hon såg frågande på den lilla doktorn. Denna log.

— Låt då kärleken övervinna din otålighet!127

sade hon och smög sin hand kring Gunnels smala fingrar.

— Låt! Inte går det så lätt. Om du visste, hur det känns. Det blir så övermäktigt.

— Fly då bara till kärleken, ty den är allt och kan allt.

— Detsamma säger Henning om Gud, viskade Gunnel.

— Gud är kärleken.

— År det din tro?

— Min fasta tro — och bela min tro.

Gunnel lutade sin panna mot sin väns fasta

axel och erfor en känsla av trygghet.

— Men synd, dom, försoning? Allt det där, som man måste tro så mycket om, vad tror du om det? viskade hon.

— Jag tror allt det där får rum i Gud kärleken. Jag tänker aldrig ut det i teori. Det har jag inte tid med

Gunnel lyfte hastigt huvudet från sin väns axel och såg in i det runda, goda ansiktet med en varm blick.

—• Du teoretiserar inte och talar inte, du bara lever din kärlekstro, sade hon, entusiastisk för sin vän.

Men det blev för mycket för den lilla doktorn, som inte tyckte om att märkas.

Hon såg på sin klocka och sedan på Gunnel med ett sorglustigt uttryck.128

— Jo, ja g är ljus! Här sitter jag och pratar och glömmer att passa på min mottagning! Det är just att leva kärlekstro det!

Hon reste sig krytt, ruskade på sig, kysste Gunnel och skyndade bort.

Men Gunnel satt kvar med ett tankfullt leende, fullt av värme. Och i den stunden kom till henne i ensamheten en underlig ny erfarenhet. Hennes barn fick liv och rörde sig för första gången.

Gunnel blev ängslig och undrade vad det var. Men så förstod hon. Hennes vän, doktorn, hade förberett henne på det. Det var ett nytt livs underbara upprinnelse inom hennes, som hon erfor. Hennes eget barns!

Hur litet hade hon ej tänkt på sitt barn! Bara på sig själv. Långt ifrån Gud kärleken var hon. Hennes huvud sänktes som i blygsel inför en osynlig närvaro, barnets majestät.

Allt var tyst omkring henne, där hon satt ensam med sin underliga erfarenhet.

En känsla av helg kom över henne, och hon erinrade sig dragen av en skär och fin berättelse, hon hört läsas vid juletid.

Trots ensamheten blyg över sitt ovana tilltag, reste hon sig och gick in i sin mans rum och tog från hans teologiska hylla en ny bibel. Hon fick leta en stund, innan hon fann det sökta stället i Lukas första kapitel. Där läste hon129

om, hur två blivande mödrar möttes ocb bälsade varandra. Det var ett kapitel av lovsång ocb lyftad modersstämning.

Gunnel läste den älskliga, upphöjda berättelsen med ögon, som tårades.

4.

När omsider tiden fullbordats och en liten flicka blivit född, överraskade Gunnel sin man med förklaringen, att hon ville själv amma barnet.

— Men då blir du ju så bunden? invände ban trots sin glädje över det oväntade förslaget

Han fruktade, att det var förhastat och att hon skulle komma att ångra det, ty han min-deis blott alltför väl, hur hon beklagat sig över den framtidsutsikten.

— Jag är fri tre timmar i taget, och på de timmarna kan jag hinna mycket, svarade Gunnel med något av sin förra glada energi. Dessutom — tillade hon med en skälmsk blick på Hilma Gröt — är det ett brott av en mor att ej amma sitt barn, om hon kan göra det.

Garth strålade upp mot den lilla doktorn.

— Har ni sagt det? frågade han leende.

Hilma Grot nickade.

9. — Han och hans hustru. S49S.130

— Jag tycker det, bekräftade lion.

— Ja, där ser du vilken sträng vän bon är, beklagade sig Gunnel med en hjärtlig blick på den stränga.

Barnet hördes kvida i rummet bredvid, och Hilma gick dit in, fast sköterskan redan var där, men den barnkära doktorn drogs till den lilla.

Då Gunnel fann sig ensam med sin man, smög hon sin hand i hans, såg på honom nästan blygt och log litet.

— Vet du, Henning, jag skäms, när jag tänker på, hur otrevlig jag varit bela den här tiden. Jag kände det ibland då med, men var som bunden, kunde inte komma ur det nog för att säga dig, att jag kände mig ledsen över att vara så stygg och odräglig. Men du, du var en ängel emot mig hela tiden. Vet du av det?

Hon gjorde en rörelse för att luta sig mot honom, och han tryckte henne hårt intill sig och kysste henne gång på gång, djupt rörd och jublande tacksam att ha. sin forna Gunnel åter.131

10.

Doktor Grot infann sig gärna om kvällarna allt fortfarande, men numera blev det ingen högläsning av, det blev barnkult, som Garth uttryckte sig.

Hilma utbad sig som en ynnest att få bada den lilla ibland. Fast denna färdighet ej ingått i hennes doktorsexamen och hon ej heller haft mycken övning i konsten, visade hon sig dock vara klippt och skuren till det viktiga värvet.

Hon såg strålande lycklig ut, när hon handskades med den lilla, och det var som om det legat något magiskt i hennes beröring, ty var barnet aldrig så kinkigt, blev det genast lugnare, då doktorn tog det.

— Min lilla flicka förskönar dig, anmärkte Gunnel leende. Du får ett uttryck i ditt ansikte, när du håller i henne, som du aldrig har annars.

— Det är den här lilla rörande hjälplösheten, ser du, förklarade Hilma och jollrade med barnet, som låg på hennes knän.

Gunnel betraktade intresserad sin vän.

— Det går en idealisk mor förlorad i dig, om du inte gifter dig, sade hon.

— Jag gifta mig!132

Hilma skrattade till som åt något oerhört.

— Skulle du inte vilja ha egna barn?

— Jo, så gärna som jag lever, svarade den lilla moderliga varelsen öppenhjärtigt.

— Men varför gifter du dig inte då?

— Det vill en man till för det.

— Nåja, det finns väl, log Gunnel.

Den lilla doktorn såg upp på henne med sin kloka, humoristiska blick.

— Tycker du jag är av den sort, som verkar tilldragande på mannen? frågade hon utan skymt av bitterhet.

— Om ban lär känna dig, sade Gunnel med övertygelse.

— Så tycker han om mig som vän och kamrat, ifyllde doktorn. Men att vilja ha mig till hustru faller honom inte in. Jag väcker ingen erotik hos mannen — och inte har jag någon inom mig heller. Så jag isörjer inte. Jag har vigt mig vid arbetet.

— Det är synd om dina barn, anmärkte Gunnel.

— De ha bättre där de äro, hoppas jag.

— Var äro de? frågade Gunnel drömmande.

— I tillvarons gåta, svarade doktorn leende och reste sig med lillan för att lägga henne till Gunnel.133

6.

Fast Garth skämtade med Hilma över hennes barnkult, var han själv ej en bit bättre. Den lilla var hans ögonsten, och ban iakttog hennes utveckling med ett intresse, som Gunnel skrattande påstod närmade sig andakt.

— Ni är så stolliga över den där lilla ungen, sade hon en dag till sin man och Hilma, då de på var sin sida om badkaret firade aftonbadets stora stund. Ingen av er har längre en tanke för stackars mej.

— Då vet jag ingen annan råd än att »stackars mej» också deltar i kulten, svarade Garth muntert.

— Det kan jag inte. Er överdrivna beundran måste göra mig sträng, så att hon inte blir moraliskt fördärvad.

När tiden för dopet kom, frågade Gunnel Hilma, om hon ville stå fadder och bära den lilla till dopet.

Hilma såg förvånad ut.

— Vill du inte helst bära henne själv?

Gunnel rodnade.

— Du ska kanske tycka, att jag är småaktig, men jag känner det inte sant att bära henne, då jag inte kan förstå, att det alls är något i dopet.134

Hilma såg fundersam ut.

— Det är väl så mycket i det, som man själv lägger i det, menade hon.

— Lägg då något bra i det och bär lillan, bad Gunnel.

Hilma höjde på ögonbrynen åt den i hennes tanke litet lättsinniga tonen, men samtyckte till att stå fadder och bära lillan.

— Vad lägger du in för tanke i ceremonien? frågade Gunnel nyfiket.

— Jag bär fram den lilla till allkärleken.

Garth döpte själv sin flicka. För honom var

dopet ett heligt sakrament, och han förrättade det i tro.

När han vattenöste huvudet och uttalade de högtidliga orden: »Jag döper dig, Estrid, i Gud Faderns, Souens och den helige Andes namn», då liade han själv tagit barnet från hennes gudmor. De två, far och dotter, voro avsides med Gud.

Då Estrid kände vattnet, såg hon upp med sin famlande blick och tycktes tveksam om detta var något att skrika åt eller ej. Men vattnet var ljumt och kändes skönt på hjässan. Armen, som höll henne, var stadig och dess beröring full av ömhet, och rösten, som ljöd i hennes öron, var vacker och god och lugnande. Hon skrek ej.135

7.

— Det är roligt att se en far så förtjust i sitt barn som din man är i Estrid, sade Hilma Grot uppskattande.

— Jaa, det är bett mellan dem, instämde Gunnel. Hans första tanke, när ban kommer bem, är Estrid. Ocli bon, den lilla ungen, är så dan med bonom, att, bara hon får höra hans röst i tamburen, krånglar hon sig ner ur ens knä och lämnar, vad lion än har för sig, för att tulta ut och möta honom. Och det blir ett kärleksmöte, må du tro! Det är som om de ej sett varandra på år och dag. Därför har jag föresatt mig, att, om vi få något mera barn ska det bli mitt och få mina vokaler i sitt namn.

— Estrid — Henning, ja minsann det är ju samma vokaler! Tänkte ni på det?

— Inte. Men det blev så. Det var väl en varsel om innerligheten, som skulle råda mellan dem. Om vi få någon mer, ska den ha första stavelsen av mitt namn i sitt. Det ska väl ta, tror du inte det?

— Obetingat, log Hilma. Men det skulle ju aldrig bli mer? påminde hon.

— Man bör aldrig säga aldrig, sade Gunnel med en suck.

— Minns du, återtog hon efter några ögon-136

blicks tystnad, när du en gång talade om för mig din religion? Allt vad du sade dig tro var, att vi äro liär för att älska ocli hjälpa varandra. Det har jag ofta tänkt på sedan. Jag trodde då, att jag visste vad älska var, men först nu har jag börjat stava på kärlekens a b c d. Jag börjar förstå, att kärlek är själv-utgivelse. Men jag är fasligt skral i den konsten.

8.

— Henning, du får inte skämma bort mig, som du gör!

Gunnel sade det i halvt skämtsam ton, men det låg vemod under.

Han svarade bara med en smekning.

— Du tål allt av mig, mitt lynne får vara hur dåligt som helst, du förebrår mig ändå inte. Förstår du inte, att du ska hålla efter mig? vidblev hon.

Han smålog bara och strök med ömhet hennes hand.

Hon var i ångerfull sinnesstämning, ty hon hade varit hetsig och oresonlig mot honom förut på dagen. Nu hade han kommit hem efter flera timmars skolarbete och såg så trött ut, att det skar henne i hjärtat.137

— Missunnar du mig striden mot mig själv1? fortfor lion. Vill du alltjämt stå över mig i det som i allt annat f Ty det måste kosta dig strid att vara som du är, det förstår jag nog, du är inte tålig av naturen, du mer än jag.

Han drog henne ned på sitt knä och med handen om hennes nacke vände lian hennes ansikte så, att ha kunde läsa i det.

Hon lindade armarna om hans hals och smög sig intill honom.

— Jag vill, att du ska vara sträng mot mig, ty ser du, jag vill bli bättre, jag vill ...

— Vill?

— Inte bli lämnad alltför långt efter!

Han smekte hennes huvud.

— Vad menar du med att bli lämnad efter? frågade ban ömt.

— Du är god, men det är inte jag. Men jag ville bli det. Jag försöker, men jag är så förfärligt självisk. Det är som att spränga berg. Ryckvis går det, men så tar det emot, stenhårt.

Han var så rörd över denna bekännelse och så lycklig, att han ej fann ord för vad han kände. Skulle nu hans långa längtan äntligen uppfyllas?

Hon såg upp med tårad blick.

— Svarar du mig ingenting.

— Du är inte långt från Guds rike, sade han sakta med en betydelsefull darrning på rösten.138

Hon skyggade till som för ett för starkt ljus.

— Jag är ännu långt därifrån! sade kon.

— Nej du är nära ... började han.

Men hon lade bevekande sin hand på hans mun och sedan sina läppar.

— Säg inte mer! bad hon.

Och ban teg, men behöll hoppet, som hennes förtroendefulla bekännelse tänt i hans hjärta.

9.

— Jag är glad, jag har min nu, så att jag inte behöver känna mig så ensam, när du och Estrid har varann, sade Gunnel där hon satt med sin lilla Gunvor i knäet,

Garth såg upp litet överraskad, men log.

— Menar du verkligen, att vi ska ha var sin? Är det inte riktigare, att vi ta hälvten var i vardera? skämtade han.

— Du har visst lämnat mig hälvten i Estrid, du! Henne har du tagit för din räkning, därför är lilla Gun min!

Garth skrattade åt det utmanande sätt, varpå hon tryckte sin lilla jollrande baby intill sig.

— Tro aldrig, att jag avstår från min hälvt i den där! retades han.139

— Avstår du från min hälvt i Estrid, då? frågade hon med en ton, som röjde att hon väntade sig ett nekande svar.

— Jag vill ingenting hellre, än att du gör din rätt till den gällande, svarade han.

Han var knappt själv medveten om, hur pass mycket allvar det låg i hans sista yttrande, ty han hade hittills ej velat erkänna för sig själv, att Gunnel tycktes honom kall mot Estrid, i synnerhet sedan baby kommit.

Gunnel såg betänksamt på Estrid, som satt på mattan vid sin pappas fötter och var helt upptagen med att draga i hans skosnören, vilka han knutit upp åt henne att leka med.

— Jag tänker Estrid själv gör mig nog den rätten stridig, undslapp det Gunnel.

Garth såg hastigt på henne.

— Skulle ett känsligt litet barn stå emot sin mor, tror du? Aldrig i livet! sade ban med kläm.

Så böjde han sig ned för att se efter, om den lilla lyckats åstadkomma något trassel med hans skoremmar, och fann, att hon lyckats riktigt bra. Det gladde honom, ty det visade ju, att hon inte var så bortkommen i sina små fingrar. Kunde hon trassla till bra nu, då hon ej förstod bättre, skulle hon nog kunna reda upp, när hon fick förstånd, tänkte han.140

Men egentligen voro hans tankar upptagna av annat.

— Gunnel, menade du allvar den där gången, då du bad mig vara sträng mot dig! frågade han utan att se upp.

— Nog menade jag det då, men inte vet jag, om jag vill, att du skall vara det nu, svarade hon med ett nervöst försök att ta det skämtsamt.

Han teg och iakttog all jämt lilla Estrids lek.

— Vad tänkte du säga mig! frågade Gunnel hastigt.

— Jag ville be dig inte göra skillnad på barnen, sade han med samma låga röst och ett allvar, som trängde in i henne.

— Det ligger ju i sakens natur, att jag måste ägna mig mer åt den minsta, försvarade sig Gunnel.

— Det är heller inte det jag menar. Och det vet du. Det är den där föresatsen att göra henne till din och Estrid till min jag ej tycker om.

— Ah, det var ju bara skämt, sade hon och försökte skratta.

— Var det!

Hon rodnade för hans prövande blick och dolde sina läppars darrning i lilla Gunvors ljusa, tunna lockgloria.

— Du är verkligen sträng, mumlade hon.141

10.

Den varning, Gunnel fått av sin man angående barnen, upprörde henne. Som sanningsord var det ju ett axiom. En mor bör ej göra skillnad på sina barn. Det visste Gunnel mycket väl, och hon tyckte också själv så. Men att Henning skulle ha sagt det åt henne, det har-made henne. Hon gjorde väl inte mer skillnad på dem än som var nödvändigt, då den ena var liten och helt beroende av henne, och den andra började kunna reda sig ganska bra. Men ändå förföljde henne hans ord.

Hon började harmas på den omedvetna Estrid såsom på en, som ställer överdrivna krav på en annan. Och hon började ursäkta sig själv inför en inre anklagare.

Aldrig hade Estrid ens som liten fäst sig så vid sin mor som lilla Gun gjorde. Bara mamma visade sig, strålade och skrattade den lilla, och då mamma gick bort, grät hon otröstligt. Ingen kunde ersätta mamma för henne. Sådan hade Estrid aldrig varit. Vad var då naturligare, tänkte Gunnel, än om hon fäste sig mer vid den lilla än vid Estrid"? Hon gjorde ej sin första lilla flicka den rättvisan att minnas, att hon aldrig låtit henne vänja sig så

uteslutande vid sin mor som Gun fick göra. Då Estrid142

varit liten, hade Gunnel varit upptagen av åtskillig verksamhet utom hemmet och därför lämnat barnet mycket åt jungfrun. Men nu höll hon sig mest hemma och ägnade sig åt Gunvor. Ty denna lilla skulle bli hennes, det hade hon föresatt sig, och vid den föresatsen stod hon fast, trots sin mans varning. Hon ville ej inse, att hon härmed gjorde Estrid någon orätt. Och hon fortfor att harmas på sin mans ord i stället för att ge honom rätt.

Gunvor var ett förtjusande barn. Hon jollrade så sött och började se sig om i sin lilla värld med glada, blå ögon. Mjuk och mullig var hon och så smeksam mot sin mamma. Hon lärde Gunnel vad modersglädje är.

Men det blev också lilla Gun, som fick lära sin mamma vad moderssorg är. Just i den förtjusande ålder, då hon började lära sig gå och hennes joller började artikuleras till ord, blev hon sjuk.

Och nu kom en lång, svår tid. Den ena sjukdomen avlöste den andra och utmärglade långsamt den lilla barnakroppen.

Den ömmaste vård fick lilla Gunvor, och stark var hon av naturen, men det var, som om dessa förmåner blott tjänat till att öka plågorna och göra det svårare att dö. Ty till döden gick det trots allt. Så svårt var det för det lilla livskraftiga barnet att dö, att det blev en lätt-143

nad för alla, som älskade henne, när hon äntligen låg där stilla i dödens ro.

Garth hade tårar vid den lillas bår, Gunnel hade inga. Hans sorg var ljus, hennes var tung och bitter, och båda missförstodo orsaken till olikheten i den andras sorg.

— Han var aldrig så fäst vid Gun som jag var, och han har sin älskling kvar, tänkte Gunnel bittert och tog lyftningen i hans sorg för bevis på hans sorgs lätthet.

— Hon har ingen fast tro på odödligheten, tänkte Garth medlidsamt, då han såg tyngden i Gunnels sorg. Hon förstår ännu inte, att även då Gnd slår, gör han det i kärlek, tänkte han, då han såg hennes bitterhet.

Den eljes så livliga Gunnel gick tyst och sluten i sin sorg och visade så tydligt, att hon ville vara för sig själv, att hennes man lät henne vara i fred under de första dagarna, så länge hon hade det lilla stoftet att gå in till.

Men på aftonen av den lillas begravningsdag gick han in till Gunnel, fast hon dragit sig undan med tydlig önskan att få vara ostörd.

Hon hade mörkt i rummet, och han ville ej tända ljuset utan gick fram till soffan, där han antog, att hon låg. Och han fann henne där och böjde sig över henne.

Hon rörde sig oroligt, som om hans närvaro plågat henne.144

Han lät dock ej avvisa sig utan drog en stol tätt till soffan och satte sig hos henne.

— Gunnel, varför drar du dig undan mig? Är inte vår sorg gemensam?

Hon svarade ej och gav honom intet bevis på tillmötesgående. Detta förvånade och smärtade honom.

— Har du inte hjärta för mig, Gunnel? Tror du inte, att jag också sörjer?

— Du?

Bitterheten i hennes röst var omisskänlig. Garth undrade över den och försökte gissa orsaken.

— Tycker du kanske, att jag inte ser så djupt sorgsen ut? Men det är därför, att jag har en stor tröst.

Han gjorde ett uppehåll, som om han hoppats, att hon skulle fråga efter hans tröst, men hon förblev stum.

— Min tröst är den, fortfor han oombedd, att jag har ett fast hopp om, att hon lever ooh är väl bevarad. Små barn höra himmelriket till. Jesus tar dem välsignande i sin famn. Så har han tagit vår lilla Gunvor. Därför kan jag ju inte sörja, som om jag vore utan hopp.

Det lät nästan som om han ursäktat sig för henne, och hon insåg hur han missförstått hennes utrop. Och ett

ögonblick blygdes hon över sin småaktiga uppfattning av honom. Men bit-145

terheten i hennes egen förlust överväldigade henne åter, och hon såg bort från hans sorg ocli tröst till sin egen tröstlöshet.

— Hon var min, min egen, och just bon skulle dö! Och dö så svårt!

Det pressade sig fram som en kvidan, full av bitter smärta.

Garth greps därav in i själen, det uppenbarade hennes själstillstånd för honom, och han såg, att hennes sorgs mörker var tätare än han anat.

Han visste ej vad han skulle säga till Gunnel, han satt i bönekamp med Gud för hennes skull.

Plötsligt rörde hon på sig. Hon vände sig till honom. Nu sedan hans ögon vant sig vid dunklet härinne, kunde han se hennes ansikte. Det var blekt, och hennes ögon brunno febrilt.

— Var det synd av mig att älska henne, som jag gjorde, efter hon måste dö?

Det var en av lidandets glöd berörd själ, som fråsrade så i smärtfyllt uppror.

Garth tog hennes kalla, skälvande händer i sitt lugnande grepp.

— Det händer, att den gode Herden tar lammet i sin famn och går hem med det, i hopp om att modern skall följa, sade han inträngande.

Gunnel drog häftigt efter andan.

10. — Han och hans huxtru. nos.146

— Men varför behövde ban då plåga lammet så förfärligt, som ban plågade mitt lilla lamm, då han tog det? utbrast hon oeh ryckte sina händer till sig och gömde ansiktet i dem och kved högt vid minnet av sin älsklings svåra sjukdom och dödskamp.

Garth satt tyst inför denna plåga. Även hans själ berördes av lidandets glöd, även ur hans hjärta steg till Gud ett varför, men hans varför var fullt av trons tillit. Ej ens i detta ögonblick tvivlade han på sin Guds härliga »därför» för varje lidandets »varför». Han bara undrade varför det skulle vara så fördolt, detta »därför», att blott den prövade tron fattar det, och även den sällan förmår fatta dess innehåll, blott dess tillvaro.

Den svaga tron behövde ju väl förstå, tyckte ban, det skulle vara en så stor hjälp för den, men i stället lämnas den så ofta att kämpa i mörker. Men även för detta »varför» litade han på Guds »därför».

Hang svar till Gunnel blev mycket enkelt.

— Gud kan aldrig förneka sig själv. Han är kärleken i allt vad han gör, även då vi minst kunna förstå honom. Att kunna tro det, är räddning.

Gunnel svarade ej, men hennes kvidan dog bort, och hon låg tyst.

Små lätta steg hördes utanför. Garth reste147

sig och gick hastigt till dörren, som han öppnade.

Där stod Estrid och ville in.

Gartb tog henne på armen, knäppte på det elektriska ljuset och gick med Estrid fram till Gunnel.

Då det plötsligt blev ljust i rummet, satte Gunnel sig häftigt upp och höll händerna för ögonen.

Garth satte sig hos henne med Estrid på knät.

— Vi ha henne här kvar, Gunnel, sade han milt.

—- Du har ja! undslapp det Gunnel.

Garth kände som ett sting i hjärtat. Han böjde sitt huvud intill Estrids.

— Mamma är så ledsen, hon saknar lilla Gun, sade han med ett tonfall, som ej kunde förfela sin verkan på det lättrörda barnahjärtat.

Men vad han hoppats, inträffade ej. Estrid stack fingret i munnen, såg stort på modern, men lutade sig bara närmare intill sin pappa.

Gunnel hade bättre förstått vad han avsett med sina ord till Estrid, och hon log bittert åt hans misslyckande. En våg av skärande längtan efter den lilla, som varit helt hennes och inte behövt någon uppmaning för att sträcka sina små armar mot henne, svepte över henne148

med en våldsamhet, som hon ej kunde behärska, och som lyckligtvis också svepte hennes bitterhet med sig. Hon brast i storgråt.

Garth upprördes av hennes förtvivlade gråt. Hans egna ögon fuktades.

— Vi två äro kvar hos dig Gunnel, sade han innerligt. Vill du inte veta av oss"?

Hon svarade blott med att gråta ännu mer överljutt.

Han sade intet mer, satt bara stilla bredvid henne ined värkande deltagande.

Vad som försiggick i Estrids lilla hjärta var ej gott att säga, men efter en kort stund lutade hon sig fram och rörde vid modern, blyg ocb ömsint.

— Mamma! sade hon med ängslig röst.

Gunnel ryckte till, men såg ej upp och tog ej

händerna från ansiktet.

Garth lyfte då den lilla över från sitt knä till Gunnels.

— Mamma, lilla mamma! sade Estrid bedjande och ömt, tog stöd med sina små händer om mammas handlov och försökte resa sig på knä i moderns knä. Inte gråta, mamma!

Detta var mer än Gunnel kunde motstå, ty detta gjorde Estrid av sig själv utan uppmaning. Hon tog händerna från ansiktet och slöt flickan i sin famn med en häftighet, som så149

när skrämt denna, ooh fortfor att gråta men med mindre bitterhet.

Garth steg sakta upp och lämnade dem, rädd att Estrid annars möjligen skulle såra sin mor genom att göra något försök att komma tillbaka till honom.IV1.

Fyra år hade gått sedan lilla Guns död, och Gunnel hade kommit över sin sorgs bitterhet, fastän hon ännu ibland kunde överfallas av skärande saknad efter den lilla varelse, som varit helt hennes, ty hur mycket än den varmhjärtade Estrid höll av sin mor, var och förblev hon dock mest förtjust i sin far. Det existerade ett särskilt förstående mellan de två, och, hur liten Estrid än var, tycktes hon redan bättre än modern kunna fatta den andliga värld, vari hennes far levde. Hon var tydligen född med det sinnet. Båda föräldrarna märkte det, fadern med glädje, modern med oro, ty hon ansåg det som brådmognad och var därför glad, att Estrid snart ej skulle vara enda barnet.

Vid denna tid bröt en våg av nationellt uppvaknande, hänförelse och fosterlandskärlek in över Sveriges land. Det blev sammanslutning mellan dem, som grepos av samma anda, men det blev hätskt och stridigt mellan dem, som ej kände och tänkte lika.

154

Henning Garth gick i fosterlandsvännernas främsta led, sjöng de gamla svenska sångerna med liv och själ och hurrade sig hes för kung och land. Hans ovilja var stark mot dem, som kunde stå ljumma inför fosterlandets krav på ett starkt försvar som dess frihets värn.

Gunnel rycktes också med, men inte så helt som Garth. Hon hade ej övergivit sin verksamhet hland socialisterna, och där mötte henne en motsatt anda mot den, som besjälade hennes man. Här var det klassens intressen, som stodo främst, ej nationens. Gunnel, som satte sin ära i att förstå de missnöjda i samhället, ursäktade deras brist på fosterlandskärlek och blev härigenom svalkad i sin egen. Hon tyckte, att hennes man gick för långt i sin och blev ensidig.

— Du talar, som om kriget stode för dörren, sade hon. Diplomatien kan nog styra undan kriget framdeles som hittills. Det finns inte en regering i Europa, som vill krig.

— Nej ingen vill det, men det kan vara över oss i en handvändning ändå, sade Garth.

Han fick rätt förr än han anade. Krigets åskmoln, som de sorglösa ej velat se och som de vakna hoppats skulle skingras, urladdade sig med förfärande plötslighet över Europa och spred snabbt branden till andra världsdelar. Folk reste sig mot folk och rike mot rike.155

I Sverige ringde mobiliseringsklockorna, ocb männen samlades under fanorna, ty när som helst kunde en gnista från världsbranden tända vådeld också här.

Gunnel hörde klockorna och blev ifrån sig. De ljödo som dödsklockor i hennes öron, och de kallade hennes man bort ifrån henne. Hon kunde ej släppa honom. Hans lugna mod, hans iver att gå ut till sitt lands försvar gjorde henne förtvivlad.

Han hade bara några timmar på sig, och hon skulle hjälpa honom att bli i ordning. Inte kunde hon det, det var ju att hjälpa honom ut i elände och död.

I sin upprörda sinnesstämning såg hon ingen skillnad på mobilisering och krig. Läte hon honom gå nu, skulle hon aldrig få se honom mer, därom var hon viss.

Hon blev så ifrån sig, att hon ej visste vad hon gjorde, hon beräknade ej räckvidden av sin handling, visste bara, att hon måste hindra honom att gå, att hon hade ont om tid och ingen bundsförvant — allra minst i honom — och att hon måste handla raskt ooh djärvt.

Hon visste knappt vad hon gjort, förr än han låg där träffad i benet. Och ändå hade hon siktat med noggrann beräkning, och handen, som hållit revolvern, hade ej darrat. Det hade gällt att såra honom svårt, men ej livsfarligt.156

Hon var hemskt lugn efter den förtvivlade gärningen, fick honom i säng och skickade efter Hilma Grot.

Ej ett ord växlade de, man och hustru. Hon såg nog, att han trodde, att hon förlorat förståndet. Det var henne likgiltigt, vad han trodde om det, det var henne likgiltigt, om hon verkligen förlorat förståndet eller ej, bara hon fick behålla honom.

Hilma Grot kom, och Gunnel förde henne till den sårade.

— Han hade råkat ut för en olyckshändelse, sade hon lugnt.

Hon visade vid doktorns undersökning och behandling av såret en sådan grad av sansning, rådighet och uppfattning, att Garths farhågor för hennes förstånd veko och han började förstå det verkliga skälet till hennes handling.

Då greps han av en intensiv vrede och höll envist sin blick bortvänd från henne och sade ej ett ord mer än han var tvungen till.

Även mot den lilla doktorn var han fåordig och frånvänd.

Hon gjorde inga besvärliga frågor och visade ingen nyfikenhet angående »olyckshändelsen».

Hon ville skicka efter en kirurg, men det mötte ett så nervöst motstånd från både Garth och Gunnel, att hon måste finna sig i att ensam bära ansvaret för sårets behandling.157

Hon frågade inte, varför de voro så emot att någon annan än hon skulle se såret, ty hon anade sanningen. Men vad hon anade, låtsade hon inte om.

Innan hon gick, skrev hon läkarintyg, att lektor Garth var oförmögen att infinna sig till krigstjänstgöring. Triumfen i Gunnels ögon, då hon mottog detta intyg, undgick ej doktorns blick. Men den skugga, som därvid lade sig över de godsinta dragen, undgick alldeles Gunnel. Nu skulle hon få behålla sin Henning hos sig, nu skulle ingen kunna taga honom ifrån henne, jublade det inom henne så starkt, att hon inte förnam något annat.

När hon nu blev ensam med sin man, väntade hon, att han skulle säga något om det, hon gjort honom, och hon beredde sig att svara på förebråelser.

Men han sade inte ett ord, låg bara stilla med ansiktet vänt mot väggen.

Hon höll sig också stilla, i tanke att han sov. Då hon märkte, att han var vaken, pysslade hon med honom och frågade, om han inte ville ha det eller det. Men han ville inte ha något. Inte ens ville han låta Estrid komma in.

Bara ja eller nej svarade han, och inte en enda gång såg han på henne.

Detta fortfor. Och ju längre det varade, ju mera tog det Gunnel. I sin första glädje över158

att få behålla honom hos sig hade hon knappt märkt hans bortvändhet och tystnad som annat än frånvaro av väntade förebråelser. Men som denna tystnad varade, började den isa henne. En ny fruktan kröp över henne och fick makt med henne. Hade hon bevarat sin man åt sig blott för att förlora honom på annat sätt.

Ack, om han ville förebrå henne, gräla på henne, bli ursinnig! Allt vore bättre än denna ihållande tystnad och denna ständigt bortvända blick. Hon började känna det, som om det måste betyda, att hans hjärta vände sig ifrån henne.

Det var så ohyggligt.

I sin ångest försökte hon mjuka upp honom med att på försyntaste sätt lägga in all sin ömhet i den vård, hon ägnade honom.

Han sade fortfarande ingenting, och med växande ångest tyckte hon sig se, att hennes ömhet bara besvärade honom.

Ofta hade hon på tungan att fråga honom, vad han låg och tänkte på, men just då hon skulle till, fick hon hjärtklappning av rädsla och vågade ej fram med frågan. Hon längtade att tala om för honom, hur förtvivlad hon var över vad hon gjort honom, samt att ursäkta sig med, hur förtvivlad hon varit, när hon gjorde det. Men hon tänkte, att allt det där förstod han nog ändå och skulle inte mjukna av att hon sade det. Hon ville tigga om hans förlå-159

telse, men fruktan att få köra honom svara, att han ej kunde förlåta henne, höll henne tillbaka.

Och när hon ingenting vågade säga om det, som brände henne allt intensivare, blev det henne svårt att tala om annat, och därför blev hon snart lika tyst som ban.

I denna fatala dubbeltystnad kom och gick den lilla doktorn, trogen i sitt kall och i sin vänskap. Hon skötte såret omsorgsfullt, men hade sin uppmärksamhet lika vaken på själstillståndet både hos patient och sköterska och var bekymrad för dem båda.

Hon kände Gunnel och skulle även utan det ögonskenliga bevis, sårets beskaffenhet gav henne, liksom bådas hållning, ha kunnat räkna ut, till vilken handling en självisk, impulsiv och passionerad natur som Gunnels skulle kunna drivas i det förtvivlade ögonblick, då hennes älskade måste gå ifrån henne — om han kunde gå. Och hon kände också Garth tillräckligt för att förstå hans harm över att ha blivit sålunda behandlad. Det gjorde henne så innerligt ont om dem båda två, och hon kände sig djupt bekymrad för dem.

Hon märkte den farliga tystnaden mellan dem, och sedan hon förgäves väntat, att någondera av sig själv skulle bryta den, insåg hon, att hon måste gripa in.

Hade hon varit en sådan, som låter leda sig160

av tillfälligheter, skulle hon i sitt val emellan vilken av de två hon först borde tala med, ha kommit att välja Gunnel, ty med henne hade hon lätt att bli ensam. Men hon rådförde sig enligt vanan med sin klokhet, och hennes klokhet sade henne, att den hon borde tala med, det var Garth.

Det var inte lätt att komma åt att tala ensam med honom, ty Gunnel var alltid i sjukrummet, och det ingick ej i doktorns plan, att Gunnel skulle ana, att hennes man fått någon yttre påstöt för att bryta sin tystnad.

Äntligen en dag gynnade omständigheterna den lilla doktorn. Under hennes besök blev Gunnel utkallad för att ta emot en visit, som ej kunde avvisas.

Garth låg med slutna ögon och visade inte, att han märkt, att hans hustru lämnat rummet.

Hilma Grot lade sina fingrar på hans puls.

Hon hade sin yrkesmässiga min, och det låg intet i hennes beröring, som var ägnat att meddela honom hennes önskan att tala med honom. Men ändå såg han hastigt upp och fäste en frågande blick på hennes ansikte, alldeles som om hon sagt något.

Hon förändrade ej sin yrkesmässiga min.

— Tala med Gunnel, sade hon lågt.161

Hans blick blev skarpt forskande, som ville han läsa hennes tankar.

— Om vad? frågade han hastigt.

— Om — »olyckshändelsen».

Tonvikten på det ordet sade åtskilligt.

— Vad vet du om den? frågade han skarpt.

— Sanningen.

Hans andhämtning blev hastigare, och hon märkte tydligt, att ban kände lättnad.

— Har hon talat om, hur det gick till?

— Nej. Men jag känner Gunnel, och jag kan förstå.

I sin iver gjorde han en rörelse som för att resa sig, men hon tryckte ned honom mot kuddarna och sade åt honom att ligga stilla. Han lydde och lät sina muskler slappna, men blicken, som ban höll fäst på hennes ansikte, tolkade en storm av känslor, all hans sjudande harm mot Gunnel.

Den lilla doktorn förstod honom så väl, skulle i hans ställe ha känt som han, och därför låg det lika mycket medkänsla med honom som med Gunnel i hennes förbön för den senare.

— Det får inte bli alltför synd om Gunnel, ty då kan det bli farligt för henne, sade hon med ett bevekande tonfall.

Han rörde sig oroligt. Hon läste honom som en öppen bok och förstod att anpassa sitt råd efter hans förmåga.

11. — Han och hans hustru. 5495.162

— Om du inte kan förlåta iienne, så förebrå benne, men var inte längre så bär mördande tyst mot lienne.

Nu hördes Gunnels steg i angränsande rum.

Hilma hann gå bort till fönstret och satt där och skrev recept, när Gunnel kom in, och Garth låg vänd åt väggen som vanligt, varför Gunnel ej fick någon aning om att de två hade talat med varandra.

Samma afton, när Gunnel i skymningen kom in till sin man med hans kaffe och ställde det på bordet bredvid hans säng, vände ban sig och såg på henne för första gången sedan »olyckshändelsen».

Det kom så oväntat, att det klack till i henne och all färg försvann från hennes kinder för att i nästa minut blossa röd.

Han såg hennes starka rörelse, men vekna-de ej.

— Gunnel, varför gjorde du det?

Hans röst var lågmäld och behärskad, men det sjöd i den.

Hon började darra och sjönk på knä vid' hans bädd, försökte svara, men kunde inte och gömde i sin hjälplöshet ansiktet i täcket.

Han sade intet, och hans hand lades ej på hennes huvud, som hon omedvetet väntat.

Tystnaden tycktes sänka sig emellan dem163

igen. O, allt hellre än det! Hon tvang sig att se upp och svara.

— Jag kunde inte bära, att du skulle gå ifrån mig ut i krig.

Hennes röst och läppar darrade, och hennes ögon brände heta. Men han rördes inte. Han lydde dock sin lilla doktors råd och förebrådde, när han ej kunde förlåta. Det skulle ju vara bättre än tystnad, hade hon sagt. Han talade på hennes ansvar, obekymrad om resultatet.

— Du var feg och pliktförgäten och tvang mig att mot min vilja handla, som om jag också vore det. Och du liar gjort mig löjlig.

Han talade obarmhärtigt och tydligt, och all hans tillbakahållna vrede sjöd i den behärskade, lågmälda rösten.

Hon vred sig som träffad av piskslag, och ändå var det en sorts lättnad i detta, att han äntligen talade ut. Hans tystnad hade sagt detta samma förut, nu fick hon åtminstone försöka försvara sig.

— Ja, jag har varit feg och pliktförgäten och självisk och usel, erkände hon. Men det är ju bara jag, som varit det, och inte du. Ingen kan klandra dig för, vad jag gjort.

— Om än skulden är din, så är det ett faktum, att jag ligger här overksam, medan mina kamrater samlas till landets försvar. Min plats,164

där jag nu borde vara, står tom. Och det grämer mig, åh det grämer mig.

Hon snyftade till utan tårar och knäppte konvulsiviskt händerna.

— Är då inte din plats också här hos Estrid och — och — den som kommer? frågade hon med kvävd röst.

Hon skulle ha velat tillägga: och mig? Men kunde ej.

Han märkte utelämnandet, men veknade ej inför hennes ödmjukhet.

— Inte när fosterlandet kallar, svarade han kort.

— Men det blev ju intet krig, som vi trodde. Det kanske inte blir heller, och då har du ju ingenting försummat, sade hon i sin ångest.

Han gitte inte svara på detta enfaldiga argument, och hon rodnade av blygsel över hans förakt. Men detta förakt träffade hennes stolthet som en sporre. Hon, som för några ögonblick sedan blott hungrat efter förlåtelse, drevs nu till att försvara sitt tilltag.

Hon höjde huvudet med den vackert stolta rörelse, som var henne egen, och såg på honom med en blandning av bön och trots i blicken.

— Det var inte bara själviskhet, sade hon på sitt hastiga, febrila sätt. Jag ville också rädda dig från gudlösheten att gå ut och döda.

Han svarade inte, bara såg på henne. Hon165

märkte, att han ej trodde henne om att ha haft en sådan avsikt, och hon försvarade sig genast mot denna misstro.

—• Jag var kanske inte fullt medveten om den avsikten, upprörd och förtvivlad som jag var, men den fanns där som instinkt i mig. Din iver att gå ut var så oförenlig med din kristendom.

— Det är inte oförenligt med kristendomen att lyda sitt lands lagar och sin överhet, svarade Garth i avklippande ton.

Hennes ögon flammade. Hon reste sig från sin knäböjande ställning.

— Kan du som är kristen gilla krig? frågade hon häftigt.

— Nej, jag gillar det inte, det är ett nödvändigt ont, svarade han snabbt.

— Ett ont! Och det vill du med vett och vilja, ja med hänförelse vara med om! utbrast hon lidelsefullt.

— Du får inte hetsa upp dig så, Gunnel! Sätt dig och försök vara lugn.

— Ah, du vill inte svara mig! Du kan inte svara! utbrast hon triumferande.

Hon hade visst inte ro att sätta sig, hon stod där spänstig, med liv och rörelse i varje fiber.

Hennes upphetsning gjorde honom lugn, och det var med sansning han svarade henne.166

— Om jag ginge ut i krig med hänförelse, vore min hänförelse den, som man känner, när man går ut att offra sig för det, man älskar mer än livet — fosterlandet med allt vad det innebär: närmaste, hem, religion, kultur, land och sjö, arvet efter fäder, som det gäller att lämna ostyckat åt kommande generationer.

Harmen vek ur hans drag, under det ban talade, för fosterlandskärlekens eld.

Men hon greps ej av den.

— Går du ut i krig, är det inte bara för att offra dig själv, utan för att göra allt, som står i din makt, för att offra din fiende. Är det att lyda Kristus1? Säger han inte: »älska din fiende»?

— Jag kan älska min fiende, även om jag dödar honom.

— Det var underligt!

— Om jag har att välja på antingen att döda min fiende eller låta honom döda mina vänner och intaga och förtrycka mitt land, kan jag inte välja det senare, det innebär ju mycket mera död.

— Så du resonerar och räknar! Jag trodde inte det gick an inför Kristi kärleksbud. Men det är därför att ni kristna göra så, som det budet förlorat all sin kraft i världen.

Hon stod där hånfull och triumferande. Hennes ord och hållning plågade honom. Han167

märkte ej själv, att lians harm mot henne, som ej mildrats av hennes bedrövelse, nu vek för hennes hätska anfall mot hans kristendom. Kunde det ligga något fog i vad hon sadel

Plötsligt märkte hon, att ban låg blek oeh tyst, och genast drunknade all hennes hätskhet i ett svall av ånger.

— O Henning, har jag gjort dig ont med vad jag sagt?

Hon böjde sig över honom, full av oro och ödmjukhet.

— Det gör ingenting, mumlade han.

Hon märkte, att ban inte lät ond längre, och hennes hjärta slog våldsamt av hopp. Hon knäböjde åter vid bädden och tog hans ena hand mellan båda sina, tvekande, som om hon knappt vågat.

— O Henning, började hon bönfallande, men kom ej längre.

Han vände huvudet på kudden och såg frågande på henne. Det låg ej längre groll i blicken. Hon märkte det och fick mod att fortsätta,

— O Henning, om du ville... om du kunde ... Är det för mycket begärt?

Hans hand låg orörlig i hennes, och ban såg allvarsamt på henne. Han anade, vad hon ville, men han dröjde med svaret, oviss om vilket svar han var i stånd att ge.168

Hennes läppar darrade, hon andades häftigt, och hennes ögon hade en ödmjuk blick, full av ånger och sorg.

— Jag ber inte, att du skall förlåta mig; jag förstår, att du inte kan det än; jag ber bara, att du skall försöka. O, Henning; — hon vände bort sitt ansikte, och hennes röst sjönk nästan till viskning — vill du inte be Gud, att ban hjälper dig förlåta mig?

Detta tog äntligen, den sista bönen, passionerad i sin ödmjukhet, träffade och rörde honom. Hans hand, som legat slapp i hennes båda, fick liv och frigjorde sig ur hennes nervösa grepp, men blott för att genast fatta om en av hennes händer och trycka den.

Hon vågade se på honom och mötte skyggt hans stadiga, allvarsamma blick.

— Jag vill förlåta dig, Gunnel, sade han.

Det låg mera vilja än känsla i hans förlåtelse, det märkte hon med dold smärta, men hon sade sig, att hon ej kunde begära mer nu, det var ju mycket nog, att han åtminstone ville.

2.

Garths vilja att förlåta Gunnel var uppriktig, men det gick ändå inte lätt för honom att göra det.169

Inte alla vänner och bekanta hade Hilma Grote försynthet. Då de kommo på besök, gällde deras första fråga, hur olyckan skett. De väntade sig en detaljerad beskrivning. Som Garth inte ville blottställa Gunnel genom att tala om sanningen och heller inte ville ljuga och ingen övning hade i att svänga sig, fick han det svårt. Han svarade avklippande, att ban helst inte ville tala om olyckshändelsen. Ooh med det måste man låta sig nöja.

Då Gunnel tillfrågades, svarade hon en del av sanningen.

— Jag var drumlig, och så skedde olyckan genom mitt förvållande. Det plågar mig att tala om den, så låt mig slippa.

Naturligtvis ville ingen fråga mer efter sådana svar, men nyfikenheten var bara skärpt, Man undrade och dryftade och gissade, fast man ingenting mer sade åt Garth eller Gunnel direkt.

De kände dock, vad som låg i luften, och Garth plågades härav allra mest därför, att det på nytt väckte hans harm mot Gunnel, som försatt dem i denna brydsamma ställning.

Han gjorde dock allt, vad han kunde, för att dölja dessa harmens uppflamningar och bekämpa dem.

Han betvang sig för att ej återfalla i tystnad mot Gunnel, han talade med henne och lyckades170

stundom också tala vänligt. Hans vilja att förlåta var ärlig, men sin känsla kade han svårt att få med.

Gunnel kände detta och led oerhört, fast hon å sin sida gjorde allt för att dölja detta lidande, liksom han gjorde allt för att dölja sin harm. Hon förstod, att hon gjorde det lättare för honom att förlåta, om hon kunde visa sig tro på hans förlåtelse.

Sådant var förhållandet mellan dem, när Gunnels svåra pärs kom. Den kom förr, än hon väntat, men hon hade dock gjort sina förberedelser. Utan sin mans vetskap hade hon beställt rum åt sig på ett privat sjukhem. När hon nu oförmodat kände, att hon började bli sjuk, telefonerade hon först dit och fick svar, att hon kunde få komma genast. Sedan telefonerade hon till Hilma Groth ocli bad henne komma och följa henne till sjukhemmet, vilket denna lovade.

När Gunnel efter detta hängt upp luren igen, stod hon obeslutsam. Hade hon kraft att gå in och taga avsked av sin man? Var hon i stånd att göra det, utan att ban skulle misstänka något? Ty hon hade beslutat, att han om möjligt inte skulle få veta något, förrän allt var över.

Hon gick tvekande till hans rum och stod några minuter utanför dörren, obeslutsam.

Men så kom hon att tänka på att hon bara171

hade en kvart eller så, innan Hilma skulle vara här med bilen. Vem kunde veta när ocb om hon skulle få tillfälle att se sin man mer? Det kunde ju gå illa för henne, och då skulle hon aldrig få se honom mer, aldrig i evighet, ty hon fick nog inte komma till den himmel, som var beredd åt honom.

Hennes ögon rödkantades vid denna tanke, men hon betvang sig genast. Lugn, lugn!

Hon öppnade dörren och gick stilla in i rummet, så stilla att hans uppmärksamhet väcktes. Han såg frågande på henne.

Hon ordnade hans täcke och lakan, vilka glidit i sär. Han såg alltjämt på henne, hon föreföll honom olik sig.

— Har något hänt1? frågade han.

— Nej. Inte i vår värld åtminstone. Ute händer ohyggligt mycket varje stund. Är det något jag kan göra för dig?

Hon hade något så mjukt och stilla över sig, hennes röst ljöd som en smekning, och hon såg på honom på ett särskilt sätt.

Hon hade under trycket av sin synd mot honom haft något stukat ödmjukt i sitt väsen, nu hade det med ens kommit en ny värdighet i hennes uppträdande, som tilltalade honom.

Hon klappade lätt hans hand, som låg på täcket. Om hon någon gång under de nyss förflutna dagarna vågat smeka honom, hade hon172

gjort det skyggt, som om hon tiggt om att få göra det. Nu gjorde hon det, som om hon velat ge honom något med det. Ooh det tyckte han om.

Han vände handen och fattade hennes och drog den upp mot sig, medan han sträckte den andra armen efter henne. Hon förstod, vad han ville, och böjde sig över honom, ooh de kysste varandra hjärtligt. Den kyssen sade henne, att nu kom också hans känsla med i förlåtelsen. Hon genomströmmades av en lycka, som gjorde henne stark.

Hon kysste honom än en gång och såg varmt på honom. Det låg något moderligt i hennes blick. Hon tänkte på att han nog efteråt skulle vara tacksam för dessa ögonblick.

Det ringde, och Gunnel förstod, att det måste vara Hilma Groth.

— Jag skall gå och se vem som kom, sade hon lugnt, lade ett och annat till rätta omkring honom och flyttade en bok, som han börjat läsa, inom räckhåll, nickade åt honom med ett gladare leende, än hon haft på länge, och lämnade honom sedan.

När hon satt i bilen bredvid Hilma, kramade hon hårt sin väns lilla fasta, breda hand.

— Han var hjärtlig mot mig, ban såg på mig som förr, fast han inte visste, att jag höll på att bli sjuk och skulle fara min väg! Han tycker173

om mig igen! jublade lion. Det gör mig så lycklig, så att nu bryr jag mig inte om plågorna alls, jag kommer inte ens att bry mig om i fall jag dör. Säg honom det, när allt är över!

3.

Sedan Gunnel lämnat honom, tog Garth boken, som hon lagt fram, och började läsa.

Men boken fängslade honom inte, han lade snart bort den.

Han undrade, vem det var, som kommit. Det var en lång visit, eftersom Gunnel dröjde så länge borta.

Han liade ett välgörande intryck av den korta stund hon senast varit inne. Hade hon verkligen varit sig olik, eller var det ett omslag i hans egen känsla, som fyllt de minuterna med en sammansmältande värme? Så frågade han

sig och konstaterade med glädje, att han kände helt annorlunda för henne nu än förut. Han tyckte inte bara synd om henne, hon hade åter väckt hans ömhet.

Han längtade, att hon skulle komma tillbaka.

Varför dröjde hon så länge? Han ville åtminstone veta, vem som var hos henne. Han ringde med klockan, som stod på bordet bredvid honom.174

Barnjungfrun svarade på kallelsen.

— Var är frun?

— Frun kar gått ut för en stund sedan med doktor Grot.

—- Besynnerligt, sade Garth.

Aldrig brukade Hilma komma och gå igen utan att titta in till honom.

— Skicka hit Estrid, sade han.

Barnjungfrun gick, och strax därefter kom

Estrid inspringande, glad och viktig över att ha blivit efterskickad. Hon var sju år, mjuk och lätt i kroppen, vaken och livlig till själen med en känslig och brådmogen blick i sina blå ögon under tunga ögonfransar.

Nu satte hon sig beskäftigt vid bädden, och det märktes, hur mån hon var att verka riktigt gammal och förståndig.

Garth log mot henne och strök henne över den persikelena kinden.

— Vet du vart mamma gått? frågade han.

— Hon for bort i en bil med tant doktor, jag fick inte följa med.

Garth förstod egentligen inte, varför han skulle känna sig orolig, men det var olikt Gunnel och Hilma att fara bort utan att säga något åt honom. Sammanställt med Gunnels sätt, då hon varit inne hos honom, blev det ännu mer betydelsefullt. Hon måtte ha väntat Hilma, eftersom hon gått ut genast, då det ringde. Inte brukade175

hon annars lämna honom för att se vem som kom. Hans oro steg.

— Sade inte mamma något till dig, då hon gick? frågade han Estrid.

— Jo, hon sade, att jag skulle sköta väl om pappa, svarade den lilla flickan mycket viktig över uppdraget.

Hon var så förtjust att ha pappa helt för sig, det hade ej hänt förr under hans sjukdom. Hon passade upp på honom så behändigt, och när middagstiden kom utan att mamma återvänt, åt hon med honom i hans rum och hjälpte honom mycket bra.

Det hade kommit telefonbud, att man ej skulle vänta på Gunnel med middagen. Garth kunde ej förstå detta. Denna hemlighetsfullhet var så olik Gunnel, och han började känna sig upprorisk.

Äntligen öppnades dörren, men det var inte Gunnel, som kom in, utan Hilma Groth.

— Jag kan hälsa från Gunnel, sade hon.

Det klack till i Garth. Hälsningen och den

glada glimten i de gråblå ögonen sade honom allt. Men han fick ej ett ord över sina läppar.

— Ja, sade Hilma, som såg, att han förstod, det är lyckligt över.

Hon tog Estrid i famn och kramade henne.

— Tala om för din pappa, liten, att nu har du en bror!176

— En bror? utbrast Estrid ocb blev röd av förtjusning. O, var är ban?

— Jag bar honom inte fickan, sade Hilma skrattande, han ligger i en liten korg och sover.

Hon sysselsatte sig med Estrid för att ge Garth tid att hämta sig.

— Hur är det med Gunnel? frågade ban hest,

— Så bra det kan vara. Allt gick utmärkt, och gossen är pigg och präktig.

— Var är hon? frågade Garth.

Hilma sade det.

— Och det har jag inte fått veta något om!

— Gunnel ville inte låta dig veta något, förr än det var över. Hon var så duktig. Hon hälsar till dig, att hon inte brydde sig om plågorna därför att du var så hjärtlig mot henne, innan hon for.

Det skälvde till i Garths drag, han lade hastigt armen över ansiktet, och Hilma Grot, som förstod, att han ville vara i fred med sin rörelse, tog Estrid med sig bort till fönstret, där de började undra med varandra, vad lille bror skulle beta.177

4.

När Gunnel kom liem med sin lille gosse, var Garth uppe och kunde komma gående emot dem.

I sin glädje över att se honom igen och att få visa honom deras lille son märkte Gunnel inte, att hennes man haltade.

När hon senare kom att lägga märke till det, gick ett sting igenom henne. Men hon lugnade sig med tanken att han så nyss kommit upp, naturligtvis skulle haltningen gå över, när han blev mer van att stödja på benet. En isande fruktan, som hon ej ville erkänna för sig själv, hindrade henne dock från att fråga honom eller Hilma Grot om saken.

Hon gav akt på honom ivrigt, men förstulet, när han reste sig och gick över rummet. Hon försökte övertyga sig om att hon sett miste eller att haltningen minskade. Ibland var hon nästan i stånd att tro, att hon misstagit sig, men en annan stund åter var felet i hans gång så pass påtagligt, att hon ej kunde bedraga sig själv.

Några dagar gingo, utan att något sades om det, som de dock båda tänkte på, och Gannels hemliga ångest tilltog.

En dag, då de sutto tillsammans och han gick över rummet för att hämta en bok från hyl-

12. Han t>e.h hans hustru. s4>s.178

lan, vände han sig' oförmodat om och uppfångade liennes oroliga blick.

— Du märker, att jag Ii altar? sade han lätt, som om han talat om en obetydlighet.

Hon försökte också ta det så.

— Det är omärkligt, och det går naturligtvis över, sade hon, mera som påstående än som fråga.

— Ja, det märks ju inte mycket, sade han i tröstfull ton.

— Och naturligtvis går det över, ifyllde hon med ännu bestämdare påstående i tonen än förut.

Han tog boken från hyllan och kom tillbaka till sin plats bredvid henne och började bläddra i boken för att finna det ställe, han sökte.

Det oroade henne, att han inte svarade.

— Men i alla fall borde du fråga en specialist, det kan ju aldrig skada, sade hon med ansträngt lugn röst.

— Det har jag gjort.

Hon såg ångestfullt på honom. Han log lugnande mot henne och strök sakta hennes hand.

— Det är väl ingen riksolycka, att jag blivit litet halt, sade han sorglöst.

Men hon förstod, att hans sorglöshet var påtagen för att lugna henne. Hon kände honom för väl för att låta bedraga sig, hon visste hur känsligt ban reagerade mot allt vad lyte heter.179

Och nu var han själv märkt för livet med ett sådant, och hon var den som märkt honom! Hon tyckte, det var mer än hon kunde bära.

— Finns det ingenting att göra? frågade hon med ett sista förtvivlat hopp.

— Jo ett: att inte tänka på det, sade han.

— Inte tänka på det, du dagligen och stundligen måste plågas av! utbrast hon.

— Åh, strunt! sade han leende.

Men så blev han allvarsam.

— Vad vore det för pjunk att ynka sig därför, att man haltar litet? Jag tänker på alla, som bli lemlästade och krymplingar i detta fasans krig. Dem är det synd om, men rakt inte om mig. Det måste du väl inse, Gunnel, om du vill ta ditt förnuft till fånga och inte ger dig över.

— Men, att det är jag som gjort dig detta!

— Så, så! sade han lugnande. Låt oss ta det så, att det inte var du, som gjorde det. Något for i dig, så du inte visste vad du tog dig till. Du såg inte dig själv i de där ögonblicken, men det gjorde jag. Och jag försäkrar dig, att du var bortbytt.

Hon hörde på utan att tröstas av hans ord, ty hon tänkte på annat, som han brukat säga.

— Du brukar annars säga, att en människas handlingar komma inifrån, som frukten ur trä-180

det. Jag måste vara förfärlig, eftersom jag kunde göra dig något sådant.

Hon ryste.

Han drog henne till sig med stor ömhet.

— Låt vara, att du är »förfärlig», men jag älskar dig ändå, sade han med frisk innerlighet.

Hon lutade huvudet mot hans bröst och kramade hårt hans hand.

— Hur kan du, hur kan du? mumlade hon.

Han skrattade till litet för att dölja sin rörelse.

— Jag kan inte låta bli, sade han enkelt, som sanningen var.

Hon tryckte sig närmare intill honom, överväldigad.

— Du mer än förlåter mig — du älskar mig! mumlade hon, som hade hon svårt att fatta det otroliga.

— Ja, sade han enkelt, och det låg ej minsta grand av tvekan däri.

Hon kunde ej tvivla, och hon upplevde det outsägliga.

— Henning, jag börjar förstå hur du måste älska Gud ... Om han är lika verklig för dig som du för mig ... och hans förlåtelse lik din ...

— Lik min!

Hans ton reste en himmelshöjd mellan hans ofullkomliga, mänskliga förlåtelse och Guds.

Gunnel satt tyst, tryckt intill sin man, och181

hennes trånande blick såg ut i rummet utan att se något där, men för första gången skönjande något av den verklighet, som finns i det osynliga och genomtränger världsalltet.

5.

Vid början av deras äktenskap hade Gunnel och hennes man kommit överens om att ej ha gemensam morgon- eller aftonbön, ty Gunnel var skuggrädd för allt som möjligen kunde urarta till tom vana, och av fruktan för hyckleri ville hon undvika allt, i vilket hon ej kunde vara helt med.

Men aftonen av den dag, då Gunnel kommit hem från sjukhemmet med sin lille gosse, hade Garth känt ett så oavvisligt behov att med sitt hus tacka Gud, att han impulsivt givit vika för det. När barnjungfrun kom in för att hämta Estrid, och Hilma Grot reste sig för att gå, bad Garth dem stanna. Kokerskan eftersändes, och när alla voro samlade, tog Garth sin bibel och läste en bit. Det var en lovpsalm. Hans hjärta var varmt, och han talade på ett naturligt och vinnande sätt över det lästa, innan han slutade med en kort bön. Ej blott tilldragelserna inom den egna familjen lågo honom om182

hjärtat, det klappade ännu mer för mänskligheten i stort, och hans enkla, brinnande bön bar fram världsnöden inför Gud.

Jungfrurna gingo åter till sitt med tårade ögon, lilla Estrid kramade sin pappa hårdare än vanligt till god natt, och Hilma Gröts handtryckning hade något extra varmt i sig, då lion sade farväl.

— Gunnel, har du något emot, att vi ha husandakt hädanefter? frågade han, då ban och Gunnel blivit ensamma. Jag skulle så gärna vilja det!

Hon gick genast in på hans önskan, hon var ej längre i stånd att neka honom något.

Och så blev husandakten en daglig vana i deras hem, men den blev ingen tom vana.

Garth kände ett oavvisligt behov att tillsammans med hela sitt hus sluta sig närmare Gud i denna tid, då jordens riken bävade och vacklade, ban ville ha dem alla med sig in i det rike, som ej kan bäva, därför att det ej är av denna värld, fast det är i den.

Gunnel glömde sin gamla fruktan för hyckleri, intet var henne mer fjärran än det, när hon satt och lyssnade till sin mans ord i aftonbönen. Hon märkte ej själv, med vilket nytt intresse hon väntade att få höra först texten, ban valt, och sedan vad ban skulle få ur den.

Han tog fram ur en oändlig skattkammare, som183

hittills varit dold för henne. De andliga ting, han talade om, blevo allt mindre abstrakta för henne, hon började kunna förnimma deras verklighet. Omedvetet började hon kunna se med hans ögon och följa hans tankeriktning.

Innerligare än någonsin lyssnade hon till sin man nu, sedan hon genom djupet av sin försyn-delse mot honom fått erfarenhet av, hur helt han kunde förlåta. Det gav liv åt hans ord så som intet annat kunnat göra. Hon började få upp ögonen för syndens verklighet och nådens svindlande djup.

Detta skedde ej med Gunnel genom någon hastig omvändelse utan genom ett dagligt inflytande, för vilket hon genom sina egna personliga erfarenbeter under de sista veckorna liksom genom tidens fruktansvärda allvar och skakande händelser blivit mottaglig.

6.

Gunnel höll draperiet åt sidan och stod obemärkt i dörröppningen och såg på sin man.

Han hade svängt skrivstolen så, att han satt vänd åt fönstret och såg ut. Den soldisiga novemberdagen kastade ett blekt guldskimmer över hans ansikte. Gunnel såg honom blott i profil, men hans uttryck kom henne att stanna.184

I ena handen höll han en öppen bok, som ban låtit sjunka ned mot knäet, medan han satt med blicken ut i rymden och tänkte över det lästa.

Gunnels första impuls var att gå sin väg obemärkt, som hon kommit, för att ej störa honom. Men uttrycket i hans ansikte fängslade henne, en hunger att få del av det, som så kunde besjäla honom, höll henne kvar.

Hade hon ej också all rätt att få denna sin längtan tillfredsställd? De voro ju man och hustru och hade lovat

varandra att ha allt gemensamt.

Den tanken gav henne mod att gå fram till honom.

Han märkte henne ej, förr än hon med en mjuk vädjan i rörelsen knäböjde bredvid honom och stödde armarna korslagda över armstödet till hans stol.

— Vad är det du läser?

Frågan kom naturligt, och han besvarade den lika naturligt med att lyfta boken, som hon nu såg var Nya Testamentet, och läsa några verser.

»— — — En man av förnämlig släkt tänkte fara bort till ett avlägset land för att utverka åt sig konungslig värdighet; sedan skulle han komma tillbaka.

»Och han kallade till sig tio sina tjänare och185

gav dem tio pund och sade 'Förvalten dessa, tills jag kommer tillbaka!'

»Men hans landsmän hatade honom och sände åstad en beskickning och läto säga 'Vi vilja icke, att denne skall bliva konung över oss'.

»När han sedan kom tillbaka efter att ha utverkat åt sig den konungsliga värdigheten, lät han kalla till sig de tjänare, åt vilka ban givit penningarna, ty han ville veta, vad var och en genom sin förvaltning hade förvärvat---».

Här stannade Garth, fast liknelsen ej var slut, men Gunnel läste tyst vidare om räkenskapen med tjänarne, då de trogna blevo satta över tio eller fem städer och de lata bestraffades, samt om hur de dödades, som ej ville ha sin konung till konung.

— Ser du, jag håller på att läsa igenom Nya Testamentet efter nyaste översättningen, och då bli gamla, kända ställen som nya för mig. Det här är ett av dem, sade Garth.

Han var så uppfylld av detta gamla, som gripit honom med det nyas kraft, och hans behov att meddela sig var så starkt, att han alldeles bortsåg från hennes sannolika oförmåga att förstå och att sympatisera med honom.

Hon märkte detta och var rädd att på något sätt påminna honom om att det var just till henne han talade. Hon skulle ej nu ha kunnat stå ut med att se honom plötsligt hejda sig och186

sluta sig för henne, som han kunnat göra förr, ty hennes vaknande hunger, om vilken hon ännu ej själv var fullt medveten, begärde det han hade att ge.

Det lästa gav också henne en ny syn på en sak, som lion alltid ansett given.

— Skulle Kristus då ännu inte ha konungslig värdighet över världen? frågade hon undrande, ty nog hade hon alltid trott, att alla kristna ansågo, att han hade det.

— Vi leva i den tid, då han ännu är borta för att utverka den åt sig, svarade Garth tankfullt. Jag har aldrig tänkt på det förr.

— Tänk om ban inte skulle få den? framkastade hon.

— Han har redan fått den, allt är klart i det fjärran landet. Gud har insatt honom till konung över världen. Men människorna ...!

Hans tonfall fullbordade den avbrutna meningen.

— De vilja inte, att ban skall vara konung över dem, menar du?

Han vände sin tankfullt allvarliga blick till henne.

— En värld, så full av hat och våld och lögn som vår, särskilt nu, kan just inte sägas hylla honom — kärleken, saktmodet, sanningen — som sin konung. Eller vad tycker du?187

— Men alla rle stridande åkalla ju Gud, svarade kon med en glimt av ironi.

— Med ord, men sannerligen inte i handling. Världens gärningar ropa med kanondunders kraft: 'Vi vilja icke att denne skall vara konung över oss'. Men — och här fick hans lågande blick en varmare glans — världens nöd ropar alldeles motsatsen.

Han såg åter ut i rymden, och hon iakttog, fängslad, hans ansikte, lyckligt medveten om det han ej tycktes märka: att ban talade med henne, oförbehållsamt och förtroligt, som vore han viss om samförstånd.

— Hur tror du, att det ska gå? frågade hon. Skall han komma tillbaka och göra sig till konung med våld?

— Han skall göra sig till konung med rätt, svarade ban hastigt.

Så lyste hans ansikte upp av innerlig glädje.

— Han skall komma! Vi ha rätt att vänta honom vilken stund som helst!

Hon betraktade honom undrande. Det var tydligt, att det han talade om, för honom var levande verklighet.

Hon greps av beklämning, då hon såg det och drog sig till minnes ett ord om att två skola vara tillsammans, men vid Herrens ankomst den ene bli upptagen och den andra kvarläm-nad.188

Hur kunde han så odelat glädjas åt något, som hade också en så förfärande sida? Var det inte själviskt? Hade han alls ingen tanke för henne, som skulle bli kvar lämnad?

Men om han kunde känna en självisk glädje, var han kanske inte mogen för att bli upptagen. Den tanken kom med tröst till henne.

Innan hon kom sig för att säga något om det, hon tänkte, talade Garth igen.

— Världen är ändå inte så övergiven under hans bortovaro, som det kan tyckas. Han har lämnat sina pund till sina tjänare. Det gäller att förvalta dem med trohet och nit.

— Du är en av dem, sade Gunnel sakta.

Han motsade henne ej, ty ban visste, att ban

var i värden som sin konungs tjänare. Men allvaret i hans drag visade, hur djupt han kände och älskade sitt ansvar.

— Det första han gör, när han kommer, blir att ställa oss till räkenskap, sade han med tankfullt eftersinnande.

— Då blir du satt över fem eller tio städer, sade hon sakta.

Hon talade med innerlighet, men ändå låg det något av högmodsfrestare i hennes ord, utan att hon menade det.

Han märkte det ej, den kärlek som uppfyllde honom och blev brinnande vid tanken på Herrens ankomst, var hans bästa skydd.189

— Därom vet jag ingenting, svarade han, men ett vet jag, och det är, att om jag tjänar honom troget nu, skall jag få tillfälle och kraft att tjäna honom ännu mycket mera i det stora Hädanefter.

Hon iakttog honom uppmärksamt och såg, att han trots sitt djupa allvar inför den kommande räkenskapen ej tycktes känna någon rädsla för den.

— Är du alldeles säker på att du blir upptagen, när han kommer?

Hon kunde ej hålla inne med den frågan. Hon visste inte själv, att hon frågade så i hopp om att upptäcka hos honom någon andlig egenkärlek, som skulle kunna vålla, att ban bleve kvar-lämnad hos henne.

— När jag ser på mig själv, inser jag mycket klart, att jag är långt ifrån mogen för något sådant, sade han med självkännedom. Men — och här genomstrålades hans allvar av lärjunga-hängivenhet — jag tänker på Hans makt att förvandla!

Hennes hopp sjönk. Han var nog mogen, medan hon ----!

En outsäglig smärta grep henne som inför oåterkallelig skilsmässa.

Men så gjorde sig hennes naturs spänstighet gällande. Vem kunde bevisa, att det låg någon sanning i talet om Herrens ankomst, och om det190

än skulle komma att ske, kunde det dröja i sekler ännu. Redan apostlarna hade ju väntat honom under deras livstid, och han hade ej kommit ännu.

Hon fattade tröst och lyfte huvudet, som hon nyss sänkt under tyngden av sin hopplöshet.

Men hon behövde bara se sin mans ansikte för att smärtan skulle svida på nytt.

Det, som vid Herrens ankomst skulle skilja dem, skiljde dem redan nu: Hon fruktade, det ban längtade efter! Hon ville slippa tro, det ban älskade! Som ett tveeggat svärd skar den sanningen igenom henne, och hennes inre blödde, och hennes ande kved av längtan efter den helande handen.

Hon trodde ej, att hennes man såg, hur upprörd hon var, eller anade orsaken, men hon misstog sig häri, ty ban märkte det. Han hade också under samtalet varit fullt medveten om, hur förtroligt han talat med henne ur sitt inre. Men ban hade ej låtsat om något och vände sig ej heller nu till henne med något direkt ord, av fruktan att genom oförsiktighet kanske utsläcka den veke, som började ryka. Han nöjde sig med att helt enkelt bara låta sitt ljus lysa för henne i lugnt förlitande på dess tändande kraft, som ej var hans egen utan Guds.191

10.

Ibland kunde det komma ett besynnerligt svårmod över Estrid. Då gick bon gärna undan för sig själv, tills det var över. Men bon lyckades ej alltid gömma sig. Gunnel både mer än en gång märkt, att det var något, ocb en dag, då hon kom över Estrid mitt i en sådan svårmodsstund, lät hon ej den lilla smyga sig bort.

— Vad är det med dig, Estrid? frågade bon och drog den motsträviga flickan till sig.

— Ingenting, svarade Estrid.

— Är du sjuk?

-Nej.

— Är du ledsen?

— Ja.

— Vad då för?

— Det vet jag inte.

Utan tårar, men med svårmodets skugga i sina ögon satt hon i moderns knä, fast hon helst velat gå sin väg.

Gunnel betraktade henne uppmärksamt och undrande och visste sig ingen råd med barnet.

Hon hade alltid känt Estrid mera som Hennings barn än sitt, men detta grundlösa svårmod var ej ett fadersarv. Det påminde Gunnel om den sinnesstämning, som emellanåt kunnat få makt med henne själv under tiden närmast före Estrids födelse,m

Var det verkligen möjligt, att denna tillfälliga tungsinthet gått i arv på barnet1?

Gunnel uppreste sig häremot, det föreföll henne grymt.

— Kan du inte säga mig, vad det är åt dig, barn?

Hennes oro gjorde henne otålig.

— Jag vet inte, vad det är åt mig, sade Estrid trött och entonigt.

Då kom Gunnel att tänka på, hur mycket av Garth hon brukade se i den lilla, hans värme, hans kärlek till Gud, hans tro tycktes vara Estrid medfödda. Oeh i sin villrådighet vädjade hon till detta fadersarv hos barnet.

— Kan du inte tala om för Jesus, vad det är med dig? frågade hon, halft skyggt.

— Han vet det bättre än jag, svarade Estrid, som om denna tanke givit henne tröst.

Hon lutade huvudet mot sin mor och tycktes ej längre helst vilja gå sin väg.

Gunnel smekte henne sakta och ömt.

Småningom ljusnade Estrid utan synbar anledning. Då såg hon upp, log mot Gunnel och smög sina armar om hennes hals.

— Nu är det över, sade hon.

— Kommer det ofta på dig så här? frågade Gunnel.

— Ibland bara.

— Vad brukar du göra då!193

— Ja g går undan.

— Till Jesus?

Hon funderade litet, innan lion svarade.

— Nej, det kan jag inte, men kan får alltid reda på mig så småningom.

Gunnel förstod, att den lilla tog ljusningen i lynnet för att vara Jesus, som kom till henne, och djupt rörd tänkte hon, att det nog var så också.

Senare på kvällen, då barnen lågo och Gunnel var ensam med sin man, talade hon om för honom detta om Estrid.

— Mitt mörker och ditt ljus strida om vårt barn, sade hon med ett litet skälvande leende.

Han svarade inte, men hans blick, allvarsam och öm, tycktes vilja tränga till hennes innersta och leta fram ur det fördolda där, vad ban alltid med längtan sett efter.

Hon drog ett snyftande andetag och slöt sig intill honom.

— Du har blivit mig övermäktig, sade hon.

— Jag?

Hon förstod, att det var en annan han ville skulle bli henne övermäktig.

— Han är så abstrakt för mig ännu, viskade hon. Men jag börjar ana honom. Han är i dig, i Estrid, runt omkring mig — och i de stora, förfärliga världshändelserna ...

— Än i dig själv då, Gunnel?

Hon vågade ej svara. Hon var rädd för det undertryckta jublet i bans röst, rädd för ett ord, som möjligen skulle säga mer än sanningen. Hon visste ej själv, bur det var med benne — alldeles som Estrid förut under dagen. Ocb bon tyckte, att det svar Estrid givit, passade in också på benne nu.

Hon gömde ansiktet vid sin mans bröst ocb viskade sin skygga bekännelse.

— Han kanske letar reda på mig så småningom.

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på http://runeberg.org/hanoch/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/runeberg-hanoch.

Filen skapad 2018-12-17 13:18:25.881693